

REVIJA ZA SLOVENCE ZUNAJ
REPUBLIKE SLOVENIJE

slovenija domov

www.slovenci.si

september 2012

V povezovanju znanja je prihodnost

Slovenija domov, Slovenci.si, Leto 2, številka 16

Mark Pleško

**Z znanjem iz tujine do
svetovnega uspeha iz Slovenije**

Pater Ciril A. Božič OAM

**Ko nimaš nič,
imaš vse!**

Udeleženci Prvega parlamenta
mladih

Olga Voglauer

THE SLOVENIA TIMES

REACHING THOSE THAT MATTER

www.sloveniatimes.com

**Experts for Top Level
Business Network Events**

The Leading Slovenian Monthly in the English Language

VSEBINA

6

Panorama

- 4 Slovenski festival SNPJ vnovič množično obiskan
- 5 Posvet: Kako nad težave teritorialnega sodelovanja?

V žarišču

- 6 V povezovanju znanja je prihodnost

Veliki intervju

- 10 Pater Ciril A. Božič: Ko nimaš nič, imaš vse! Bogu hvala!

Poslovne strani

- 14 Mark Pleško: Z znanjem iz tujine do svetovnega uspeha iz Slovenije

Kultura

- 15 Matej Kovačič: Slovenska duša v avstrijski glasbi
- 16 Projekt Doživetje prostora uspešno zaključen

Knjižna polica

- 18 Panonski letopis 2012

Spoznamo se

- 19 Z idrijsko čipko v svet!
- 20 Boštjan Kocmur: Slovenija naj se približa rojakom
- 22 Britansko-slovensko društvo: Nekoč skoraj anonimna, danes dinamična skupnost

Ne prezrite

- 23 Otroci za strpnejši svet
- 24 Izseljenski spomeniki: Z mrzle Islandije v vroči Utah

Mladi

- 25 Olga Voglauer: Mladih kmetov in kmetov je na Koroškem premalo!

Izobraževanje in znanost

- 27 Poletna šola slovenskega jezika: Od sporazumevanja do sklanjatev

Med nami

- 29 Balinarji združili moči
- 30 Pleskovič ostaja na čelu SSK
- 31 Drugo prvenstvo Slovencev po svetu v odbojki
- 32 24. Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Zamejski dnevnik

- 33 Poklon Mariu Magajni
- 34 Učna ura zgodovine in sedanosti – za bodočnost
- 35 Dvojezičnih učiteljev še ni dovolj
- 36 Jubilej Slovenskih utrinkov

Doživimo slovenijo

- 37 Vila Silva Marija – nova stran v življenju Pišec
- 38 Sečoveljske soline: Vir blaginje, oaza miru in bojno polje

Šport

- 40 Zlata Urška premetavala tekmičice in premikala mejnike
- 41 Sarma, novi cesar na San Siru

Popravek

V prejšnji številki revije (julij-avgust) je na strani 38 prišlo do neljube pomote pri podpisu fotografije k članku Iz Gorice na Matajur. Podpis bi se namreč moral glasiti: Zbrani ob grobu Lojzeta Bratuža in Ljubke Šorli. Za napako se opravičujemo.

Uredništvo

15

25

27

38

40

Slovenija danes
www.slovinci.si

slovenija

Izdajatelj: Domus, založba in trgovina d.o.o.
Uredništvo
Dunajska cesta 5, 1116 Ljubljana, Slovenija
Tel: +386 (0)1 520 50 84
E-pošta: slovenija.danes@sloveniatimes.net

Glavna in odgovorna urednica
Blanka Markovič Kocen / blanka@slovenija-danes.com
Lektura
Blanka Markovič Kocen
Oblikovanje in prelom
Maja Kaplan / maja@sloveniatimes.net

Slovenija danes izhaja vsak mesec. Posamični naročniki plačajo samo stroške pošiljanja. Naklada: 3000 izvodov
Tisk: Kočevski tisk, Slovenija

Medij Slovenija danes je vpisan v razvid medijev pri Ministrstvu RS za kulturo pod zaporedno številko: 1603. ISSN 2232-3473

Revijo financira Urad
Vlade Republike Slovenije
za Slovence v zamejstvu
in po svetu

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE
V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

NATEČAJ

Izbiramo najboljšo reportažo

Revija Slovenija danes objavlja natečaj za najboljšo reportažo o kraju ali pokrajini v zamejstvu ali po svetu, kjer živijo Slovenci. K sodelovanju vabimo pisce, stare do 30 let, besedila in fotografije pa pričakujemo do konca septembra na elektronskem naslovu vasa.posta@sloveniatimes.net.

Reportaža naj vključuje besedilo v obsegu do 6.000 znakov s presledki z opisom kraja ali pokrajine, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti, predstavitevjo načina življenja, izjavami oseb... in 6 do 7 fotografij. Bralcem bi želeli predstaviti tudi manj znane kraje v zamejstvu in po svetu ter njihove posebnosti, ki bi pritegnile morebitne obiskovalce.

Prispele reportaže bo strokovna komisija ocenjevala vsak mesec, najboljša bo v reviji tudi objavljena, ob zaključku natečaja pa bomo izbrali najboljšo med najboljšimi in avtorja(ico) tudi primerno nagradili.

Vljudno vabljeni k sodelovanju!

Slovenci v Ameriki

Slovenski festival SNPJ vnovič množično obiskan

Obiskovalci Festivala SNPJ ob glavni stavbi rekreacijskega centra SNPJ

Ameriški Slovenci so v najmanjšem mestu v ZDA »Borough of SNPJ« sredi julija pripravili že 31. slovenski festival SloveneFest v organizaciji Slovenske narodne podporne jednote (SNPJ), ki se ga je udeležilo okoli 5.000 ljudi iz ZDA in Kanade.

Od vseh slovenskih prireditev v ZDA je ta v Enon Valleyju po besedah generalnega konzula v Clevelandu Jurčka Žmauca zanesljivo največja in najbolj obiskana. V muzeju slovenskega doma so postavili potujočo razstavo skupine umetnikov (Meta Zobec Novak, Dobrila Pintar, Gorazd Jordan, Toni Rash ter Lynn Miller) ter razstavo čipk Vande Lapajne iz Idrije.

Razstava je bila doslej že v Clevelandu, Lemontu in Washingtonu, septembra pa se seli v Bethlehem v Pensilvanijo.

Generalni konzul Slovenije Jurček Žmauc z miss SNPJ in preostalimi udeleženkami lepote tekmovanja

Žmauc je ob tem dal pobudo, da bi v domu SNPJ postavili stalno razstavo o »novi Sloveniji«, torej o dosežkih države in državljanov po osamosvojitvi. V slavnostnem govoru se je generalni konzul znova zahvalil prisotnim za vse, kar so storili, da so ZDA pred 20 leti priznale samostojno Slovenijo. Tokratni SloveneFest je bil že 31. po vrsti in tudi letos so goste na petih odrih zabavali številni ansambli polke iz ZDA in Kanade. V nedeljo je potekal tudi tradicionalni izbor Miss SNPJ, ki ima sicer že 46-letno tradicijo. Občina SNPJ je od jeseni leta 2000 do pomladi leta 2001 izvedla 1,7 milijona dolarjev vredno obnovo, pri čemer so postavili tudi muzej oziroma Center slovenske dediščine.

- STA, B. M. K. -

Slovenci na Nizozemskem

Od Haaga do Limburga

Na Nizozemskem je vsako leto v juniju vrsta prireditev, na katerih se rojaki in prijatelji Sloveniji srečamo in nazdravimo samostojni domovini. Poleg uradne proslave, ki jo v Haagu pripravlja veleposlaništvo, je že vsa leta po osamosvojitvi slovenski piknik v Utrechtu, praznovanje pa smo letos v Rijswijku sklenili z zahvalno mašo za domovino. Številni Slovenci in prijatelji Slovenije so v mogočni cerkvi tukajšnje mednarodne skupnosti najprej prisluhnili koncertu vrhniškega okteta Raskovec. Glasba je ta večer združila poznavalce in ljubitelje z vseh koncev sveta, ki so ob potici z veseljem nazdravili Sloveniji in njenim ljudem. Z vrsto domačih izdelkov je številne goste presenetilo tudi Združenje prijateljev Slovenije na čelu s predsednico Mojco Gustin. Tako so poleg dobrega vina domovini nazdravili z Laškimi pivom in pravo kokto. V Limburgu na jugu Nizozemske so maše v slovenskem jeziku se od časov, ko so se tja

Vrhniški oktet Raskovec

priseljevali slovenski rudarji, v zadnjih dveh letih in pol pa tudi na zahodu dežele, kjer živi vedno več ekonomskih in »študijskih« priseljencev iz Slovenije. Msgr. Janez Pucelj je mašo konec letošnjega junija seveda posvetil Sloveniji in obletnici osamosvojitve.

- Metka Dijkstra Murko -

Berlin

Drobnič odhaja v Črno goro

Slovenski veleposlanik v Berlinu Mitja Drobnič zaradi nove evropske diplomatske službe odhaja iz nemške prestolnice. Visoka zunanjepolitična predstavnica Evropske unije Catherine Ashton je namreč potrdila imenovanje Drobniča za veleposlanika EU v Podgorici. Veleposlanik Drobnič bo novo funkcijo nastopil jeseni. Ob odhodu je svoje obdobje v Berlinu ocenil kot zahtevno in hkrati uspešno, med novimi prednostnimi nalogami in izzivi pa bo sedaj proces vstopanja Črne gore v Evropsko unijo.

- J. L. A. -

Murska Sobota

Stoletnica posvetitve cerkve sv. Nikolaja

Stoletnico posvetitve leta 2006 prenovljene cerkve svetega Nikolaja v stolnico so v Murski Soboti počastili s sveto in nedeljsko mašo, v Pokrajinski in študijski knjižnici pa so predstavili monografijo Utrinki iz stoletne zgodovine stolnice v Murski Soboti ter odprli razstavi, ki z besedo in sliko prikazujeta obnovo cerkve sv. Nikolaja in razstavo slikarske kolonije.

Podatki o tem, kdaj so zgradili prvo katoliško cerkev v Soboti, se nekoliko razlikujejo, najpogosteje se omenja letnica 1070. Z leti je cerkev postala premajhna, zato so jo po načrtih arhitekta Lászla Takácsa obnovili oziroma skoraj v celoti postavili na novo. Szombatheyjski škof grof János Mikes jo je posvetil 26. julija 1912. Kot je v nagovoru ob predstavitvi zbornika in otvoritvi razstav povedal škof dr. Peter Štumf, pomeni ustanovitev murskosoboške škofije leta 2006 pomembno pridobitev v cerkvenem in posvetnem smislu. S škofijo je Murska Sobota postala prepoznavnejša v večjem delu Evrope, dobro sodelujejo škofije s panonskega prostora Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Slovenije, o bogoslužju med Slovenci v Porabju in prekmurskimi Madžari se pogosto pogovarjata soboški in szombatheyjski škof in poskušata najti ustrezne rešitve, saj v Porabju ni slovenskega duhovnika, ampak na Gornjem Seniku in v Števanovcih vodita cerkvene obrede enkrat mesečno župnika z Goričkega.

- Ernest Ružič -

Posvet

Kako nad težave teritorialnega sodelovanja?

V organizaciji Komisije Državnega zbora RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je julija v Mali dvorani Državnega sveta RS, potekal posvet na temo Program evropskega teritorialnega sodelovanja – Slovenija in sosednje države: razlike v poročanju na konkretnih primerih. Udeleženci so posebno pozornost namenili administrativnim oviram na področju poročanja organom upravljanja z operativnimi programi čezmejnega sodelovanja o izvajanju projektov, v katerih sodelujejo tudi gospodarske organizacije avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah. Čezmejno sodelovanje je s projekti EU v zadnjih 15 letih omogočilo razvoj znanja in pridobitev dodatnih finančnih sredstev organizacijam avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah ter italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji. Kljub temu pa se upravičenci do koriščenja evropskih sredstev med pripravo in izvajanjem srečujejo s številnimi težavami. Kot so opozorili partnerji projektov iz vrst avtohtone slovenske narodne skupnosti, gre žal trend v smer vedno večjih in zahtevnejših projektov ter večje birokracije, tako da organizacije in društva v zamejstvu niti kadrovske niti strokovno ne morejo več tekmovati s profesionalnimi agencijami, ki pripravljajo projekte, iščejo projektne partnerje in jih potem prodajajo projektnim nosilcem. Drugi problem pa je delež lastnih sredstev, ki jih organizacije avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah nimajo.

Administrativne ovire in bremena na tem področju bi torej morale postati del vladnih programov so menili udeleženci posveta, ki se strinjajo, da morajo imeti gospodarske organizacije avtohtone slovenske narodne skupnosti posebno vlogo v projektih operativnega programa čezmejnega sodelovanja tudi v prihodnji finančni perspektivi po letu 2013. - B. M. K. -

Dom duhovnosti Kančevci na Goričkem

Prijetno druženje slovenskih družin

Enaintrideset slovenskih družin iz Avstrije, Nemčije, Slovenije in Norveške, tudi treh generacij, se je sedemnajstič zbralo na počitniškem tednu v Domu

duhovnosti v Kančevcih na Goričkem. Srečanje je pripravil Pavel Zablatnik iz Katoliške akcije v Celovcu, letos pa je potekalo pod naslovom Potujmo z Malim princem. Kako je potekalo življenje na prijetnem druženju v enem dnevu, so predvsem mladi in najmlajši udeleženci, seveda skupaj s starši in mentorji, v sproščnem programu pokazali ministrici za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki se jim je popoldne pridružila.

Ministrica Ljudmila Novak je v kratkem nagovoru izpostavila vlogo sodelovanja in medgeneracijskega druženja, kar je tudi v sedanjem času zelo pomembno. Na tovrstnih druženjih se začuti, kako delujejo različne generacije, kako se lahko učijo druga od druge. Ravno tako je pomembno učenje materinščine in ohranjanje kulturnih vrednot, ali rečeno drugače, zavedanje korenin zlasti v primerih, ko živijo Slovenci daleč proč od domovine. Zato podobna srečanja in druženja podpira tudi Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Tu se uresničuje odlična ideja organizatorjev, da se na enem mestu družijo družine, v katerih živijo tri generacije. V takih družinah ni težav z »medgeneracijskim dialogom«.

Že po kratkem, bežnem obisku v Domu duhovnosti je bilo mogoče začuti prijateljsko ozračje in videti številne aktivnosti, s katerimi so se ukvarjali udeleženci, od likovnih razstav, glasbe, petja in plesa pa tudi športa, razvedrila in izletov po Goričkem. Kot so povedali organizatorji, so nekatere družine prišle prvič, nekaj pa je tudi stalnih.

- Ernest Ružič

Praga

Kraus in Turk odprla Plečnikove južne vrtove

Praški grad Hradčani je ena bolj znanih evropskih znamenitosti. Svoj pečat veličastni zunanosti z okolico je dodal tudi slovenski arhitekt Jože Plečnik. Nanj so se ponovno spomnili konec junija, ko so slovesno odprli Plečnikove južne vrtove. Ker ti niso bili nikoli popolnoma dokončani, se je češki predsednik Vaclav Klaus odločil, da jih bo uredil natančno po Plečnikovih načrtih. Trak ob uradnem odprtju vrtov pa sta skupaj prerezala češki predsednik Klaus in slovenski minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Žiga Turk.

- J. L. A. -

Konferenca slovenskih mladih raziskovalcev in študentov iz sveta in Slovenije

V povezovanju znanja je prihodnost

PRVA KONFERENCA SLOVENSКИH MLADIH RAZISKOVALCEV, PODIPLOMSKIH IN DODIPLOMSKIH ŠTUDENTOV IZ SVETA IN SLOVENIJE V ORGANIZACIJI SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA Z NASLOVOM KAKO OD BEGA MOŽGANOV DO MOŽGANSKE OBOGATITVE JE ZBRALA VEČ KOT 300 UDELEŽENCEV, KAR JE DOKAZ, DA SE MLADI ŽELIJO VRNITI.

Blanka Markovič Kocen

Svetovni slovenski kongres je sredi julija na Institutu Jožef Stefan organiziral prvo konferenco slovenskih mladih raziskovalcev ter študentov iz sveta in Slovenije. S predstavniki uspešnih slovenskih podjetij so sodelujoči iskali pot, kaj je v Sloveniji treba izboljšati, da bi se čim več mladih vrnilo v domovino.

Pred začetkom konference z naslovom Kako od bega možganov do možganske obogatitve je predsednik SSK dr. Boris Pleskovič za Slovenijo danes dejal, da imamo Slovenci po Evropi in svetu vsako leto na stotine študentov, ki raziskujejo ali končujejo diplomski ali podiplomski študij. »Želimo si, da bi naša podjetja te študente pritegnila nazaj, da bi znanje krožilo.« V času poletnih počitnic organizatorji niso pričakovali takega odziva, kot so ga bili deležni,

saj se je prijavilo več kot 300 ljudi, je še povedal Pleskovič in dodal: »To pomeni, da mlade Slovence, ki študirajo v tujini, skrbi za Slovenijo in se želijo vrniti.« Po njegovih besedah so ti ljudje vajeni trdo in pošteno delati. »To je naša bodočnost in namen te konference,« je poudaril Pleskovič, ki je vrsto let delal v Svetovni banki v Washingtonu, v Slovenijo pa se je, kot pravi, vrnil zato, da bi ji pomagal. »In, seveda, zaradi domotožja,« še prizna.

Beg možganov so z velikim dobičkom vsa leta po drugi svetovni vojni izkoriščale ZDA, je v svojem nagovoru pojasnjeval Pleskovič. Z radodarnimi štipendijami in odličnimi pogoji dela so vabile na svoje univerze, inštitute in v svoja podjetja najbolj nadarjene kadre z vsega sveta. Tako so pridobili tehnološke, raziskovalne in inovacijske prednosti pred drugimi državami, vendar so jih po incidentu 11. septembra 2001 pričele izgubljati. Po tem dogodku so ZDA znatno zmanjšale imigracijo visoko izobraženih kadrov in tujih študentov, kar je za države Evropske unije odprlo velike možnosti. »Tako naša kot tudi druge evropske države in podjetja bi se morala v večji meri zavedati, da so vrhunski, sposobni in nadarjeni kadri ključnega pomena za razvoj in povečanje produktivnosti, inovativnosti in zaposlovanja,« je še dejal predsednik SSK. Kot pomembno je izpostavil, da naši študentje in raziskovalci iz tujine povedo, kaj morajo naša država in podjetja spremeniti, da jim olajšajo pot do primerne zaposlitve doma.

ZNANJE IZ SVETA NAJ SE POVEŽE Z ZNANJEM V DOMOVINI

»Pozdravljam odločitev SSK, da namenja posebno pozornost mladim Slovincem, ki odhajajo na izobraževanje v tujino,« pa je udeležence konference nagovorila ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak. Sodeč po raziskavah inštituta za ekonomska raziskovanja je trajna emigracija še vedno zelo nizka, med uporabniki programa študentskih izmenjav pa

Ljudmila Novak, ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu: »V Sloveniji je veliko potenciala s kakovostnim šolstvom in naravnimi danostmi za uspeh.«

Foto: arhiv SSK

Foto: Maja Kaplan

Franc Pukšič, predsednik Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu: »Na vas mladih je, da sodelujete in izkoristite možnost povezovanja.«

Akad. prof. dr. Janez Trontelj, predsednik SAZU: »Če država že ne more vložiti primerne količine denarja v usposabljanje ljudi, ki naj bi čez nekaj let prevzeli skrb za ustvarjanje najboljšega, kar lahko narod doseže na področjih kulture, znanosti in gospodarstva, lahko stori vsaj nekaj za prihodnjo usodo teh odličnih mladih ljudi, smetane generacije.«

se beleži zelo visoka emigracija, je med drugim poudarila ministrica in se vprašala, kje so razlogi za to, ali lahko govorimo o begu možganov in kaj lahko vsi skupaj naredimo za boljše sodelovanje in zagotavljanje dobrih pogojev za vrnitev tistih, ki bi si to želeli. V Sloveniji je po njenih bese-

dah veliko potenciala s kakovostnim šolstvom in naravnimi danostmi za uspeh. Če mladi kljub temu najdejo delo v tujini, pa si ministrica želi, da bi vseeno prihajali nazaj in to znanje širili tudi v domovini.

Že pred začetkom konference je na vprašanje, kaj lahko Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu stori za to, da bi se mladi izobraženci vračali v Slovenijo, ministrica Novakova odgovorila: »Na uradu med drugim skrbimo za to, da bi zbrali naslove teh mladih ljudi in jih med seboj povezali, seveda pa si želimo, da bi njihovo znanje obrodilo sadove tudi v Sloveniji. Podpiramo prireditve, kot je današnja, saj med drugim omogočajo, da se mladi predstavijo tudi v domovini, znanje iz sveta pa se povezuje z znanjem v domovini. V ta namen smo na uradu že pred časom pripravili spletni imenik slovenskih znanstvenikov in strokovnjakov v tujini, ki ga stalno dopolnjujemo in si želimo, da bi uporabniki s tega seznama črpali koristne informacije.«

Po mnenju direktorja Instituta Jožef Stefan prof. dr. Jadrana Lenarčiča Slovenci premalo vlagamo v znanje za prihodnost in premalo izkoriščamo um ter navdih predvsem mlajših. »Slovenci smo lahko ponosni na svoje raziskovalce, glede na potenciala pa smo premalo ambiciozni in vizionar-ski,« je še dejal dr. Lenarčič, ki ugotavlja, da nas je v zadnjih letih obsedlo zaslužkarstvo, ki vodi v topoglavost.

SLOVENSKO OKOLJE JE PREMALO SPODBUDNO

Zbrane je nagovoril tudi predsednik Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič. »Vključitev slovenskih raziskovalcev, dodiplomskih in podiplomskih študentov iz sveta in Slovenije v slovenski raziskovalni prostor in sodelovanje sta nujno potrebna, vendar

nadaljevanje na strani 8

Zanimanje za študij v tujini narašča

Po podatkih Javnega sklada RS za razvoj kadrov in štipendije je v šolskem/študijskem letu 2011/2012 Zoisovo štipendijo za izobraževanje v tujini prejelo 175 štipendistov, večinoma študentov. Sklad tudi neposredno sofinancira delodajalcem dve štipendiji za tujino. Tudi v okviru posrednega sofinanciranja kadrovskih štipendij preko regijskih štipendijskih shem se sofinancira nekaj štipendij za izobraževanje v tujini. V okviru programov Ad futura je sklad v letu dodelil 110, od leta 2008 dalje pa skoraj 300 štipendij, pri čemer je kandidatov precej več, kot je razpoložljivih sredstev. Letos je tako vlogo za štipendijo za študij v tujini iz programa Ad futura oddalo 345 vlagateljev, število štipendistov pa bo predvidoma primerljivo lanskemu kljub 12,7-odstotnemu povečanju števila vlog glede na lansko leto. Tisti, ki prejema omenjeno štipendijo za študij v tujini, se morajo po zaključenem izobraževanju tudi vrniti in zaposliti v Sloveniji, kar zahteva tako z razpis kot pogodba. Seveda zgornji podatki ne vključujejo štipendij iz programov Ad futura, ki se dodeljujejo za kratkoročne mobilnosti, ki jih je precej več, velikokrat pa se tisti, ki so bili v preteklosti na kratkoročni mobilnosti, pozneje odločajo tudi za študij v tujini. Tako je sklad dodelil preko 1.550 štipendij za Erasmus mobilnost, 567 za študijske obiske (lani 271, torej preko enkrat več kot lani), 150 za tekmovalce in njihove mentorje za udeležbo na tekmovanjih iz znanja in raziskovanja, preko 50 doktorskih študentov pa prejme sredstva za doktorsko raziskovanje v tujini. Vsi se tudi vračajo v Slovenijo, saj je bila mobilnost izvedena v okviru njihovega izobraževanja, ki ga morajo še zaključiti, seveda pa nekateri ob teh obiskih vzpostavijo tudi stike ali dobijo vabila za nadaljevanje izobraževanja v tujini.

Veliko slovenskih dijakov in študentov se izobražuje v tujini tudi brez štipendij iz Slovenije, vendar se o njih sistemsko ne zbirajo oziroma hranijo podatki. Primerjava podeljenih štipendij in podatkov o študiju slovenskih državljanov v nekaterih državah, za katere smo lahko pridobili statistične ali druge podatke, kaže, da se v tujini izobražuje precej več oseb, kot jih prejema štipendijo. Na različne načine se je tako v zadnjih nekaj letih v tujini izobraževalo več tisoč slovenskih dijakov in študentov, pri čemer se število in zanimanje stalno povečujeta, kar kažejo tudi kontakti in obiski v našem informacijskem centru za izobraževanje v tujini. Države izobraževanja pa so večinoma pogojene z ravno in izbranim programom izobraževanja. Veliko se jih izobražuje v bližnjih/sosednjih državah (Avstrija, Hrvaška) in v Zahodni Evropi (Velika Britanija, Nizozemska, Nemčija, Španija itd.), med bolj oddaljenimi državami prednjačijo ZDA in Avstralija.

- B. M. K. -

Dr. Boris Pleskovič, predsednik SSK (prvi z leve): »Tako naša kot tudi druge evropske države in podjetja bi se morala v večji meri zavedati, da so vrhunski, sposobni in nadarjeni kadri ključnega pomena za razvoj in povečanje produktivnosti, inovativnosti in zaposlovanja.«

postanejo del naše skupne zgodbe,« je mladim na srce položil Škrabec.

DRŽAVA SE NE SME ODPOVEDATI ODLIČNIM MLADIM LJUDEM

O mladih v znanosti in o potrebi po novem svetovnem redu je v nadaljevanju konference kritično spregovoril akad. prof. dr. Janez Trontelj, predsednik SAZU, in med drugim dejal: »Če država že ne more vložiti primerne količine denarja v usposabljanje ljudi, ki naj bi čez nekaj let prevzeli skrb za ustvarjanje najboljšega, kar lahko narod doseže na področjih kulture, znanosti in gospodarstva, lahko stori vsaj nekaj za prihodnjo usodo teh odličnih mladih ljudi, smetane generacije.« Po njegovih besedah je to preprosto zaveza, da se jim domovina ne bo odpovedala, »takoj ko se bo letalo z njimi dvignilo z Brnika.«

S svojim dinamičnim nastopom pa je udeleženec konference prevzel dr. Mark Pleško, ustanovitelj podjetja Cosylab, ki je na področju kontrolnih sistemov za pospeševalnike in podobne velike eksperimentalne naprave vodilno v svetu in ima podružnice na Japonskem in v ZDA. »Lahko postaneš vodilni na svetu, četudi se vrneš v Slovenijo« je svoje predavanje naslovil Pleško, ki svoje poglede razkriva tudi bralcem Slovenije danes. Intervju objavljamo na Poslovnih straneh.

Pozno popoldne je sodelujoče sprejel tudi častni pokrovitelj konference, predsednik republike dr. Danilo Türk, ki se je v nagovoru mladim raziskovalkam in raziskovalcem med drugim zahvalil za njihov prispevek k vzpostavljanju enotnega evropskega intelektualnega in raziskovalnega prostora, organizatorju konference pa za neprecenljivo skrb za povezovanje Slovencev po svetu.

nadaljevanje s strani 7

je v Sloveniji okolje, žal, še vedno premalo spodbudno,« je ugotavljal. Univerze in druge visokošolske ter znanstvene ustanove so namreč, tako Pukšič, še vedno premalo odprte za sodelovanje z mladimi uspešnimi kadri po svetu in so predvsem premalo konkurenčne. »Če lahko rečemo, da večina fakultet na Nizozemskem po vsem svetu zelo aktivno išče obetavne ljudi, pri čemer se oglašujejo akademske zaposlitve mladih doktorandov po najboljših univerzah po svetu, je to za Slovenijo bolj izjema kot pravilo,« je bil kritičen Pukšič. Slabi pogoji zaposlovanja v znanstveno-raziskovalnih in visokošolskih ustanovah ter zagotavljanje socialne varnosti po njegovih besedah otežujejo vračanje predvsem mladih raziskovalcev v Slovenijo.

V Komisiji DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu so k tej problematiki želeli dati prispevek na parlamentarni ravni. Zadnje Vseslovensko srečanje v državnem zboru je potekalo na temo medgeneracijskega dialoga. »Namen srečanja pa ni bil spregovoriti le o tistih projektih,

ki bi lahko spodbudili sodelovanje oziroma komunikacijo med mlajšo in starejšo generacijo in prenesli znanje in izkušnje med njima, ampak smo v okviru srečanja ustanovili tudi prvi parlament mladih Slovencev iz zamejstva in sveta,« je spomnil v nagovoru. Parlamenta se je udeležilo več kot 70 mladih Slovencev iz zamejstva in sveta, zato, pravi Pukšič, ima to lahko tudi politični pomen, in dodaja: »Na vas mladih je, da sodelujete in izkoristite možnost takega povezovanja, ki bi lahko kdaj kasneje v prihodnosti pomenilo za Slovenijo 'možgansko obogatitev', kot to imenuje naš gostitelj, za vas pa nove priložnosti in izzive.«

V svetu, kjer se ustvarjalnost nenehno seli, se ozira po novih priložnostih in hitro sestavlja in razgrajuje kreativna jedra, je privlačno, odprto, uspešno okolje vaba za ustvarjanje novih vrelcev znanja in uspeha, je v svojem nastopu poudaril Janez Škrabec, direktor podjetja Riko hiše. »Ne gre nam le za to, da naši ljudje na tujem posvetijo del svojih ustvarjalnih energij povezavam z matico, naše hotenje mora biti večje: da najboljši iz tujih delovnih okolij najdejo priložnost in vizijo v Sloveniji, da Slovenijo ponotranjijo in

Konferenca slovenskih mladih raziskovalcev in študentov iz sveta in Slovenije

S koristnimi napotki v svet

KONFERENCA SLOVENSКИH MLADIH RAZISKOVALCEV IN ŠTUDENTOV IZ SVETA IN SLOVENIJE JE DRUGI DAN DOBILA PRAVE IZ NASLOVA IZHAJAJOČE OBRIS.

Tomaz Štefe

Foto: arhiv SSK

Na obeh straneh predavalnice, pred katedrom in v polnem avditoriju so sedeli skoraj izključno mladi ljudje. Le sem in tja je bilo opaziti tudi kakšno sivo glavo. Še bolj presenetljivo je, da je tako mlad človek, kot je Jure Leskovec, že lahko govoril o tem, kako uspeti pri prijavi in študiju na ameriških univerzah, in to ne samo z vidika študenta, ampak tudi z vidika profesorja. Že nekaj let je namreč profesor računalništva na ugledni univerzi Stanford v Kaliforniji. Še uglednejša od te je univerza Oxford z 800-letno tradicijo, od koder je prišel Rok Sekirnik, ki je tam najprej doštudiral kemijo, zdaj pa pripravlja doktorat. Kot predsednik društva slovenskih študentov v Oxfordu, trenutno šteje 15 članov, je ugotovil, da Slovenci nismo najbolj povezovalen narod, kar je na žalost zelo blizu resnici.

ŠTUDIJ NA TUJEM JE DOSEGLJIV

Tudi naslednji govorniki (Igor Cesarec, Miha Uratnik, Veronika Rezelj) so prisotnim nanizali veliko koristnih napotkov glede študija na tujem, še posebej v Angliji. Nasveti so se nanašali na finance, stanovanja in seveda tudi na študij sam. Poudarili so, da je vse dosegljivo, le hoteti je

treba, treba pa je tudi trdo delati. Večina študija v Angliji je veliko bolj intenzivna kot v Sloveniji. Izkušnje iz nam bližnjega prostora so poslušalstvu predstavili govorniki, ki so se izpopolnjevali na nemških univerzah. Eden od njih, Boštjan Dvořak, je na Humboldtovi univerzi v Berlinu redno zaposlen. Poznajo ga tudi skoraj vsi Slovenci, živeči v Berlinu (okoli 2000 jih je), saj ga jezik in kultura slovenskih zdomcev zanimata tudi profesionalno. Jezikovni genij, kakršen je Boštjan, je sposoben prodreti v skrivnosti jezikovnih struktur slovenskega in nemškega jezika in z njimi z lahkoto prepriča tudi Nemce, ki se želijo učiti slovenščine.

IZKUŠNJE ČEZMEJNEGA SODELOVANJA

Pravnica Monika Ban Zlatev se je kot podiplomka poglobila v študij prava in financ v Frankfurtu. To znanje sedaj s pridom uporablja na Višjem sodišču v Ljubljani. Koroški Slovenec Gregor Jesenko je kot študent fizike na Dunaju lahko zelo natančno poročal o možnostih in pogojih študija na univerzah v Avstriji. Videti je, da je teh možnosti veliko, tudi kar zadeva finančno plat.

O študijsko-raziskovalnih razmerah v Sloveniji in čezmejnem sodelovanju je pod vodstvom Danijela Re-

bolja, rektorja Univerze v Mariboru, razpravljalo več govorcev. Večina poslušalcev najbrž ni vedela, da obstaja tudi Center RS za mobilnost in evropske programe (Neža Pajnič); isto velja tudi za Mednarodni center za razvoj migracijske politike na Dunaju. O njem oziroma o begu možganov je govorila Alenka Prvinšek Persoglio. Dobro pa sta znani Študentska organizacija Univerze v Ljubljani ter Društvo mladih raziskovalcev Slovenije. O sodelovanju študentov zgodovine Univerze v Trstu in Univerze na Primorskem je poročal Štefan Čok iz Trsta.

O izkušnjah študija v Sloveniji pripadnikov narodne skupnosti v Italiji je spregovorila Zaira Vidali s Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu. Aljaž Ule pa je o tem govoril z nizozemskega zornega kota.

Zelo aktualen je bil tudi sklepni del konference, ki mu je predsedoval Edvard Kobal. Govor je bil o sodelovanju med slovenskimi raziskovalci v tujini in delovnimi partnerji v Sloveniji. To so lahko raziskovalni inštituti ali uspešna podjetja, kot so Krka, Trimco, Mik Celje, Zemanta in drugi. Tudi po vrnitvi v Slovenijo je mogoče uspeti in dosežati vrhunske rezultate, včasih pa to niti ni nujno.

Omizje prvega sklopa, študijsko raziskovalne izkušnje na tujem; na sliki so (z leve): prof. dr. Jure Leskovec, mag. Igor Cesarec, doc. dr. Matej Accetto, Rok Sekirnik, Veronika Rezelj in mag. Miha Uratnik

Pater Ciril A. Božič OFM OAM*

Ko nimaš nič, imaš vse! Bogu hvala!

PATER CIRIL A. BOŽIČ JE LETOS JULIJA V LJUBLJANI PREJEL VISOKO ODLIKOVANJE PREDSEDNIKA ZA NEPRECENLJIVE ZASLUGE PRI OHRANJANJU SLOVENSKE KULTURE IN JEZIKA TER NESEBIČNO POMOČ SLOVENSКИM ROJAKOM V AVSTRALIJI, KJER BUDNO SPREMLJA DOGAJANJE V SLOVENIJI. MOTI GA OZKOST IN NESTRPNOST, PA NAJ BO Z LEVE ALI DESNE.

Blanka Markovič Kocen

Kako in kdaj vas je življenjska pot zanesla v daljno Avstralijo?

Dve leti sem bil kot mlad duhovnik kaplan v župniji sv. Lenarta v Novem mestu - Klošter in vikar samostana. Pater Valerijan, letošnji biseromašnik, je takrat vabil, da bi se kdo odločil in mu prišel v pomoč v Sydney. Predstojniki prvo leto moji prošnji še niso mogli ugoditi, leto pozneje pa sem se z njihovim dovoljenjem vsaj za tri leta odpravil v Avstralijo. Qantasovo letalo me je poneslo do Sydneyja in v sobotnem jutru, 11. septembra 1982, sem prvič zagledal čudovito modrino južnega neba.

Kako vas je sprejela tamkajšnja slovenska skupnost in vi njih?

Dobesedno smo se objeli! Avstralski Slovenci so veliko bolj sproščeni kot rojaki v domovini. Čudovit sprejem že na letališču in potem v nedeljo pri maši v Merrylandsu ter popoldne v Wollongongu, narodne noše, pesmice, cvetje; veselje, dobre želje, mladost! Toliko narodnih noš, kolikor sem jih doživel že prvi mesec v Avstraliji, nisem videl v Sloveniji! Veste, to je bilo pred tridesetimi leti! Vsi smo bili takrat zelo mladi. To je

bil zlati slovensko-avstralski čas. Tisti, ki so danes stari 80 let, so jih imeli takrat samo 50 in sam pa takrat še ne 29. Družine, polne življenja in slovenstva. Vsako nedeljo nabito polna cerkev. Mladinski zbor Zarja je imel več kot 50 pevcev. Folkorna skupina, Slomškova šola, slovenski maturantje, delo na radiu, pisanje za Misli in Rafaela, organiziranje likovnih razstav, kulturnih programov. Pastoralni obiski oddaljenih rojakov, spoznavanje nove dežele, učenje angleščine, srečanja z avstralskimi frančiškani... Toliko novih izzivov za mladega duhovnika! In v patru Valerijanu sem imel odličnega mentorja. Sestra Hilarija, pozneje se je pridružila še sestra Francka, pa sta kot dobri materi skrbeli za naš misijon, ki je bil odprt in gostoljuben za vse.

Vaš misijon v Kewu v Melbournu je poleg verskega tudi kulturno, socialno in izobraževalno središče za Slovence. Ob katerih priložnostih se srečujete in kakšne so vaše skupne dejavnosti?

Vaše vprašanje me je prestavilo 900 kilometrov južneje in malenkost zahodnejše od Sydneyja; v času pa

za dvajset let! Kajti v Sydneyju sem deloval deset let – od 1982. do 1992. Takrat sem se vrnil in deloval tri leta v Ljubljani ter šest let na Brezjah. 2001 pa sem se želel zopet vrniti v Sydney, a so me predstojniki prosili, da bi prevzel vodstvo misijona v Melbournu. Tam je od leta 1956 do svoje smrti, 26. julija

*OFM – latinsko: Ordo Fratrum Minorum – to je Red manjših bratov, kakor se imenujejo frančiškani. Torej kratica za frančiškana. OAM se v Avstraliji napiše ob imenu – pomeni pa državno priznanje Avstralije »Medal of the Order of Australia«, ki ga je sogovornik prejel ob praznovanju Dneva Avstralije (Australia Day), 26. januarja 2011.

1997, deloval neumorni pater Bazilij Valentin. Sam sem takrat v imenu našega provinciala v Melbournu vodil somaševanje in pogreb p. Bazilija ter potem skupnosti predstavil novega voditelja, patra Metoda Ogorevca, ki je nekaj mesecev prej prispel v Sydney. V letu 2001 pa so iskali novega voditelja za slovensko skupnost in samostan v Lemontu pri Chicagu, javil se je p. Metod, mene pa so potem zasnubili za Melbourne. Pravim, da se mi je pater Bazilij »maščeval« in mi naložil zahtevno dediščino.

Štirimilijonski Melbourne je glavno mesto avstralske zvezne države Viktorije, kjer živi prek sedem tisoč rojakov. Tu je največja slovenska skupnost v Avstraliji. V Melbournu imamo štiri slovenska društva (SD Melbourne, Jadran, Planica in St. Albans), 90 km stran je Geelong, 300 km severno Albury-Wodonga, kjer je res le majhna skupina. Z vsemi dobro in redno sodelujemo, prav tako tudi z Zvezo slovenskih organizacij Viktorije (ZSOV) in seveda z veleposlaništvom RS v Canberri ter častnim generalnim konzulom g. Alfredom Brežnikom AM v Sydneyju ter radijskimi in novinarskimi sodelavci. V našem misijonu imamo prvo slovensko cerkev v Avstraliji, cerkev svetih bratov Cirila in Metoda, ki je bila zgrajena leta 1968. Poleg nje je na vzhodni strani Dom matere Romane za starejše (30 enoposteljnih sob), na zahodni pa Baragov dom s pisarno misijona, uredništvom dvomesečne revije Misli, ki jo urejava s pastoralno sodelavko, laiško misijonarko Marijo Anžič. Revijo pošiljamo naročnikom na 1300 naslovov. V Baragovem domu je tudi hostel, knjižnica s pet tisoč knjigami, razred Slomškove šole, pevska soba, pisarna Slovenskega informacijskega urada in socialnega varstva, pa tudi občasne konzularne

Družinski člani patra Cirila s predsednikom Türkem in ministrico Novakovo

ure in seveda velika sejna dvorana, kjer se redno srečujejo rojaki. Pod cerkvijo je dvorana, namenjena kulturnim prireditvam in druženju. Vsako nedeljo po maši se ljudje zadržijo dolgo časa skupaj, tretjo nedeljo v mesecu pa skupine žena in mož pripravijo družinsko kosilo, ki se ga redno udeležuje od 150 do 200 rojakov. Seveda pride dvorana prav tudi ob pogrebi, krstih, porokah in različnih praznovanjih.

Koliko se je slovenska skupnost v Avstraliji spreminjala v obdobju pred in po osamosvojitvi Slovenije?

Osamosvojitve Slovenije je pomenila pomlad tudi za slovensko skupnost v Avstraliji in mnogi so v tistih časih storili pogumne korake, da je bila potem Avstralija prva neevropska država, ki je priznala samostojno Slovenijo. Samozavest je zrasla še celo pri tistih, ki so bili prej »previdni«.

Kako ste vi osebno doživljali osamosvajanje Slovenije?

Na dan razglasitve samostojne Slovenije sem bil v Ljubljani. V galeriji Eurna je namreč kulturni minister odprl likovno razstavo slikarja Stanislava Rapotca iz Sydneyja, o katerem sem napisal magistrsko nalogo Religiozna govorica v delih slikarja Stanislava Rapotca, zato sem bil ob njem ob odprtju njegove prve razstave v Sloveniji. Iz galerije smo šli pred parlament, kjer sem bil priča zgodovinskemu dogajanju in potem proslavljanju v središču Ljubljane in še na vrtu župnišča v Trnovem. Med vojno za Slovenijo sem delal magistrski izpit na Teološki fakulteti in na poti domov na Tromostovju srečal teritorialce in junaka, ki je »sklatil« helikopter JLA nad Barjem.

Ali se vam zdi, da se je slovenska identiteta po letu 1991 še bolj okrepila?

Se je in vedno več mladih slovenskih Avstralcev, torej druga in tretja generacija, prosi za slovensko državljanstvo, ki seveda prinaša ugodnosti potovanja in življenja v Evropi.

Katere so za vas temeljne vrednote, ki so bile za usodo slovenskega naroda vselej pomembne in ki bodo pomembne tudi v prihodnje?

Poštenost, delavnost, kulturnost v polnem in pravem pomenu teh besed, solidarnost – kar pomeni odprtost, strpnost in širino, ki me usmerja do bližnjega in onkraj njega v samo skrivnost bitja in žitja izvora Ljubezni, ki mu kristjani pravimo Bog. Žalosten sem, ko vidim, da se tudi zaradi grehov nas članov Cerkve ta pogled megli. Toda, kot pravi apostol Pavel, naj ostanejo vera, upanje in ljubezen!

Ali se mladi potomci Slovencev v Avstraliji tega dovolj zavedajo oz., kako jih skušate s tem seznanjati?

Tega zavedanja je in ga bo vedno premalo. Toda vesel sem vsakega mladega človeka, ki je v Avstraliji ponosen tudi na svoje slovenske korenine. In velikokrat si presenečen, ko povsem po naključju naletiš na človeka, ki ti pove, da je slovenske krvi; ali pa ti Avstralec pove, da je njegov prijatelj ali sošolec Slovenec.

Koliko Slovencev v Avstraliji še govori slovensko?

Prvi rod, ki je prišel iz Slovenije, seveda govori slovensko, in to v narečjih, ki jih celo v Sloveniji danes težko slišite, ker izginjajo. Toda tudi prvi rod se mora s svojimi otroci in vnuki pogovarjati v angleščini. Nekaj osnovnih stavkov mladi že obvladajo, toda pogovarjati se seveda ni mogoče. Veliko pa je tudi mešanih zakonov, ko je samo eden od staršev Slovenec. V teh družinah je pogovorni jezik seveda

Pater Ciril A. Božič je prejel visoko odlikovanje predsednika.

Zanimanja Slovencev za delo v Avstraliji, ki nakazuje beg iz domovine, je preveč.

angleščina. Poznam pa nekaj izjemnih primerov, ko tudi v takih družinah otroci lepo govorijo slovensko. Zadnji avstralski popis leta 2011 je menda ponudil podatek, da 4.183 ljudi v Avstraliji doma govori slovensko. Toda v zavedni slovenski družini, ki ima zdaj že četrti rod v Avstraliji, in jih bo 34 v popisu zapisalo, da imajo slovenske korenine, bosta v resnici lahko samo »stara dva« povedala ali zapisala, da se doma pogovarjata slovensko.

Ali mladi obiskujejo pouk slovenskega jezika? Na kakšen način je ta organiziran? Kdo so učitelji?

Poučevanje slovenskega jezika vse bolj peša. V našem misijonu imamo Slomškovo šolo, ki jo obiskuje 20 otrok

nadaljevanje na strani 12

V slovenski cerkvi sv. Cirila in Metoda v Melbourneu z nadškofofom Melbourne, 10. junij 2012

nadaljevanje s strani 11

v starosti od 6 do 11 let. Lani so se za to zelo zavzeli na slovenskem društvu Ivan Cankar v Geelongu, kjer imajo sedaj v šoli 30 učencev, od najmlajših do 80-letnikov in še starejših. V zadnjem času se ponujajo tudi možnosti za študij prek interneta, priložnost za učenje slovenščine pa so tudi obiski

Zato bi vsakomur, ki razmišlja o novih začetkih kjer koli po svetu, svetoval, da res razmisli in se dobro pozanima ter dobi zagotovila, da bo dobil delo. Ne podajajte se prehitro v neznano. Mleko in med se nikjer na svetu ne cedita!

Pater Ciril A. Božič (v sredini) z Dušanom Lajovicem (levo) in častnim gen. konzulom RS Alfredom Brežnikom AM

Slovenije, ki so vse pogostejši. Lani je bilo deset učencev naše šole na poletnem taboru na Kozjanskem. Ravnateljica naše šole v Kewu je poklicna učiteljica mag. Veronica Smrdel-Roberts, ki že več kot dvajset let sodeluje s šolo in je bila tudi sama njena učenka, ter prizadevno učiteljico mag. Julie Kure-Bogovič.

Pouk poteka vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu po nedeljski sveti maši, od 11.15 do 13. ure, ter še po urniku. Otroci skupaj z učiteljicami porabijo veliko časa za pripravo programov za očetovski in materinski dan ter za Miklavža. K učenju jih najbolj spodbujajo nastopi na odru. Nekajkrat na leto imajo ekskurzije, na primer v živalski vrt, akvarij, park, kjer se učijo slovenskih besed za živali, rastline, stvari, ki jih vidijo.

Ali bogoslužje opravljate v slovenskem jeziku?

Naše redno nedeljsko in praznično bogoslužje je seveda v slovenščini, toda mladi sodelujejo tudi z angleščino. Tako imamo kakšno berilo in prošnje v angleščini, mašni sodelavec Chris McKean pa redno pripravi razmišljanje ob evangeliju v angleščini. Pri krstih, porokah in pogrebih pa je seveda že vse bolj angleško, saj je občestvo zelo pestro in se moramo vsakega »dotakniti«.

Kako sicer živijo Slovenci v Avstraliji, kakšen je njihov socialni položaj?

Živijo, živimo dobro in lepo. Ne razkošno, a dovolj udobno in zadovoljno, saj je bilo vse ustvarjeno s poštenim delom. Večina je v srednjem družbenem razredu, nekaj pa je tudi zelo uspešnih podjetnikov. Mlajši rod pa je imel že vse možnosti za izobrazbo in tako najdemo drugo in tretjo generacijo na vseh področjih javnega življenja v Avstraliji, od redovnice, duhovnika, učitelja, zdravnikov, inženirjev, inšpektorjev, pilotov, direktorjev, poslovnih ljudi do ministrice v avstralskem zveznem parlamentu, Tanie Pliberšek. Tudi senator zveznega parlamenta je bil Slovenec (pokojni Miša Lajovic), prvi neangleški priseljenec.

Ali se na vas obrnejo tudi Slovenci, ki bi želeli delati v Avstraliji? Vas povprašajo za nasvet? Kolikšno je zanimanje za to?

Preveč je tega zanimanja, ki nakaže beg iz Slovenije. Skoraj ni tedna, da ne bi prejel dve ali tri elektronska sporočila z vprašanji o možnostih

dela in življenja v Avstraliji. Sprašujejo posamezniki, izobraženi mladi ljudje, delavci, podjetniki – mnogi v težavah, mlade družine in precej ljudi, starih okoli 40 let. Razni agenti prikazujejo v Sloveniji avstralske plaže in obljublajo raj na zemlji. Toda svetovna gospodarska kriza se pozna tudi v Avstraliji. Mnoga podjetja gredo v stečaj in vsak teden slišimo in vidimo odpuščene delavce. Zato bi vsakomur, ki razmišlja o novih začetkih kjer koli po svetu, svetoval, da res razmisli in se dobro pozanima ter dobi zagotovila, da bo dobil delo. Ne podajajte se prehitro v neznano. Mleko in med se nikjer na svetu ne cedita!

Kaj za vas, za vaše občutenje Slovenije pomeni velika geografska razdalja, ki vas od nje ločuje?

Geografske razdalje mi nikoli niso delale težav. Verjetno je bilo v mojem otroštvu težje priti iz Stopič pod Gorjanci do Ljubljane ali v dijaških letih iz Ljubljane v Beograd, kot je sedaj iz Avstralije do Slovenije.

V juliju ste bili odlikovani z visokim predsedniškim priznanjem. Kaj vam to pomeni?

V četrtek, 12. julija 2012, mi je predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk v Predsedniški palači izročil Red za zasluge. Svoje občutke sem takrat izrazil v zahvali: »Mislim, da je priznanje, ki ga držim sedaj v rokah, priznanje slovenski skupnosti. Sam že 22 let delujem v Avstraliji, ampak brez vse te dediščine svojih bratov frančiškanov in toliko drugih naših rojakov to ne bi bilo mogoče. Spoštovani gospod predsednik, ta sprejem imamo sedaj v nadurah in v času počitnic, že po 17. uri. Lahko bi rekel, da so nadure slovenskih rojakov tiste, ki so zgradile slovenske domove in slovensko cerkev ter prek šol, kulturnih programov, z voljo in veseljem ohranjajo našo dediščino. Tako ohranjamo tisto, kar je zapisal Ivan Cankar: »V en sam kratek utrip srca je stisnjeno vse – mati, domovina, Bog«. Zato kot kristjan in katoliški duhovnik skušam to prav v duhu omenjenega, tako rekoč Cankarjevega načela, uresničevati skupaj s svojimi rojaki, zato delim to odlikovanje z njimi. Dodal bi še, da je to tudi odlikovanje vseh tistih, ki se že desetletja trudijo, da slovenska beseda, kultura in zavest v tej daljni deželi Avstraliji vendarle ostajajo še žive, živahne, močne, da se povežemo z domovino. Precej Slovencev druge, tretje generacije je tudi avstralskih državljanov in čeprav slabo razumejo ali ne govorijo slovensko, imajo Slovenijo radi. In kot je nekdaj dejal: »Veseli sem, tudi če slišim peti Prešernovo Zdravljico v angleščini, naj odmeva.«

Koliko časa ste se ob tej priložnosti zadržali v Sloveniji in kaj vse ste si uspeli ogledati?

Ostal sem dobre tri tedne in v tem času gostil tudi nadškofa iz Melbourne ter predsednika Avstralske škofovske konference dr. Denisa J. Harta, s katerim smo bili v Ljubljani, na Brezjah, na Sveti Gori pri Gorici, Kostanjevici – Nova Gorica, Pleterje, Stopiče, Novo mesto, Štična. Nekaj dragocenega časa mi je ostalo za mamo, sestro in oba brata ter njihove družine in prijatelje.

City hotel, kjer ste krajši čas prebivali v Ljubljani, je last avstralskih Slovencev. Ste se srečali z njimi?

Moji dobri avstralski in slovenski prijatelji Krajčevi in tudi izvršni direktor Peter Sušnik so naju z nadškofom gostili in nama dali lepi sobi v 6. in 8. nadstropju s pogledom na stolnico in na Ljubljanski grad. Oba poznam iz svojih sydneyjskih časov in od takrat smo tudi prijatelji. V letošnjem marcu, ko sem prišel na pogreb svojega očeta, sem srečal g. Nika in Marjanco Krajc. Gospod Niko, ki je bil najstarejši slovenski poslovnež, je medtem umrl. Smo pa imeli skupaj z gospo Marjanco in njenima vnukoma Michaelom in Adamom ter njegovo celotno družino v petek, 6. julija 2012, v hotelu skupno večerjo, kajti prav tisti dan je gospa Marjanca praznovala svoj 92. rojstni dan. Marjanca živi v hotelu, sinova Niki in Marko ter njuni otroci pa pridejo v Ljubljano vsaj dvakrat na leto.

Kako pogosto sicer obiščete svojo rodno domovino?

Včasih smo se duhovniki odpravili v domovino vsako tretje leto, potem smo prišli na vsako drugo leto. Letalski prevoz ni drag. Doma pa me gostijo domači in po samostanih bratje frančiškani. Vidite, tako je to: ko nimaš nič, imaš vse! Bogu hvala! Drugo leto bodo mama dopolnili 90 let, jaz pa 60. Pravijo, da se za tak jubilej spodobi, da ga praznujemo skupaj. Upajmo!

Kolikoli se domovina v vaših očeh spreminja?

Dobro vprašanje tudi za mojega očesnega zdravnika, ker se tudi dioptrija mojih oči spreminja. Vedno močnejše leče potrebujem! S tem hočem povedati, da se seveda vsi in vse spreminja; tudi domovina. Ampak ne vem, ali sem tako izoliran ali kaj, ker v glavnem srečujem dobre, delavne, srečne in vesele ljudi. Resda malo tarnajo, toda na morje so ali pa še bodo šli skoraj vsi, ki sem jih srečal. Me pa, kolikor spremljam, moti ozkost in nestrpnost, pa naj pride z leve ali desne. Srce, ki narekuje jeziku besede, da mora sovražiti, je v velikem krču. In ta krč je cokla svobodi, sproščenosti, politiki, kulturi in tudi gospodarstvu. Celotnemu utripu naroda. Res pa je, da žlica medu privabi več čebel kot sod kisa. Naj živi kranjska čbela!

Ali doma sledite dogodkom, povezanim s Slovenijo, in kako?

Danes je ves svet ena sama majhna vas. Z vsa sodobno informacijsko tehniko si na tekočem. Edini problem je pomanjkanje časa. Saj ne moreš biti vedno v polnem galopu, tako v Avstraliji kot Sloveniji. Že enajsto leto z misijonarko Marijo Anžič urejava zdaj edino tiskano slovensko revijo v Avstraliji, Misli - Thoughts in tudi to delo me že nujno in močno povezuje z dogajanjem v domovini.

Kako ste povezani s slovenskimi duhovniki drugod po svetu?

Najbolj smo seveda povezani vsi štirje slovenski frančiškani, ki delujemo v Avstraliji: patri Valerijan, Janez, Darko in jaz. Čeprav so med nami stotine kilometrov, smo in ostajamo blizu drug drugemu. Se občasno srečujemo, redno pogovarjamo prek telefona ali skypa, si pomagamo, izmenjujemo novice, dajemo »korajžo« drug drugemu. Imamo tudi nekaj duhovniških obiskov iz Slovenije, zamejstva ali misijonov. Obiščeta nas tudi slovenski provincialni minister in kakšen škof. Smo pa seveda povsem polno včlanjeni v lokalno avstralsko Cerkev, katere del smo in sodelujemo na različnih ravneh njenega delovanja. Sam sem član duhovniškega sveta nadškofije Melbourne in tudi policijski kaplan za victorijsko policijo. Že vse od prvega prihoda slovenskih frančiškanov v Avstralijo, leta 1952, ostajamo močno bratsko povezani z avstralskimi brati frančiškani, ki so nas popolnoma sprejeli. Pri njih sem živel pol leta v Sydneyju med tednom, ko sem obiskoval tečaj angleščine leta 1983 in leto dni sem pri njih študiral v Melbournu za magisterij v letih 1989 – 1990.

Zakaj menite, da bi bilo dobro, če bi Slovenci iz sveta imeli svojega predstavnika v parlamentu?

To bi bilo izjemnega simbolnega pomena, saj nas je menda po svetu pol milijona. Obe manjšini imata v slovenskem parlamentu svojega predstavnika. Ali ni tudi ena izmed manjšin imela na zadnjih volitvah samo enega kandidata? Res pa je,

da tudi sam ne vidim praktične poti, kako bi to izpeljali. Simbolni pomen je lahko seveda močan, praktični vidik pa narekuje svoje. Veseli smo, da imamo zdaj urad za Slovence v zamejstvu in po svetu z zelo zavzeto ministrico gospo Ljudmilo Novak na čelu in v parlamentu komisijo, ki jo vodi dober poznavalec izseljencev, poslanec g. Franc Pukšič.

Kaj bi Sloveniji in Slovencem želeli v prihodnje?

Vsem, sebi in ostalim, želim zdrave pameti in Božjega žegnaja. Na letošnjem praznovanju dneva državnosti, ki ga je v Sydneyju pripravil častni generalni konzul RS g. Alfred Brežnik AM, je bil med govorniki tudi poslanec John Aquilina, nekdanji Speaker v parlamentu New South Wales in sedanji predsednik parlamentarnega prijateljstva EU – NSW in je dejal nekako takole: »Narod, ki ima v pesmi, od koder ima svojo državno himno, besedo Bog, mora obstati!« Želel bi, da bi si vsak Slovenec in tudi stalni prebivalec naše lepe domovine večkrat v svojem življenju vsaj zamrmral, morda pa celo zapel: Bog našo nam deželo, Bog živi ves slovenski svet! In potem: Žive naj vsi narodi! To bi bilo več kot joga in razne novodobne duhovne tehnike. To bi bila meditacija in molitev v polnem pomenu besede, srca in duha. Sprostitev pozitivnih energij naroda. Bog živi!

Slovenski frančiškani, ki delujejo v Avstraliji: p. Darko Žnidaršič, p. Janez Tretjak, p. Valerijan Jenko OAM, provincialni minister p. Stane Zore na obisku iz Ljubljane, in p. Ciril A. Božič OAM

S Krajčevimi v City hotelu, 6. julij 2012

Mark Pleško

Z znanjem iz tujine do svetovnega uspeha iz Slovenije

NA JULIJSKI KONFERENCI MLADIH SLOVENSKEH RAZISKOVALCEV IN ŠTUDENTOV JE NAJVEČ POZORNOSTI POŽEL MARK PLEŠKO, USTANOVITELJ IN DIREKTOR PODJETJA COSYLAB IZ LJUBLJANE. NJEGOVO PREDAVANJE JE BILO ZAGOTOVO DODATNA SPODBUDA MLADIM IZOBRAŽENCEM ZA VRNITEV V SLOVENIJO.

Blanka Markovič Kocen

Mark Pleško, Cosylab: »Z dobrimi in odgovornimi ljudmi in s pravo kulturo tudi lojalnost, red in disciplina niso nikoli problem.«

»To je genij,« je bilo slišati med občinstvom na Konferenci mladih slovenskih raziskovalcev in študentov po odmevnem predavanju Marka Pleška, ustanovitelja in direktorja podjetja Cosylab, ki se je specializiralo za kontrolne sisteme za pospeševalnike in podobne velike eksperimentalne naprave in je v tem segmentu med vodilnimi na svetu. Kako postaneš vodilni na svetu, četudi se vrneš v Slovenijo, je na lastnem primeru pojasnil udeležencem in gostom konference.

»Za kaj takega v nasprotju s konvencionalnim prepričanjem niti ne potrebuješ botrov in stricov, ravno tako pa niso ovira razmere na domačih inštitutih in univerzah,« razmišlja Pleško, ki ne zanika, da se je treba doma sicer nekoliko bolj potruditi in znati, toda: »Ali nismo ravno zato odšli v tujino?« Po njegovem mnenju imamo lahko oboje: dosežemo znanja in uspeh v tujini ob tem, da delamo večinoma doma, saj v času globalizacije lahko živimo kjerkoli nam je všeč in delamo po vsem svetu. »In kvaliteta življenja in dela sta v Sloveniji med najboljšimi,« je prepričan sogovornik.

UNOVČITE SVOJE ZNANJE V SLOVENIJI!

Pleško opaža, da je v Sloveniji močan predsodek, vsaj na naravoslovnih vedah, da je znanost čista in vzvišena, posel pa manj vreden ali celo pokvarjen. »Čeprav ravno tisti s prakso iz tujine dobro vemo, da mora biti sposoben in uspešen starejši raziskovalec ravno tako manager,« dodaja Pleško, ki je v nadaljevanju predavanja na lastnem primeru pokazal, da se posel lahko dela celo s čisto znanostjo, če jo le jemljemo dovolj fleksibilno, in to celo v Sloveniji. »Namen predavanja je bil pokazati povsem smiselno kariero ambicioznega in obetavnega raziskovalca, četudi ne vodi do profesure, spodbudi vas, raziskovalce, da unovčite svoje znanje skozi lastno podjetje in po možnosti to naredite v Sloveniji,« je poudaril.

O doktoratu iz fizike jedra in osnovnih delcev na ljubljanski univerzi je Mark Pleško delal v Italiji, v letih 1996-2000 pa je skupaj s študenti na Inštitutu Jožef Stefan razvijal kontrolni sistem za pospeševalnik v Karlsruheju. Na podlagi poslovnih idej je leta 2001 skupaj s skupino osmih študentov ustanovil podjetje Cosylab, ki je 11 let pozneje postalo vodilno v svetu na področju kontrolnih sistemov za pospeševalnike in podobnih velikih eksperimentalnih naprav z izpostavitvami v ZDA in na Japonskem.

USPEH ZAGOTAVLJAJO DOBRI SODELAVCI

Cosylab zaposluje 60 ljudi, večinoma fizikov, elektronikov in računalničarjev, ter približno 30 študentov. »Uspešno nam je zaradi dobrih sodelavcev,« trdi Pleško, ki kot konkurenčno prednost Slovenije vidi dobre kadre z naših univerz. Zaposlovanja se v Cosylabu lotevajo sistematično, zelo veliko pa delajo tudi s študenti, s katerimi so

v navezi že v času študija. »Iščemo in zaposlujemo samo najboljše,« poudarja sogovornik, pri čemer, pravi, gola delavnost in genialnost nista dovolj, saj stavi predvsem na odgovornost. Velik pomen pripisuje odnosom v podjetju. »Pravila so zato, da pomagajo, ne ovirajo,« ob tem poudarja. Sproščeno, neformalno okolje v podjetju med drugim ustvarjajo z vsakodnevnimi svežimi sadnimi prigrizki, kavo, ponedeljkovimi palačinkami, obveznimi zabavami ob zaključkih projektov, namiznim nogometom, pikadom in drugimi oblikami druženja ter fleksibilnim urnikom. »Čeprav v kratkih hlačah, sklepamo milijonske pogodbe po vsem svetu,« šaljivo dodaja Pleško. K uspešnemu delu in pripadnosti podjetju nedvomno veliko pripomore tudi nagrajevalna politika, ki predpostavlja tako nagrade za uspešnost kot tudi projektne nagrade za vse ter solastništvo. »Z dobrimi in odgovornimi ljudmi in s pravo kulturo tudi lojalnost, red in disciplina niso nikoli problem,« pravi Pleško, in dodaja, da mu ni bilo vselej postlano z rožicami. Zakaj torej ni za vedno odšel nazaj v tujino? »Izziv, domoljubje in konkurenčna prednost!« odgovarja.

Zaključek predavanja je Mark Pleško strnil v nekaj »modrostih«, ki pa jih poslušalcem ni posređoval kot čudežno formulo, ampak kot dobrohotne nasvete, saj v življenju, kot pravi, ni eksaktnih znanstvenih zakonov. »Ko boste nabrali dovolj delovnih izkušenj in vzpostavili oseben socialno mrežo v branži vaše dejavnosti, boste strokovnjak in boste svoje delo lahko opravljali kjerkoli in od kodkoli, zato boste uspeli tudi, če se vrnete iz tujine,« je mladim raziskovalcem položil na srce in dodal, da potrebuješ deset do dvajset let izkušenj na svojem področju, preden postaneš podjetnik.

Matej Kovačič

Slovenska duša v avstrijski glasbi

Foto: osebni arhiv Mateja Kovačiča

MATEJ KOVAČIČ JE ŽE OSEMNAJST LET ČLAN AVSTRIJSKE GLASBENE SKUPINE KAISERWAELDER MUSKETIERE, KI V SVOJ PROGRAM POGOSTO UVRŠČA TUDI SKLADBE SLOVENSКИH AVTORJEV POLK IN VALČKOV. EDEN NAŠIH NAJVEČJIH MOJSTROV IGRANJA NA HARMONIKO PA JE TUDI PEDAGOG, KI JE USPEL ZRUŠITI STEREOTIP, DA JE NA SLOVENSKEM KLAVIRSKA HARMONIKA PRECEJ MANJ PRILJUBLJENA KOT NJENA DIATONIČNA »SORODNICA«.

Jože Galič

S HARMONIKO PO SVETU IN DOMA

»Prvo harmoniko, pravzaprav igračo, ki jo še vedno hranim, mi je pri treh letih v tujini kupil oče. Živel smo v Ljubljani in kot osnovnošolec sem obiskoval pouk klavirja na Glasbeni šoli Franca Šturma, ki jo je v tistem času vodil znameniti Janez Bitenc. Potem sem klavir študiral na srednji glasbeni šoli in na akademiji za glasbo pri profesorju Aciju Bertoniču, dokler me ni kot harmonikarja potegnilo k poklicnemu igranju v tujini. Nekateri so rekli, da me bo pokvaril denar, ki ga je bilo v osemdesetih letih prejšnjega stoletja na oni strani Alp res precej, seveda pa je bilo treba zanj trdo delati,« se svojega zgodnjega odhoda (niti dvajset let še ni bil star!) od doma spominja Matej Kovačič.

»Formalno izobrazbo za poučevanje harmonike sem tako pridobil šele pred kratkim, kot že preverjen učitelj na Glasbeni šoli Grosuplje. Tam imam možnost približati učencem tudi tako imenovano uporabno harmonikarsko glasbo, vsečno ljudem. Tudi narodnozabavno, ki se je v nekaterih drugih šolah branilo, čeprav velja med Slovenci za zelo priljubljeno.«

GLASBA GRE IZ RODA V ROD

Matej živi z ženo Mojco ter hčerkama Uršo in Tino, ki sta letos zaključili študij klavirja oziroma flavte na nižji glasbeni šoli, na idiličnem Malem Lipoglavu, nekaj kilometrov od Grosupljega. Družino pogosto obišče Matejeva mati, karizmatična in še vedno izjemno priljubljena pevka Stanka Kovačič, na pokojnega

očeta Borisa Kovačiča, uglednega skladatelja slovenske zabavne in narodnozabavne glasbe, urednika in glasbenega producenta, pa spominja prenekatero stvar v Matejevi glasbeni sobi: klarinet, klavir, bas kitara, spoštovanja vredno število gramofonskih plošč, notnih zapisov, magnetofonskih trakov... Kako je biti sin tako uspešnih staršev?

»Zelo spoštujem njuno delo, vendar pa v glasbi ubiram svojo pot,« pravi Matej Kovačič, ki je pri avstrijskih »mušketirjih« harmonikar, skladatelj, aranžer in glasbeni producent na njihovih snemanjih. Tako v glasbi avstrijskih Štajercev ni težko zaznati dobršne mere slovenske duše! »Skoraj vedno na svoje plošče uvrstimo tudi vsaj po eno očetovo skladbo. Zlasti nekatere njegove instrumentalne so v tujini še danes zelo priljubljene.«

O tem, da bi kdaj v Sloveniji posnel kakšen bolj obsežen projekt s skladbami Borisa Kovačiča, zaenkrat ne razmišlja. Tudi o rednem igranju v kateri od slovenskih glasbenih skupin ne, saj se glasbeni slog, ki je tačas popularen v Sloveniji, zelo razlikuje od njegovega načina dela in pogledov na narodnozabavno glasbo.

BREZ DLAKE NA JEZIKU

»Skoraj vsak novinar me najprej vpraša, če mi je bila glasba položena v zibelko. Seveda!

Starša sta se spoznala leta 1959, šestdeseta leta so bila čas njunega najbolj plodnega ustvarjanja. Sem letnik 1968.«

»Kaže, da moje učence privabljam s privlačnim programom, pa tudi s svojo nekoliko »odštekano« oseb-

nostjo. A če bi se kot ravnatelj pojavil kakšen nerazumnež, ki bi vztrajal, da polke in valčki ne sodijo v glasbeno šolo ter da morajo otroci igrati samo po predpisanem učnem načrtu, tega uspeha ne bi bilo.«

»Že dolga leta velja, da mora imeti vsak avstrijski ansambel, ki želi nekaj veljati, v svoji zasedbi tudi Slovenca. Mi sicer nimamo njihovih delovnih navad, imamo pa marsikaj, kar njim manjka! Za primerjavo: če bo Avstrijec ob treh zjutraj pijan, bo, če bo treba, kljub temu ob šestih na nogah – in na vajah! Sam bi v takšnem primeru poležaval še ves dan...«

»Kaj pa naj počnem pri slovenskih skupinah, ki trenutno tako uspevajo? Tiste glasbe, ki mene zanima, v Sloveniji že zdavnaj ni več ali pa nikogar ne zanima.«

Foto: osebni arhiv Mateja Kovačiča

Sodelovanje Slovenija - Madžarska

Projekt Doživetje prostora uspešno zaključen

S KONFERENCO DOŽIVETJE PROSTORA – A MEGÉLT TÁJ V SZOMBATHELYU JE SKLENJEN POMEMBEN, 1. AVGUSTA 2009 ZAČET ISTOIMENSKI PROJEKT Z VODILNIM PARTNERJEM, POMURSKIM MUZEJEM MURSKA SOBOTA, V SODELOVANJU Z DIREKCIJO MUZEJEV ŽELEZNE ŽUPANIJE TER GALERIJO-MUZEJEM LENDAVA. SKUPNA VREDNOST PROJEKTA JE BILA DOBRIH 833 TISOČ EVROV, OD TEGA JE BILO VEČ KOT 700 TISOČ EVROV EVROPSKEGA DENARJA

Ernest Ružič

V Muzeju Avgusta Pavla so stalne razstave: Življenje Slovencev v Porabju, Lončarstvo v jugovzhodnem Prekodonavju in Ogledni depo s predmeti iz Porabja.

Osrednja ciljna skupina projekta so bili otroci, stari od 6 do 15 let, kot nosilci prihodnjega medkulturnega dialoga. Oblikovali so poseben muzejski pedagoški program, ki ga izvajajo v sodelujočih muzejih, tudi v edinem slovenskem muzeju v Monoštru. Program je ponujal in ponuja še naprej učenje obeh knjižnih jezikov, slovenskega in madžarskega, ter dveh narečij, porabskega in hetiškega, katerih izhodišče je bila kulturna dediščina.

Med zadnje pridobitve projekta Doživetje prostora sodi otvoritev prenovljenih in ustrezno opremljenih prostorov za izvajanje muzejsko-pedagoških programov v Pomurskem muzeju v Murški Soboti, za kar so porabili 130 tisoč evrov. Pomembno razširitev, obnovo in opremo je doživel tudi muzej Avgusta Pavla v Monoštru, ki ga strokovno vodi Marija Kozar Mukič, edina slovenska etnologinja na Madžarskem.

MUZEJ KOT PROSTOR NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA

Direktorica Pomurskega muzeja Metka Fujs izpostavlja: »Prostor, ka-

terega kulturna in politična podoba se je oblikovala v stičišču narodov in njihovih jezikov, je zaradi tega še posebej zanimiv. Na stičišču so bivališča, načini oblačenja in prehranjevanja, različna orodja, običaji in navade, pesmi in plesi, verovanja, podobnosti in razlike, besede, ki jih razumemo vsi, in besede, ki jih razume vsak le v svojem jeziku. Muzejski pedagoški program, ki smo ga za svoje mlade uporabnike oblikovali štirje slovenski in madžarski muzeji, ponuja možnost učenja jezikov in narečij ter možnost spoznavanja in razumevanja na temeljih kulturne dediščine. Muzeje odpira kot pomembne kraje neformalnega izobraževanja in medkulturnega dialoga.«

Projekt je doslej spremljala dvojezičnost in tako bo še pet let, ko bodo pripravljali muzejskopedagoške delavnice. Na zaključni konferenci je dr. Šandor Horvat iz szombatheyskega muzeja Savaria omenil tudi kulturne razlike v projektu in poudaril, da je treba zaradi dvojezičnosti in dvokulturnosti pri izvajanju programa muzejske pedagogike za tri- do štiričlanske skupine otrok zagotoviti odraslega pomočnika. Če ni mentorja pri vsaki skupini, mora pri reševanju nalog sodelovati muzejski pedagog in muzeolog, ki izvaja program. Uspešne delavnice so pripravili v vseh muzejih, tudi v Muzeju – Galeriji Len-

dava, kjer so jih, tako Zoltán Kepe, otroci sprejeli z navdušenjem. Seznanjali so se tudi z ljudskimi nošami, igrami in plesi. Etnologinja Marija Kozar Mukič, avtorica številnih razprav in samostojnih knjig s področja etnologije med Slovenci na Madžarskem, se je v projektu ukvarjala tudi s strokovno literaturo v 19. in 20. stoletju. Raziskovalci, ki so po izvoru ali s svojim delom povezani s Porabjem, so v svojih študijah, tako Marija Kozar Mukič, obravnavali vzajemne vplive v slovenski oziroma madžarski ljudski kulturi.

PROJEKT SE NADALJUJE

Ko bo natisnjen pregled celotnega dogajanja, kar bo tudi pripomoček za naprej, se bo videlo, kako veliko število različnih, vsebinsko bogatih dogodkov se je zvrstilo na slovenski in madžarski strani. Sicer pa projekt, kot rečeno, ni povsem zaključen in se bo nadaljeval še naslednjih pet let, tudi v lepo obnovljenih in opremljenih prostorih v soboškem gradu. Ob odpiranju le-teh je državni sekretar za kulturo Aleksander Zorn poudaril skrb za kulturno dediščino in pomen dobrega sodelovanja z manjšinami, »to pa je mogoče, če se dobro zavedamo sebe.« Po njegovem Doživetje prostora odpira muzeje in dodaja vsebine izobraževanja otrok v povezavi s kulturno dediščino, »zato je projekt odličen«.

Muzej Avgusta Pavla v Monoštru so obnovili, razširili, v njem postavili nove razstave in opremili dvorano za manjše prireditve, predavanja in delavnice.

KULTURNI KAŽIPOT

izbrala Maja Kaplan

Festivali

ŠPASFEST

Od 3. do 9. 9., Maribor

Sprehodite se po starem mestnem jedru, pokukajte na Aronovo srednjeveško tržnico ali tržnico tradicionalne obrti. Prisluhnite koncertom kantavtorjev, oglejte si predstave uličnih gledališč in se nasmejte ob dnevih komedije. Otroke bodo navdušili otroški zabaviščni park in lutkovne predstave. Otroci in odrasli pa si boste zagotovili z radovednostjo ogledali srednjeveško povorko s konjenico.

FESTIVAL MARIBOR

Od 5. 9. do 15. 9., Maribor

Festival Maribor je ena najeminentnejših glasbenih prireditev v Sloveniji in bogati Maribor v prvi polovici septembra. Leto 2012 je za Festival Maribor izrednega pomena, saj vstopa v 50. sezono in je tako drugi najstarejši festival v Sloveniji. Tudi v letu 2012 bo umetniški vodja Richard Tognetti, violinist in komorni glasbenik avstralskega rodu, z izvirnim programom presegal klišeje in skrbel za glasbene poslastice velikega formata. Festival se namreč ponaša z novitetami in praiizvedbami klasične glasbe, z multimedijskimi projekti, prvinsko etnično in jazzovsko glasbo pa prestopa meje klasične glasbe.

DNEVI NARODNIH NOŠ IN OBLAČILNE DEDIŠČINE

Od 6. do 9. 9., Kamnik

Na Dnevih narodnih noš se v slikovitih povorkah v starem mestnem jedru Kamnika predstavljajo narodne noše slovenskih pokrajin, pa tudi drugih narodov.

LUNIN FESTIVAL

8. 9., od 10.00 do 18.00, Park Tivoli, Ljubljana

Lunin festival vsako poletje za en dan spremeni park Tivoli v prostor doživetij za otroke. Festival, ki je namenjen vsem otrokom in mladim od prvega leta dalje, temelji na brezplačnem zabavnem, poučnem, športnem in kulturnem programu za dejavno preživljanje prostega časa.

LUTKE

Od 11. do 15. 9., Lutkovno gledališče Ljubljana

Na bienalnem mednarodnem lutkovnem festivalu Lutke sodelujejo lutkovne skupine z vsega sveta s predstavami za otroke in odrasle.

SREDNJEVEŠKI DAN

Od 29. 9., od 10.00 do 18.00, staro mestno jedro, Ljubljana

Tradicionalni ljubljanski Srednjeveški dan vključuje nastope skupin v srednjeveških nošah, festival srednjeveške in renesančne glasbe, ustvarjalne delavnice, družabne igre in ples.

Koncerti

IL DIVO

16. 9. ob 20.00, Športna dvorana Stožice, Ljubljana

Skupino Il Divo sestavljajo štirje postavniki, mladi in izobraženi operni pevci: Carlos Marin, Sebastien Izambard, David Miller in Urs Bühler. Njihova glasba predstavlja most med klasiko in pop glasbo, v svojih skladbah interpretirajo znano novo in staro pop glasbo, skladbe pa zazvenijo v povsem novi dimenziji.

NAZARETH & WISHBONE ASH

20. 9. ob 19.00, Križanke, Ljubljana

Škotska zasedba Nazareth se je v zgodovino rocka vpisala predvsem z albumom Hair of The Dog, na katerem so leta 1975 objavili udarno balado Love Hurts, sicer priredbo The Everly Brothers. Skupina Wishbone Ash se v svojem dolgoletnem ustvarjanju izmika žanrskim opredelitvam. V svojem zvoku so že na začetku kariere na samosvoj način združili prepoznavne prvine britanskega rocka 70-ih let prejšnjega stoletja.

Gledališče

HOMMAGE À STRAVINSKY

6. 9. ob 20.30, Križanke, Ljubljana

Balet Hommage à Stravinsky predstavlja umetniški poklon Igorju Stravinskemu, z njim pa želi mariborski Balet zaznamovati 130. obletnico skladateljevega rojstva. Koreograf Edward Clug se je odločil, da bo kot uvodno delo projekta Hommage à Stravinsky, ki ga je ustvaril za mariborski baletni ansambel, izpostavil Pesmi za obdobje parjenja.

MEDEJA

11., 12. in 13. 9. ob 20.30, Križanke, Ljubljana

Ugledni sodobni slovenski gledališki režiser Tomaž Pandur, ki živi in ustvarja v Španiji, je zaslovel s samosvojim pristopom k uprizoritvenim umetnostim. Njegova ustvarjalna vizija je ustvarjati vizualno močno in idejno večplastno gledališče za novo tisočletje. Predstava bo izvedena v španskem jeziku s slovenskimi in angleškimi nadnapisi.

Razstava

P.U.S.T. ALI PUSTI UMETNOSTI SVOBODNI TOK

Od 3. 9. do 3. 10., Galerija Magistrat, Maribor

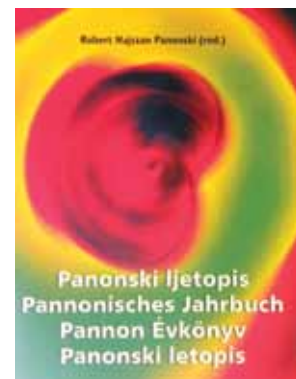
V galeriji Magistrat je na ogled razstava rekonstruiranih ljudskih kostumov iz Slovenije, Hrvaške, Madžarske, Srbije in Slovaške v okviru Mednarodnega folklornega srečanja Folklorni kimavčevi večeri. Razstavljeni bodo slovenski kostumi Spodnjega Podravja in Haloz, Zilje, Rateč, Bele krajine, Podravine na Hrvaškem, muslimanski-bošnjaški kostum iz Sarajeva in makedonski kostum iz Skopja.

Panonski letopis 2012

Slovenski delež bi lahko bil obsežnejši in pestrejši

PANONSKI LETOPIS JE EDINSTVENA PUBLIKACIJA V SREDNJEVROPSKEM PROSTORU, KAJTI ŽE DEVETNAJST LET NEPREKINJENO IZHAJA V ŠTIRIH JEZIKIH: GRADIŠČANSKO – HRVAŠKEM (IN HRVAŠKEM), NEMŠKEM, MADŽARSKEM IN SLOVENSKEM. IZ TEH JEZIKOVNIH OKOLIJ SO TUDI AVTORJI, KI PIŠEJO O ZGODOVINSKIH TEMAH, O UMETNOSTI, ZLASTI KNJIŽEVNOSTI, MANJŠINAH, PREDSTAVLJAJO POMEMBNE OSEBNOSTI IN NJIHOVO DELO, POSEBNA SKRB JE POSVEČENA VSEBINSKO POMEMBNI OBLETNICAM.

Ernest Ružič

Jože Vugrinec,
direktor
Pokrajinske
in študijske
knjižnice v Murski
Soboti in urednik
Panonskega
letopisa, dr.
Robert Hajsan, na
majski prireditvi
v Vrtu spominov
in tovarištva na
Petancih.

Stalni dodatek je izbor iz književnosti panonskega prostora, bodisi v izvorni obliki ali prevodih. Panonski letopis ima vedno nosilno temo, lani sta bili dve: 90-letnica ustanovitve zvezne dežele Gradiščanske in 200. obletnica skladatelja Ferenc Liszta. Enako je tudi v letniku 2012, in sicer sta to Gradiščanska in panonske biografije ter Kronika občine Čajta.

Težo zborniku dajejo tudi uvodniki, ki jih napišejo pomembne politične osebnosti, med njimi najpogostejše deželni glavar Gradiščanske Hans Niessel, v prejšnjih letih sta bila avtorja uvodnikov sedanji avstrijski predsednik Heinz Fischer, tedaj predsednik parlamenta, in prvi slovenski predsednik Milan Kučan. Med uvodničarji so pogosto tudi regionalni politiki madžarske Železne županije. Zbornik izdaja Panonski inštitut v gradiščanskem Pinkovcu/Güttenbachu, njegov urednik je zgodovinar dr. Robert Hajsan.

Po uvodnikih so prispevki o obletnicah osebnosti in ustanov z različnih področij delovanja, tudi o v Sloveniji znanem plemiču Ferencu Batthyányju, o kardinalu Györgyju Draskovicsu, župniku in avtorju molitvenikov Jožefu Ficku iz Prekmurja, ki je živel na Gradiščanskem. Dalje so tu madžarski politik in borec za neodvisnost Lajos Kossuth, sin slovenskega odvetnika evangeličanske vere, kar je znano redkim; na Madžarskem rojeni Joseph Pulitzer, ki je kot novinar deloval v Združenih državah Amerike, po njem

je poimenovana najprestižnejša novinarska nagrada v ZDA, pesnik Adi Endre, skladatelj Zoltán Kodály, Marij Kogoj in Imre Kálmán; zapis, da so gradiščanski izobraženci pred 20 leti posadili spominsko jelšo v Vrtu spominov in tovarištva na Petancih; 20 let deluje tudi dvojezična gimnazija v Borti/Oberwartu. Med osebnostmi iz Slovenije so predstavljeni še jezikoslovec Jernej Kopitar, teolog in politik Anton Korošec, pesnik Srečko Kosovel, pisatelj Lojze Kovačič, politik in teolog Janez Evangelist Krek in na koncu eden najbolj znanih narodnostnih politikov med gradiščanskimi Hrvati dr. Ivan Müller.

Slovenski del je nekoliko skromnejši: Julijana Vöröš je napisala knjižne ocene pesniških zbirk Erike Vouk in Branka Šomna in knjige črtic Bee Baboš Logar, etnologinja Jelka Pšajd pa piše o Žetvi in mlačvi na Kobilju. Predstavljen je Maribor kot Evropska prestolnica kulture, Robert Hajsan analizira nekaj narečnih članov v tedniku Porabje, Milan Kučan pa je v tem razdelku omenjen kot pomemben slovenski politik.

Branko Pintarič, Temni smeh – Kmični smej

Poezija tudi v prekmurskem narečju

Čeprav je večina aktualnih piscev in objav v prekmurskem in porabskem narečju v Porabju, izide občasno narečna knjiga tudi v Murski Soboti. Tako je Založba Franc – Franc (lastnika pisatelj Feri Lainšček in literarni zgodovinar Franci Just) izdala pesniško zbirko Branka Pintariča Temni smeh – Kmični smej, v kateri je 30 pesmi v knjižnem jeziku in 17 v prekmurskem narečju. Branko Pintarič se kot svobodni kulturni

delavec ukvarja predvsem z režijo, tudi v Porabju, kjer sodeluje s števanovsko gledališko skupino Veseli pajdaši-Veseli prijatelji. Pesmi v knjižnem jeziku in narečju je doslej objavjal v različnih publikacijah in skupinskih zbirkah, denimo Imenik članstva in Korina naših temnih sanj. Na podlagi ustnega izročila je napisal pravljico Kako so šli v lejs trejbit-Kako so šli drvarit. Urednik zbirke Franci Just je zapisal, da

»avtor izhaja iz žlahtne tradicije družbeno angažirane poezije Srečka Kosovela, katerega misel in izraz odzvanjata v Pintaričevih zgodnjih pesmih.« Poseben pečat daje Pintaričevemu pesnjenju prekmurščina, ki jo kot sredstvo pesniške izpovedi uporablja poleg knjižne slovenščine. Pesmi so nastajale daljše časovno obdobje, od leta 1982 do 2009.

-Ernest Ružič-

Idrijska čipka

Z idrijsko čipko v svet!

VANDA LAPAJNE ŽE 20 LET IZDELUJE PRAVO IDRIJSKO ČIPKO IN SE TRUDI, DA BI TO UMETNINO SPOZNALI POVSOD PO SVETU.

Kot večina Idrijčanov je tudi Vanda Lapajne odraščala s čipko, hodila v čipkarsko šolo in dodobra spoznala ta zaklad slovenske kulturne dediščine. Ukvarjanje s čipko je prekinila v času, ko si je ustvarjala družino in imela polne roke drugega dela, ker, kot pravi: »Čipke potrebujejo veliko časa in potrpežljivosti.« Ko pa je po spletu okoliščin pred leti izgubila službo, je začela razmišljati o kaki dejavnosti. »Odpri sem manjšo trgovino v Idriji in sprva nisem vedela, kaj bi z njo. Ker pa smo imeli čipkarsko tradicijo močno razvito, materiala in starih katalogov pa pri hiši ni manjkalo, sem se vrnila k čipkam,« kot o nečem živem pripoveduje sogovornica. Začeli so torej oživljati stare vzorce, klekljati, ustvarjati in obseg dela je počasi naraščal. »Po 20 letih res lahko rečemo, da imamo zelo široko ponudbo najrazličnejših izdelkov, ne samo prtov in nadprtov, ampak tudi modnih dodatkov, zaves, nakita... Zelo spoštujem te izdelke, ker je v vsakega med njimi vloženi veliko ur dela in znanja.« Medtem je Vanda iskala galerije, posebne trgovine s ponudbo izdelkov domače obrti, da bi svoje čipke prodajali tudi izven Idrije, kjer več kot toliko ne morejo prodati, ker vsi klekljajo. »Izdelke zdaj prodajamo od Kopra do Maribora,« je ponosna sogovornica, ki še doda: »Oživili smo in ponovno ustvarjamo blagovno znamko Čipka Lapajne, s katero nadaljujemo tradicijo našega prednika z Avstro-Ogrske, ki je svoje čipke pod imenom Idrianen Spitzen Lapajne tržil po vsem svetu, na kar smo zelo ponosni.«

OD SKICE DO IZDELKA

V čipkarsko dejavnost se je postopoma vključila vsa družina, poleg Vande je glavna, »tiha« delovna sila hči Marjanca, slikarka, ki vzorce predvsem oblikuje. »Same ideje so moje, vendar jih ne znam narisati, lahko jih zgolj skiciram, Marjanca pa jih oblikuje v vzorce, iz katerih nastane čipka,« pripoveduje sogovornica. Poudarja, da uporabljajo predvsem stare motive, v katere pa skušajo vdelati moderne materiale. »Šiviljam, denimo, narišemo drugačne prte, kot smo jih vajeni – to je stari del, nove ideje pa kar kipijo iz glave,« pravi Vanda. »Poleg prtov in zaves so naše čipke tudi v oblekah, nakitu, gledano najširše, torej tudi v šalih,

broškah, pa v posteljnini...« Po njenih besedah je pri čipki najpomembnejša izurjenost v klekljanju. »Zelo smo pozorni na izdelavo, da je ta kakovostna, kompaktna, ne glede na to, kakšen material uporabimo. Mi vemo, kakšna mora biti prava čipka,« poudarja. »Nakit je predvsem izdelan iz bombažno-kovinske nitke: v sredini bombaž – ta je nujen, da ga lahko navijemo na kleklje – okoli pa je kovinska nitka, ki daje izdelku poseben čar, ker je kompaktna, drugačna na otip in se ne spreminja.« Postopek izdelave čipke je po Vandinih besedah dolgotrajen, včasih celo za najmanjši izdelek potrebuje tudi do deset ur.

Kot zanimivost dodajmo, da je leta 2007 čipko Lapajne na izboru za miss sveta nosila avstrijska miss, njena obleka pa je bila izbrana med štiri najlepše na svetu. »V Sloveniji nismo bili izbrani, ker z našimi kreatorji nisem našla skupne besede,« pravi sogovornica.

V Idriji čipko kupujejo predvsem domačini, ki jo radi ponesejo v svet, se pa po prejemu prestižnega Unescovega priznanja Idrijčani nadejajo tudi boljšega turističnega obiska. »Svojo čipko pa bi želeli tržiti tudi zunaj Slovenije in veselilo bi me, če bi nam kdo od naših rojakov priskočil na pomoč pri tem,« bralcem Slovenije danes sogovornica izreka povabilo in jih vabi na spletno stran www.vanda-lapajne.si, kjer je na ogled in naprodaj tudi široka paleta izdelkov, medtem ko se na vstop na Facebook šele pripravljajo.

ČIPKE TUDI ZA SLOVENSKE PROTOKOL, CENTER BRDO, AMERIŠKE PREDSEDNIKE...

Največ izdelkov iz čipk prodajo za darila, tako poslovna kot protokolarna. Vsa leta so Lapajnetovi sodelovali s kabinetom predsednika vlade in protokolarnim servisom na Brdu, v zadnjem času zaradi varčevanja nekoliko manj. »Naše čipke so dobili tudi vsi ameriški predsedniki, ki so prišli v Slovenijo,« se pohvali Vanda, ki pravi, da so cene njihovih izdelkov sprejemljive, čeprav jih je zelo težko določiti.

Odnos do slovenske domače in umetne obrti se po Vandinih besedah z leti spreminja na bolje, čeprav je prepričana, da bi država lahko k temu več doprinesla. »Ročna dela bi morala biti v Sloveniji manj obdavčena,« poudarja, saj so njihovi izdelki obdavčeni enako kot tisti, ki prihajajo serijsko iz strojne izdelave.

Vanda Lapajne je letos julija svoje čipke razstavljala celo v Clevelandu, na 31. Festivalu SNPJ. »Skušala sem navezati stil s generalnim konzulom g. Jurčkom Žmaucem, ki mi je prijazno povedal, da sem se ravno pravi čas oglasila, saj je bil festival tik pred otvoritvijo, in če mu čipke pošljem, bo sam poskrbel za razstavo.« Ta je zdaj na ogled tudi v Slovenskem muzeju v Pensilvaniji.

Če bi želeli navezati stik z Vando Lapajne, si oglejte spletno stran www.vanda-lapajne.si, kjer boste našli vse potrebne podatke, ali pa se ji oglasite osebno na mail vanda.lapajne@siol.net ali na telefon **+386 (0)5 377 34 44 oz. +386 (0)41 631 233.**

Boštjan Kocmur

Slovenija naj se približa rojakom

IZSELJENSKO DRUŠTVO
SLOVENIJA V SVETU LETOS
PRAZNUJE 20-LETNICO SVOJEGA
OBSTOJA IN DELOVANJA.
O ZAČETKIH DRUŠTVA IN
NJEVOEM DANAŠNJEM
POS�ANSTVU TER O LASTNI
IZSELJENSKI IZKUŠNJI JE ZA
SLOVENIJO DANES SPREGOVORIL
DOLGOLETNI PREDSEDNIK
IN ČLAN DRUŠTVA BOŠTJAN
KOCMUR.

Blanka Markovič Kocen

Foto: Maja Koplan

Namen društva izseljencev za izseljence, kot so ga poimenovali, je bil od vsega začetka (1991) pomagati vračajočim se Slovincem pri vseh konkretnih vprašanjih. Po Kocmurjevih besedah se je v letih po osamosvojitvi Slovenije, ko sta se z ženo odločila za »vrnitev« iz Argentine, želja po vračanju povečala.

Kakšni so bili začetki izseljenskega društva Slovenija v svetu?

Leta 1991, ko se je Slovenija osamosvajala, smo se skupina Slovencev iz Argentine odločili za »vrnitev« v domovino naših staršev ali starih staršev. Nekateri so imeli bivalne pogoje urejene že takoj po prihodu, drugi pa smo morali še marsikaj postoriti. Nekateri so se vključili v projekt nastajanja časopisa Slovenec, sam pa sem bil kot bančni ekonomist – 13 let sem bil zaposlen v buenosaireski banki – povabljen k vključitvi v projekt mešane italijansko-slovenske banke, ki pa po enem letu ni zaživela. Sledila je pobuda za ustanovitev Krekove banke, v katere ljubljanskem delu sem bil imenovan za povezavo. Zatem sem bil med drugim še urednik rubrike Pisma bralcev pri Slovincu.

Kateri so bili glavni razlogi za vrnitev?

Štipendija za potomce izseljencev, ki sva jo z ženo prejela, je bila odločilna za prihod. Žena se je vpisala na slovenistiko na filozofski fakulteti, kar je bilo tudi njeno področje, saj je že v Argentini poučevala španski jezik in slovenščino na slovenski šoli, jaz pa sem se prijavil na etnologijo. Štipendije je v Sloveniji dodeljevalo ministrstvo za Slovence po svetu, ki ga je takrat vodil minister Janez Dular.

Potovala sva 1. julija, ko v Slovenijo ni bilo mogoče vstopiti. Meje so bile že zaprte. Zadržala sva se na avstrijskem Koroškem, kjer sva v Modestovem domu pri Ars longi opravljala administrativna dela, povezana s tečaji nemščine. Konec avgusta so ženo sprejeli za korektorico pri časopisu Slovenec, sam pa sem opravljal različna honorarna dela in čakal na začetek tečajev. Minister Dular nama je celo svetoval, naj se vrneva v Argentino, češ da se pol leta ne bo zgodilo nič. A to je bilo nemogoče, saj je bila letalska karta bistveno dražja kot štipendija, zato sva ostala. Vključila sva se v različne projekte, pri čemer so naju spremljali predvsem sorodniki in ljudje iz cerkvenih krogov, ki so skrbeli, da sva imela osnove za preživetje in priložnostna dela. Ko pa sva se želela zaposliti, sva naletela na problem ugotovitve slovenskega

državljanstva. To je bilo namreč obdobje, ko so se večjemu številu ljudi iz republik nekdanje skupne države podeljevala državljanstva, nama pa je bilo naročeno, da morava še počakati. To se je vleklo osem mesecev, zaposliti se nisem mogel, zdravstvenega zavarovanja nisva imela ... Razmišljala sva o vrnitvi, a so se pred odločitvijo stvari vsakič začele spreminjati. Ustanovitev lastnega podjetja je bila torej edina primerna možnost. Prva dejavnost je bila izposoja avtomobilov, pozneje, ko so se pokazale možnosti, sva z ženo ustanovila založbo in izdala 23 knjig, med drugim prevode s španskega govornega področja, ukvarjal sem se tudi s turizmom, povezanim s špansko populacijo.

Zaradi zavlačevanja pri registraciji smo leta 1991 ustanovljeno društvo Slovenija v svetu registrirali šele 1992. Društvo je nastalo na mojo pobudo in pobudo Slovencev iz različnih organizacij v Sloveniji in po svetu, nekateri so bili tudi povezani s Svetovnim slovenskim kongresom in Slovensko izseljensko matico, katere demokratizacijo je zahteval minister Dular. Ti ljudje se v svojih prizadevanjih niso čutili slišane, zato so predlagali, da bi ustanovili društvo izseljencev za izseljence. To so bile zamisli različnih

ljudi, med njimi skupine Slovencev iz Argentine, ki smo se ob osamosvajanju vrnili v Slovenijo. Med nami so bili tako študentje kot bogoslovci. Naš prvi tajnik, recimo, je bil sedanji župnik na Zaplazu, blagajnik pa sedanji predstojnik lazarisov, oba pa sta bila tedaj še študenta.

S kakšnimi težavami ste se tedaj srečali?

Najteže je bilo v tistem času pridobiti državljanstvo. Drugače nas je Slovenija kot širši pojem zelo lepo sprejela. Tudi pozneje, po desetih letih, 2001., ko je bila kriza, je sem prišlo približno 400 posameznikov in družin in vsi so dobili streho nad glavo ter v kratkem času našli aktivnost, s katero so se lahko preživljali. Slovenijo smo namreč vsi želeli doživeti v neki intenzivni obliki, realnosti.

Katere so pglavitne naloge SVS?

Poglavitna naloga je povezovanje, torej ustvarjanje mostu s Slovenci po svetu in spremljanje razvoja slovenskih skupnosti po svetu. V 20 letih smo se srečevali z različnimi mejniki in prisotnostmi: v prvem desetletju s prvo generacijo rojenih v Sloveniji, ki so želeli spregovoriti, povedati, kako občutijo dogajanje v Sloveniji. To se je med drugim izrazilo v močni prisotnosti te generacije ob ustanavljanju Svetovnega slovenskega kongresa in v času osamosvajanja Slovenije. Kljub močnemu političnemu naboju v tistem času smo želeli predvsem spremljati življenje ljudi. Naše društvo si je zadalo kot cilj omogočati neposreden stik s Slovenijo, posebno drugi in tretji generaciji. Prva je namreč že vedela, kam pride in si je želela priiti, drugi dve pa živita v drugem okolju. Druga generacija pozna Slovenijo iz pripovedovanja, tretja pa niti toliko.

Z izseljenci iz katerih delov sveta največ komunicirate?

Glede kulturnih, športnih in drugih programov komuniciramo s skupnostmi iz celega sveta. Kar pa zadeva vračanja Slovencev, gotovo prednjači Argentina, od koder je prišlo okoli 500 posameznikov in družin. Ta trend se zmanjšuje, največ prihodov je bilo v času krize, v letih 2001 in 2002. Gre predvsem za ljudi, ki so bili več mesecev brez službe in možnosti preživetja. Iz Evrope pa prihajajo v kraje svojega izvora, zato potrebujejo manj pomoči. Nekateri so zaposleni v predstavništvih tujih družb, kjer pokrivajo tudi trge bivše Jugoslavije. Drugi prevzemajo kmetije, nekaj takih, recimo iz Berlina, je bilo povezanih z nogometom. Znani župnik g. Dori Pečovnik jih spodbuja k vrnitvi, rekoč, za vami pridem še jaz.

Kakšne informacije iščejo pri vas?

Zanima jih prebivališče, dokumentacija diplom, vpis v šole, dokumen-

tacija, urejanje le-te, zdravstveno zavarovanje. Vsakogar, ki prihaja, skušamo prepričati, da je to tako, kot da se ponovno rodiš: urediti moraš vse, od prvega dokumenta naprej. Postopek zahteva veliko potrpežljivosti, saj pogosto mine več mesecev, preden vse uredimo. In to čakanje je zelo mučno.

Ali se vam zdi, da je Slovenija dovolj prijazna do teh vračajočih se ljudi?

V tem trenutku Slovenija vračanju rojakov ne nasprotuje in jim ponuja precej možnosti. Situacija se zdi primerljiva tisti, ko so naši starši prihajali v Argentino. Država jih je sprejela, jim omogočila dva tedna bivanja v izseljenskem hotelu (no, tega tukaj še ni), potem pa so se morali znajti po svojih najboljših močeh. Še največ so jim pomagali rojaki, ki so že bili tam. Podobno se dogaja tu. Država v času številnejših prihodov ni bila pretirano aktivna – le s tečajji slovenščine na filozofski fakulteti, medtem ko v tem trenutku omogoča številne tečaje slovenskega jezika po vsej Sloveniji in družine iz mešanih zakonov lažje premoščajo jezikovne ovire. Osebnostem sem prepričan, da se mora vsak, ki pride, utrditi, živeti. Če pa je vse dano, je težko.

Dolga leta ste SVS tudi vodili. Kakšni so vaši spomini na delovanje društva pred, denimo, desetimi leti?

Tedaj je bila po eni strani možnost komuniciranja bolj omejena, po drugi strani pa bolj aktivna, osebni stiki so bili tesnejši. Pred desetletjem smo ogromno hodili po terenu, ljudi obiskovali, se z njimi osebno srečevali. Danes to ni potrebno. Mnoge osebno srečamo šele po več letih komuniciranja prek elektronske pošte. Tudi želja po prihodu je bila tedaj nujna, sredstev za omogočanje tega pa zelo malo. Zelo velika je bila odzivnost iz lokalnega sveta, občin, ki jim je veliko pomenilo, da so njihovi rojaki prihajali nazaj. Od leta 1991 smo programe izvajali tako rekoč prostovoljno, po službah, financirali pa smo se iz lokalnih skupnosti in nekaterih podjetij. Sponzorstvo je bilo takrat veliko bolj preprosto kot zdaj, ko mora biti izpolnjena vrsta pogojev o namenskosti, računovodski ustreznosti in podobno.

Kako ocenjujete slovensko izseljenstvo danes v primerjavi z desetletjem prej? Katere so pglavitne razlike s tistim obdobjem?

Poglavitne razlike so generacijska zamenjava in nuja, da se jim Slovenija približa. Vsaka skupnost je celica zase, ima neko specifiko in samostojno delovanje. Če zaznamo, da je v neki skupnosti želja po dejavnosti, ki bi krepila slovensko identiteto, jih skušamo k temu še bolj spodbuditi. V juliju smo imeli na obisku 61 dijakov, ki so bili 14 dni na tečaju slovenščine

in nato si ogledali naravne in kulturne znamenitosti, se povezovali z vrstniki, nastopali na različnih koncertih Slovenije. To jim utrjuje zavest, se čutijo sprejete.

Ali imate vtis, da se bodo ti mladi ljudje kdaj vrnili domov?

Če govorim iz prakse, se jih vrne zelo majhen odstotek. Izmed približno tisoč dijakov, ki so Slovenijo obiskali v 22 skupinah, se jih je le kakih 20 odločilo za univerzitetni študij v Sloveniji. Res pa je, da so to zelo mladi ljudje, večinoma družine, katerih vrnitev je zaradi finančnih razlogov malo verjetna.

Kako SVS sodeluje s katoliško cerkvijo?

Ves čas smo s programi podpirali slovenske katoliške misije po Evropi, k njim smo pošiljali skupine, ki so nastopale ob tradicionalnih prireditvah, kot so slovenski kulturni praznik, binkoštna srečanja in tudi ob različnih drugih priložnostih, na primer ob slovenskih dnevih, festivalih zborovskega petja, folklore ...

Na katerega od dosežkov društva ste najbolj ponosni?

Vselej skušamo praznovati in priložnosti praznovanja so včasih večje, 20-letnica samostojnosti nam je bila pisana na kožo. Vsi člani društva smo povezani s tem dogajanjem. Tudi letošnja 20-letnica društva je taka priložnost, pa 60-letnica povojnega izseljenstva ...

Katere bodo vaše prednostne naloge v naslednjih letih?

Povezovanje, približevanje Slovenije ljudem po svetu v različnih oblikah. Nobene priložnosti ne zanemarimo. Ohranjamo in krepimo povezave prek spleta, osebne stike, nekaj stvari je že zastavljenih. Opažamo, da se tretja generacija ob prihodih že skuša identificirati z državo, od koder prihaja. Radi pokažejo kulturo, okolje, v katerem živijo. Včasih smo do tega kritični, češ da pozabljajo na slovenstvo. A to ne drži povsem – bolj ko so vključeni v svojo družbo, koristnejši bodo dolgoročno, ker so bolj prodorni. Redki med rojaki iz prve generacije so bili župani, svetniki, poslanci ... Zdaj jih je na teh položajih vse več in če bomo gojili njihov čut pripadnosti, bomo imeli še močnejše sogovornike. To je projekt, ki ga skušamo spodbujati.

Kakšno sporočilo bi namenili rojakom?

Mi, ki prihajamo iz izseljenstva, želimo Sloveniji najboljše, da bi bila to, kar zmore, da bi presegli razlike, ki nas zavirajo v razvoju, in bi bili sposobni spregovoriti, reči bobu bob ter nadaljevati pot. Vsi pogoji so, da smo najboljši.

Britansko-slovensko društvo

Nekoč skoraj anonimna, danes dinamična skupnost

BRITANSKO-SLOVENSKO DRUŠTVO JE BILO USTANOVLJENO LETA 1993 Z NAMENOM VEČJEGA PREPOZNAVANJA SLOVENIJE MED BRITANCI. NJEN PREDSEDNIK KEITH MILES JE ŽE PRED TEM, V KLJUČNIH TRENUTKIH OSAMOSVAJANJA SLOVENIJE, UPORABIL SVOJE POVEZAVE Z BRITANSKIMI POLITIKI IN POMAGAL DOSEČI PRIZNANJE SLOVENIJE KOT SAMOSTOJNE DRŽAVE.

Ana Mrzlikar

Skupne večerje ob proslavi slovenskega kulturnega praznika v Londonu se je letos udeležilo prek sto ljudi.

Slovenski kozolec stoji v arboretumu v Nuneham Courtenay. Nedaleč od tam je Lewis Carroll s čolnom vozil Alice Liddell in njene sestre po Temzi na piknik in jim pripovedoval zgodbe, ki jih je kasneje zbral v knjigo Alicina čudežna dežela.

Danes društvo šteje okoli 250 članov. Organizirajo skupna kosila, večerje, koncerte in druge, zlasti kulturne dogodke. Nanje vedno povabijo umetnike in druge osebnosti iz Slovenije. Med umetniki, ki ostajajo v spominu, je na primer Saša Pavček, slovenska igralka. Shirly Roden, angleška pevka, skladateljica in pisateljica, ki že 20 let prihaja v Slo-

venijo, pa je celo članica odbora društva.

»Med najpomembnejše dogodke leta sodi kosilo ob prazniku slovenskega kulturnega dneva, ki ga proslavljamo v vodilnem hotelu v Londonu,« pove Evelina Ferrar, ena od aktivnih članic društva, ki je med drugim v slovenščino prevedla knjigo Slovenija 1945 avtorja Marcusa Ferrarja. »Drug priljubljen dogodek pa je poletni piknik pod kozolcem, ki ga je Slovenija podarila britanskemu princu Charlesu, ta pa ga je dal postaviti v arboretum v bližini Oxforda. Letos bomo ta piknik imeli 17. junija. Društvo pri organizaciji dogodkov in tudi drugače tesno sodeluje s slovenskim veleposlaništvom v Londonu. V zadnjem času pa si zlasti prizadevamo postaviti svojo spletno stran – seveda sem sodi tudi zbiranje sredstev. Kot edino britansko-slovensko društvo v Veliki Britaniji želimo nuditi neformalno oporno strukturo za enostavnejšo komunikacijo z manjšimi skupinami. Takšne skupine so na primer študenti v Oxfordu, Londonu in Nottinghamu, ki se srečujejo v skladu z njihovimi interesi. Na univerzi v Nottinghamu je slo-

venski lektorat, ki je posebej aktiven pri organizaciji kulturnih dogodkov. Marca letos so tako organizirali obisk režiserja Nejca Gazvode in predvajanje njegovega filma Izlet.«

Društvo je še zlasti dejavno ob večjih prelomnicah, pomembnih za Slovenijo. »Ob 10. obletnici slovenske samostojnosti smo organizirali večerjo v Parlamentu v Londonu, ki so se je udeležile mnoge osebnosti, zaslužne za osamosvojitve Slovenije. Ob 20. obletnici slovenske samostojnosti pa smo v Westminsterški katedrali v Londonu organizirali zahvalno mašo, na kateri je somaševal ljubljanski škof Jamnik,« pripoveduje sogovornica. »Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo je naše društvo priredilo proslavo v gledališču Globe, rekonstrukciji gledališča, v katerem je pred 400 leti Shakespeare uprizorjal svoje drame.«

Na politični ravni društvo ohranja redne stike s skupino v britanskem parlamentu, ki se ukvarja s Slovenijo, zbira pa tudi sredstva za skupnost Barka v Sloveniji, ki skrbi za ljudi z motnjami v duševnem razvoju.

Britansko-slovensko društvo želi graditi na vzpostavljenih trdnih temeljih ter krepiti odnose med obema narodoma, pospeševati slovenske interese v Veliki Britaniji ter ponujati priložnosti, da se Slovenci in njihove družine ter prijatelji lahko srečujejo, se povezujejo in si nudijo oporo. Prepričani so, da je Slovenija danes v Veliki Britaniji sprejeta kot prijateljski partner Evrope, kot dober poslovni partner, postala pa je tudi priljubljena destinacija britanskih počitnikarjev. In obratno, čedalje več Slovencev prihaja v Veliko Britanijo na obisk, študirat ali delat, marsikdo pa se odloči tu ostati.

»Slovenija je danes močno prisotna v zavesti Britancev, saj naše tukajšnje dejavnosti niso ostale neopažene. Za svoje zasluge pri krepitvi britansko-slovenskih odnosov je kraljica Elizabeta II. leta 1999 našemu predsedniku Keithu Milesu podelila red britanskega imperija (OBE),« ponosno povedo.

foto: arhiv Britansko-slovensko društvo

Pomahajmo v svet

Otroci za strpnejši svet

S PROJEKTOM POMAHAJMO V SVET/SAY HELLO TO THE WORLD, KI JE NASTAL V SLOVENIJI, SE OTROCI IZ VRTCEV PO VSEM SVETU UČIJO STRPNOSTI, RAHLJANJA STEREOTIPOV IN PREDSDOKOV. USTANOVITELJI ŽELIJO STIK NAVEZATI TUDI S SLOVENSКИMI VRTCI IN ŠOLAMI ZUNAJ MEJA SLOVENIJE.

Blanka Markovič Kocen

Na pobudo vrtca Radeče je prek tamkajšnjega mladinskega centra v letu 2011 vzniknila zamisel o mednarodnem povezovanju vrtcev. Projekt temelji izključno na prostovoljstvu, poudarjata Kaja Kink in Andreja Majnar, ustanoviteljici projekta, sicer absolventki socialnega dela oziroma ekonomije. »Mladim želimo pokazati, da je prostovoljstvo pozitivna vrtilina, ki bogati življenje vseh vključenih,« pove Kaja. Po njenem mnenju je nestrpnost med mladimi vse bolj prisotna, zato se je treba z njo na primeren način »spopasti« že v vrtcih in šolah. Prek različnih zanimivih dejavnosti skušajo zato v okviru projekta otroke navajati na strpnost do drugače mislečih, tujcev, ljudi s posebnimi potrebami, rahljanje stereotipov in predsodkov. »S tem bi pripomogli h kakovostnejšemu življenju, večji solidarnosti ter spoštovanju,« pravi Andreja.

Otroci po vsem svetu se že in se bodo tako povezovali prek video klica oziroma omrežja, kjer se bodo lahko v živo videli, si pomahal in se naučili tujih besed. Ustanovitelji projekta – poleg Kaje in Andreje so to še trije mladi prostovoljci – so velik poudarek namenili tudi spoznavanju kulture, običajev in načina življenja,

Foto: arhiv Društva mladinski center Radeče

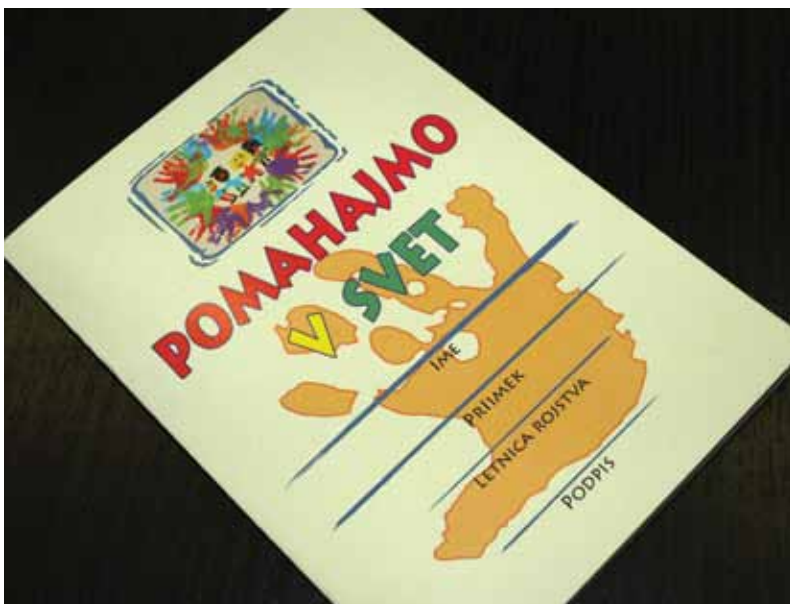
pomoč, predvsem kar zadeva strokovnost in predšolsko vzgojo, pa so jim ponudile tudi vzgojiteljice iz vrtca Radeče. »Otroci si bodo lahko pokazali, kako se igrajo, kakšne pesmi pojejo, v kakšnem okolju živijo in kakšno hrano jedo,« pojasnjujeta sogovornici. Med temeljnimi cilji projekta je torej tudi promocija Slovenije in spoznavanje tujih držav ter življenja

otrok povsod po svetu, dobro prakso pa si izmenjujejo tudi vzgojiteljice in vzgojitelji.

Odziv na projekt je po besedah ustanoviteljev že v prvem letu odličan, saj so se že povezali z vrtci na Švedskem, v Nemčiji in na Madžarskem. Med seboj pod vodstvom vzgojiteljic komunicirajo otroci iz predšolskih skupin, torej pet- in šestletniki, ki se na določene teme že znajo pripraviti. »Gradimo na zavedanju lastne identitete, poznavanju svojega kraja, kulture, narodnosti, prav tako pa otroci tudi širijo svoja obzorja pri spoznavanju druge kulture, narodnosti ter načina življenja,« poudarja Kaja.

V izdelavi je tudi spletna aplikacija, ki bo namenjena vsem strokovnim delavcem in bo pripomogla k varovanju in popolni zaščiti osebnih podatkov otrok. Otroci, ki virtualno komunicirajo, pa prejmejo tudi potni list, zaenkrat v slovenščini in angleščini, in dnevnik potovanj, v katerega bodo risali doživetja. Projekt želijo v prihodnje razširiti tudi na prvo triado osnovnih šol.

Andreja Majnar in Kaja Kink, ustanoviteljici projekta

Potni list za otroke, vključene v projekt

Podrobnejše informacije o projektu lahko najdete na uradni spletni strani www.sayhellototheworld.eu in prek Facebooka.

Izseljenski spomeniki

Z mrzle Islandije v vroči Utah

NA JUGU ISLANDIJE SO LETA 2000 PRVIM ISLANDSKIM IZSELJENCEM POSTAVILI SPOMENIK, KI GA PREDSTAVLJAMO V NADALJEVANJU CIKLA ZGODB O IZSELJENSKIH SPOMENIKIH.

Ajda Rogelj

Foto: Arhiv Sagnheimarask Museum

Izseljenski spomenik skupini mormonov, ki so se po odhodu z Islandije naselili v Utahu. (Utah Icelandic Settlement)

Islandija, otok ledu in ognja, kot jo največkrat opisujejo, v preteklosti nikakor ni bila najprijaznejši kraj za preživetje. Prvi naseljenci Islandije so bili v 9. stoletju Skandinavci. V zgodovinskih pripovedkah - sagah, ki so za Islandce izrednega kulturnega in zgodovinskega pomena, se pojav izseljevanja z otoka omenja že leta 1020, torej kmalu po prvih večjih naselitvah. Bolj številčna izseljevanja pa so se začela leta 1854, ko so se prebivalci Islandije začeli seliti v Severno Ameriko.

SPOMENIK IZSELJENCEM

Že od nekdaj so islandski pomorščaki odhajali na daljša potovanja, ki so jih v želji po novih odkritjih vodila vse do severnoameriške celine. A vedno so se vračali domov na Islandijo. Islandski mormoni pa so bili tisti, ki so leta 1854 prvi odšli in se naselili v ameriškem Utahu. Njim v spomin so leta 2000. na Islandiji postavili »Spomenik izseljencem«.

Ta stoji na jugu Islandije, na Vestmanskih otokih, v zalivu otoka Haimaey. Spomenik, ki je bil darilo ameriških Islandcev, upodablja angela svetlobe, resnice, udobja in vsega, kar bi človek potreboval

na zemeljskem potovanju oziroma izseljenec pri iskanju novega doma. Spomenik je izdelan iz črnega granita, v njem pa so vgravirana imena prvih 410 izseljencev, ki so se v letih 1854–1914 izselili z Islandije. Postavljen je ob ribniku, ki simbolično predstavlja Atlantski ocean. Islandski mormoni so ga namreč morali na svoji poti odhoda prečkati.

V 19. stoletju se je izseljevanje razširilo med celotno prebivalstvo otoka, ki ga označujejo mrzle zime, hladna poletja, led, oster veter, snežni zameti in peščeno neurje. Vse to je pripomoglo k eroziji zemlje, slabim letinam in težki pridelavi hrane. K surovi življenjski situaciji je pripomogel tudi izbruh vulkana Askja, katerega nevaren pepel je prekril severni in vzhodni del otoka. Sledila je revščina. Ti težki življenjski pogoji so mnoge Islandce gnali v izselitev. V tem obdobju je tako vsak peti med njimi v želji po boljšem in lažjem življenju zapustil svojo državo. Izseljevanje se je še povečalo, ko so iz oddaljenih krajev začele prihajati novice o novem svetu in priložnostih, ki jih ta ponuja. Poleg tega so Islandce k izselitvi spodbujali tudi agenti velikih ladijskih prevoznikov, ki so z željo po zapolnitvi ladij potovali po Islandiji in spodbujali ljudi k odhodu.

NOVA ISLANDIJA

V prvem valu izseljevanja so se Islandci v veliki večini izseljevali v ameriški Utah. A največja koncentracija Islandcev, ki živijo zunaj meja svoje domovine, je v Kanadi, v provinci Manitoba. Tam je 26.000 ljudi z islandskimi koreninami, ti pa predstavljajo dva odstotka celotne populacije Manitobe. Kanadsko območje Velikih jezer je bilo za islandske izseljence še posebej privlačno, provinca Manitoba pa je postala znana kot »Nova Islandija«. Za Islandce je bila zanimiva predvsem zaradi podobne narave, dobrih možnosti ribarjenja, ugodne klime za gojenje živine in predvsem velikih gozdnih površin, ki so predstavljale vir energije ter zavetja. Zaradi boljših življenjskih pogojev so Islandci celo razmišljali o preselitvi celotnega islandskega prebivalstva. To se ni zgodilo, so pa na tistem, takrat islandsko govorečem območju, imeli velik vpliv. Še danes njihovi potomci ohranjajo islandsko tradicijo, vero v duhove in skrite ljudi.

Izseljevanje z Islandije se je ustavilo v prvi polovici 20. stoletja. Z osamosvojitvijo leta 1944 in gospodarskim razcvetom je Islandija postajala moderna nordijska država z visokim socialnim in življenjskim standardom. Po državnem bankrotu leta 2008 pa se je izseljevanje ponovno povečalo. Po neuradnih podatkih naj bi se na dan izselili kar dve islandski družini.

Površje Islandije je zelo aktivno in na vsakem koraku je moč opaziti zanimive naravne pojave. A navkljub čudoviti naravi Islandija nikoli ni bila udoben prostor preživetja.

Udeleženci Prvega parlamenta mladih - Olga Voglauer

Mladih kmetov in kmetov je na Koroškem premalo!

MLADI NA KOROŠKEM IMAJO PERSPEKTIVO, VPRAŠANJE PA JE, KAKO JO BODO IZKORISTILI. ZAGOTOVITI JE TREBA PREGLEDNOST FINANCIRANJA KROVNIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM. PRVI PARLAMENT MLADIH JE BIL USPEH, KI SI ZASLUŽI VSAKOLETNO PONOVIJE, JE PREPRIČANA VOGLAUERJEVA.

Blanka Markovič Kocen

Odlučno in narodno zavedno koroško kmetico Olgo Voglauer, ki je iz agronomije diplomirala na dunajski univerzi, sem srečala na Prvem parlamentu mladih julija v Ljubljani. Po njenem nastopu, ki so ga zaznamovali jasnost, kritičnost in odločnost, sva se s kolegico fotografirali in spogledali in bili soglasni: intervju! Mesec dni pozneje sem po elektronski pošti prejela odgovore na svoja vprašanja. Kot sem pričakovala: brez dlake na jeziku.

Zakaj ste se odločili, da se boste v življenju posvečali kmetijstvu - je to na Koroškem obetavna panoga?

Za kmetijstvo sem se zavestno odločila, ker sem z zemljo svojih prednikov povezana in želim rodovitna tla ohraniti za svoje naslednike. Odgovornost generacij se mi zdi na kmetijah že skoraj nekaj edinstvenega v naši družbi in me izredno očara. Na naši kmetiji smo začeli novo pot v neposrednem stiku s porabniki in izkazalo se je, da je pravilna.

Koliko mladih se po vaši oceni odloča za kmetijstvo?

Mladih kmetov in kmetov je kakor po vsej Evropi tudi na Koroškem premalo. Naše površine zaraščajo, močno pogrešam nove ideje za izkoriščanje tal. Prav tako pogrešam odgovorno družbo, ki bo prihodnjim kmetom in kmetici namenila toliko dohodka, da jim bo omogočila dobro življenje tudi od primarnih kmetijskih proizvodov. Danes je čas »živilskih akcij« - zmaguje fiš, ki ima najcenejše mleko, meso, kruh. Kljub »Slow Food« gibanju večina ljudi še vedno naseda akcijam in kupuje mleko, ki je cenejše od enega evra, meso za zrezke, ki stane manj kot pet evrov za kilogram... Ni čudno, da taka družba zboli za diabetesom, visokim krvnim pritiskom, adipositasu ipd. Ko bomo znali ceniti zdravo domačo hrano, bomo imeli tudi dovolj mladih kmetov in kmetic.

Skupaj z možem v kmetovanje uva-jata nekatere zanimive novosti. Ali nam lahko poveste kaj več o njih, npr.

o proizvodnji bio mleka (in morda še čem)?

Naša Kumrova kmetija je osredotočena na govedorejo in se ukvarja s prirajo ekološkega mleka. Krave krmimo samo s travo in/ali senom in zavestno ne s travnato ali koruzno silažo. Kravam torej dajemo naravno krmilo, ki ustreza prežvekovalcu in njegovi prebavni fiziologiji. Prav tako pojedjo zelo malo žita, kar zagotavlja naravno mlečnost. Naš cilj je imeti zdravo kravo, ki nas na kmetiji spremlja čim več let.

Ker smo za Evropo in tudi že za Koroško majhna kmetija, smo se odločili svoje mleko prodajati neposredno potrošniku. Zaradi tega ga polnimo v steklenice in ga pri-

peljemo strankam pred hišna vrata, kjer prazne steklenice zamenjajo za polne. To smo poimenovali »mlečni abonma«, v katerega se stranke lahko vpišejo v treh občinah na južnem Koroškem. Več o tem lahko preberete na našem spletu www.kumr.at

Kje imajo mladi, zlasti Slovenci, na Koroškem največ perspektive in s kakšnimi težavami se srečujete?

Glavna perspektiva mladih Slovenk in Slovencev na Koroškem je široko obzorje, ki ga pridobimo ob odraščanju na Koroškem. Povprečen slovenski najstnik na Koroškem je ak-

nadaljevanje na strani 26

Olga Voglauer:
»Manjšinske strukture prihodnosti so strukture servisiranja pri najrazličnejših vprašanjih.«

tiven bodisi v dramski skupini bodisi v zboru, športu, mladinskih zvezah, fari. V svojem prostem času vsakdo najde stik z organizacijskimi strukturami koroških Slovencev in Slovenek, največ v domačih društvih na podeželju. Poleg teh aktivnosti so mladi prav zaradi srednjih šol povezani od Šmohorja do Pliberke, kar je kasneje lahko velika prednost na gospodarskem področju, seveda pa tudi v vsaki drugi stroki. Mislim, da se kot povprečno zelo dobro izobražena avtohtona etnična skupina na Koroškem sploh ne zavedamo svoje moči in moči posameznice/-ka. Po šolanju se marsikdo odloči za študij v Ljubljani,

postala pomembna. Zakaj pomembna? Opažam, da postaja delo z mladimi ključen vidik podpiranja zamejskih organizacij in pri tem je pomembno, da imajo mladi samostojno možnost spregovoriti o svoji situaciji, saj ta ni vedno taka, kakor jo predstavljajo osrednje/krovne organizacije. S tega vidika je bil Prvi parlament mladih uspeh, ki si zasluži vsakoletno ponovitev.

V svojem nastopu ste opozorili, da koroška regija ekonomsko nazaduje in je treba preveriti, kam se steka denar, ki ji je namenjen. Ali lahko podrobneje pojasnite te svoje kritične pdeologe?

Na Koroškem se soočamo z gospodarsko realnostjo, ki ne obeta ravno zlatih časov, če pogledamo samo aktualne politične škandale. Na osrednjem geografskem območju, kjer je naša narodna skupnost še živa in se vključuje v vsakdanje javno življenje, se občine ubadajo s strukturnimi težavami. Najmočnejši gospodarski center v naši bližini je Ljubljana – ne Celovec ali Beljak. Salzburg, Ljubljana in Gradec so glavna mesta oziroma središča našega geografskega prostora. Zato je še kako pomembno, da se naši kadri, naš človeški kapital odpirajo v smer Ljubljane. To bo pomagalo gospodarstvu, seveda pa tudi nam kot narodni skupnosti, da ne bo krožila le kot zgubljeni satelit okoli svoje matične države.

Kar se tiče moje kritike na podpiranje slovenskih organizacijskih struktur na Južnem Koroškem, pa sem izpostavila naslednje:

Republika Slovenija s svojim uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu aktivno podpira in omogoča preživetje slovenskih organizacij na avstrijskem Koroškem. Dejstvo pa je, da naše krovne organizacije živijo oziroma delajo z dolgovi. Z javnim slovenskim denarjem se plačujejo krediti, ki nikakor ne služijo ohranjanju slovenske kulture oziroma življa na Koroškem. Ne razumem, zakaj financiranje zamejskih organizacij ni vezano na bilanco, na dobro gospodarjenje... Ali je bilo slovenski javnosti kdaj predstavljeno, kaj se dela z denarjem, ki pride na Koroško? Ali je Republika Slovenija preverila, če se primerno gospodarji z denarjem? Smo mladi dobili vpogled v financiranje? Obračune za podporo je zelo preprosto napraviti, kontrole pa je le malo. Sprašujem se, če je v današnjem času treba imeti tako široko organizacijsko strukturo – birokracijo. Predvsem pa se sprašujem, komu ta birokracija služi na Koroškem in kakšen servis svojim rojakinjam in rojakom na Koroškem ponujajo krovne organizacije. Po mojem mnenju je glavno vprašanje, koliko ima posamezni koroški Slovenec koristi od vloženega denarja

in koliko ta denar prispeva k ohranjanju tukajšnje slovenske družbe.

Ali na kakršenkoli način sodelujete z mladimi Slovenci drugod po svetu in kako?

Slovenske mladinske organizacije smo v stiku s Svetom RS za mladino in tudi z uradnimi študentskimi organizacijami. Na tej, deloma tudi neformalni ravni, redno prihaja do izmenjave mnenj in sodelovanja pri raznih prireditvah. Prav tako je v naše strukture vključenih precej slovenskih študentov in študentk, ki študirajo v Celovcu, Gradcu ali na Dunaju. To je zelo neposreden stik in verjetno tisti, ki nam omogoča največ medsebojnega spoznavanja in skupne rasti.

Kako ste mladi na Koroškem organizirani?

Mladi koroški Slovenci in Slovenke se od 15. leta naprej povezujejo v Koroški dijaški zvezi in nato kot študentje v študentskih klubih na Dunaju, v Celovcu in Gradcu. Na podeželju je mladina politično aktivna pod okriljem Enotne liste, kjer kandidira na volitve za občinske svete. Prav tako so mladi vključeni v Katoliško mladino. Vse koroške organizacije pa so leta 2011 ustanovile društvo Slovenske mladinske organizacije (SMO) kot krovno organizacijo mladih, ki govori z enim glasom za mlado Koroško. To je postalo potrebno, ker nam krovne organizacije niso voljne prisluhniti pri procesu profesionalizacije mladinskega dela na Koroškem. Mladinski center sicer že imamo in prejemamo podporo za najemnino, potrebujemo pa tudi profesionalno pedagoško vodstvo. 15-letniki so namreč sami odgovorni za to, kar naredijo v centru. Za razvoj naših osebnosti potrebujemo okvire in prostore s profesionalnimi voditelji – mi tega nimamo. Zato imajo tudi voditelji krovnih organizacij tako sive soodbornike. Pomladka zanje v teh organizacijah ne vidim.

Kako bi svoj položaj lahko še izboljšali?

Odpreti prostore za mladino in kritično kulturo mladih integrirati v novo politiko. Obnoviti moramo naše strukture. Mislim, da so manjšinske strukture prihodnosti strukture serviranja pri najrazličnejših vprašanjih. Kdo pomaga pri aktivni uporabi našega uradnega jezika? Ne krovne organizacije, pač pa posamezniki z osebnimi akcijami. Ena pot k izboljšanju položaja bo, da naše strukture postavimo na nove, strokovne temelje. Morda bi bilo bolje, da bi imeli referate za različna vprašanja, na katere se Slovenci in Slovenke lahko obrnemo na področjih, kot so dvojezično šolstvo, vrtci in varstvo, komunikacija z uradi, študij in izobraževanje ipd.

Danes je čas »živilskih akcij« - zmaguje tisti, ki ima najcenejše mleko, meso, kruh.

Gradcu ali na Dunaju, kljub temu pa ostanejo mladi – predvsem zaradi družbenih medijev – v medsebojnem stiku in s tem ostane živa tudi naša slovenska skupnost.

Mladi na Koroškem imajo perspektivo, vprašanje je le, kako jo bodo izkoristili. Naša največja težava je odseljevanje mladih iz obmejnih občin v Karavankah, kjer je število slovenskogovorečih tradicionalno visoko. Problem zaposlovanja je večplasten: po eni strani ni podjetij, ki bi zaposlila strokovne delavce, po drugi pa ni možnosti za akademike, da bi našli primerna delovna mesta, kakršna se ponujajo v mestih, predvsem v Gradcu in na Dunaju. Kljub temu novi mediji in mobilnost odpirajo nove možnosti tudi za podeželje.

Ali boste po diplomi iz agronomije na Dunaju ostali na domači zemlji ali imate kakšne druge načrte?

Na Dunaju sem študij zaključila že v letu 2008 in se v tem času zavestno

Ko bomo znali ceniti zdravo domačo hrano, bomo imeli tudi zadosti mladih kmetov in kmetic.

odločila za vrnitev na Koroško. 2010. sem prevzela kmetijo svojih staršev in jo skupaj z vsemi družinskimi člani v preusmerila v kmetijo doživljanja in neposredno prodajo mleka in skute.

Kako ocenjujete Prvi parlament mladih, ki je potekal letos julija v državnem zboru?

Glavni pomen parlamenta mladih je v tem, da smo se prvič na isti dan vsi srečali v isti hiši in imeli možnost poslušati vrstnike iz osrednjih ali krovnih organizacij zamejskih Slovencev in Slovenek ter Slovencev iz sveta. Mladina, ki je bila bistveni del tega vseslovenskega srečanja, je

Poletna šola slovenskega jezika

Od sporazumevanja do sklanjatev

MED 2. IN 27. JULIJEM JE NA FILOZOFSKI FAKULTETI UNIVERZE V LJUBLJANI POTEKALA ŽE 31. POLETNA ŠOLA SLOVENSKEGA JEZIKA. UDELEŽENCE SMO TOKRAT OBISKALI ZADNJE DNI ŠOLANJA, KO SO BILI ŽE POLNI VTISOV.

Blanka Markovič Kocen

Poletno šolo slovenskega jezika, intenzivni tečaj slovenščine s pestrim spremljevalnim programom, ki jo organizira Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, je letos obiskalo 125 udeležencev iz 31 držav. »Prihajajo z vsega sveta, celo iz Avstralije in Amerike, mnogi pa tudi republik nekdanje Jugoslavije, Italije, Avstrije in od drugod,« pojasnjuje Jana Kete Matičič, ena izmed organizatork

šole. Med tečajniki so tudi ljudje s slovenskimi koreninami, veliko med njimi jih je dobilo štipendijo. »Ob zaključku šole vsak tečajnik prejme potrdilo o udeležbi. Izpit o aktivnem znanju jezika pa ni vključen v poletno šolo, nanj se morajo posebej prijaviti na izpitnem centru, kjer ga tudi opravljajo,« pojasnjuje sogovornica.

Osnovni tečaj je potekal dopoldan po štiri ure, nekateri so se odločili za

popoldanskega dveurnega, izbirali pa so med konverzacijo, slovnico, v prvem delu tudi pripravo na izpit, in slovensko literaturo in kulturo. »Imeli smo tako začetnike, ki so se prvič srečali s slovenskim jezikom, kot izpopolnjevalce, ki že zelo dobro govorijo slovensko,« pojasnjuje Kete Matičičeva in dodaja: »Začetniki so osvojili osnovne fraze in komunikacijo, izpopolnjevalci pa so se že poglabljali v jezikovne posebnosti. Vtisi organizatorke so odlični, po njenih besedah je dobro uspel tudi spremljevalni program, ki so ga organizirali ob popoldnevih in večerih in je bil deležen velikega obiska. »Peljali smo jih na izlete, ogledali so si Ljubljano, igrali smo odbojko, pripravili kviz, imeli kulinarčni sprehod po Ljubljani, degustacijo slovenske hrane in vin in videti so bili zelo zadovoljni,« pravi sogovornica.

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik do zimske šole pripravlja še veliko drugih tečajev, slovenski rojaki pa se lahko potegujejo za štipendije tudi za jesensko, zimsko in spomladansko

Jana Kete Matičič, organizatorka šole

Nevena Paunović iz Beograda, Srbija

nadaljevanje na strani 28

Andrej Markovčič iz ZDA

slovenskimi podjetji. Njegovi vtisi s poletne šole so zelo dobri: »Pouk v ustrezni skupini je bil na zelo visoki ravni.«

Andrej Markovčič iz ZDA, ki je v Sloveniji je na počitnicah, je po očetu slovenskega rodu, medtem ko je mama Američanka. Potem ko je osnovno šolo končal v Sloveniji, so se z družino preselili v ZDA. »Imel sem priložnost, da sem na ameriški univerzi nekoliko študiral slovenščino, v Sloveniji pa sem dobil štipendijo za Poletno šolo slovenskega jezika.« pojasnjuje Andrej Markovčič, ki v Ameriki končuje študij filozofije in upa, da bo v Sloveniji lahko nadaljeval podiplomski študij.

Iz Denverja, Kolorado, ZDA, pa prihaja Sean Nolimal, ki pravi, da ima dve domovini, Slovenijo in ZDA. Njegova mati je Američanka, oče pa Slovenec. Srečala sta se med njenim študijem umetnosti in se tudi poročila. »Nekaj časa sta živela v Ameriki, vendar si je oče želel nazaj v Slovenijo, zato sta se razšla.« pripoveduje sogovornik, ki večino časa preživi v Ameriki, a velikokrat obišče tudi Slovenijo. »Odločil sem se, da bom živel tukaj. V Sloveniji, kjer je študij zaenkrat še brezplačen, bom študiral marketing v angleščini.« je odločen. Na poletni šoli je bil Sean Nolimal tokrat prvič, doma in s prijatelji pa so se pogovarjali slovensko. »Nikoli pa se nisem poglobljal v pravila. Slovenščina je zelo zapleten jezik. Najtežje so sklanjatve, medtem ko mi fraze in komunikacija ne delajo težav,« pravi.

[nadaljevanje s strani 27](#)

šolo. »Poleg teh pripravljamo še več krajših, specializiranih tečajev v septembru,« dodaja Kete Matičičeva, ki pravi, da bodo nekateri udeleženci poletne šole po zaključku še malo potovali po Sloveniji, velika večina pa se jih bo odpravila domov.

Nevena Paunović prihaja iz Beograda. Njena mama je Slovenka in tudi sama je lani dobila slovensko državljanstvo, kar je bila dodatna spodbuda, da se resno loti učenja slovenščine. V Beogradu je članica tamkajšnjega društva Sava, ki enkrat na teden organizira pouk slovenščine. »Lani septembra sem se začela obiskovati pouk materinščine, a je bila

zgolj ena ura na teden premalo. Poleg tega se je pouk začel ob petih popoldne, torej po službi, bila sem precej utrujena in učenje ni imelo želenega učinka. Pričakovala sem, da je poletna šola bolj intenzivna in se bom lahko več naučila in zares sem zadovoljna s tema dvema tednoma.« Znanje slovenščine bo s pridom uporabljala v pogovoru z mamo. Kot otrok je, kot pravi, slovensko govorila s svojo babico, ki je sicer 40 let živel v Beogradu, a govorila dosledno slovensko. »Po njeni smrti želim jezik ohranjati in izboljševati v pogovoru z materjo. Če bi se odločila živeti ali podiplomsko študirati v Sloveniji, bi se morala predvsem dobro naučiti slovensko,« pravi Nevena, ki v Beogradu dela pri ministrstvu za kulturo, točneje na mednarodnem projektu Program kultura 2007 -2013. »Dobra stvar pri tej službi je, da projekt poteka v vseh evropskih državah, ki sodelujejo v programu, tudi v Ljubljani,« pojasnjuje sogovornica, ki bi se v slovenski prestolnici z veseljem zaposlila.

Stanko Florjančič iz Spittala, z avstrijske Koroške, dobro govori slovensko, a pravi: »Maja šibka točka je slovnica, ampak ker ravnokar ustanavljam podjetje v Sloveniji, sem se odločil znanje izboljšati.« Florjančič, ki je Poletno šolo slovenskega jezika tokrat obiskal že drugič, je poslovni svetovalec. V Avstriji ima podjetje in redno prihaja v Slovenijo, kjer se nadeja uspešnega sodelovanja z drugimi

Stanko Florjančič iz Spittala, z avstrijske Koroške

Sean Nolimal iz Denverja, Kolorado, ZDA

Slovenska izseljenska matica

Balinarji združili moči in dobro voljo

ZDRUŽENJE SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA JE JULIJA V ILIRSKI BISTRICI PRVIČ ORGANIZIRALO SREČANJE BALINARJEV SLOVENCEV V ZAMEJSTVU IN PO SVETU. BALINANJE JE POTEKALO V SKLOPU PRIREDITVE DOBRODOŠLI DOMA 2012, KI JO JE ORGANIZIRAL URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU.

V. V. Z.

Na tekmovanje se je prijavilo osem ekip: Slovensko društvo Snežnik Lovran, Slovensko društvo Gorski Kotar, Združenje slovenskih športnih društev Italija, Balinarski klub Gradna Obrov, Balinarsko društvo Ilirska Bistrica – dve ekipi in Združenje Slovenska izseljenska matica Kočevje – dve ekipi. Skupine iz zamejstva in okolice so se že zgodaj dopoldne začele zbirati na balinišču Balinarskega društva Ilirska Bistrica. Vsaka ekipa je prejela kape, ki so jih varovale pred soncem, po barvi le-teh pa smo jih gledalci razlikovali.

Medtem ko so tekmovalce spodbujali domačini, so se vsi zainteresirani, ki so prišli skupaj z balinarji, napotili na izlet v vas Prem na grad in ogled Kettejeve domačije.

Grad Prem je kljub burni zgodovini in številnim lastnikom dobro ohranjen. Osemsto let stoji nad dolino reke Reke, v tem času pa so si ga lastili številni grajski gospodje.

Ogledali smo si rojstno hišo Dragutina Ketteja, ki je svojo precej žalostno življenjsko pot končal pri trindvajsetih letih. Rojstna hiša ima lepo urejeno spominsko sobo.

S Prema smo odšli na balinišče, kjer se je končal prvi del balinarskega tekmovanja. Sledilo je kosilo za vse nastopajoče in spremljevalce, potem

pa so se balinarji odpravili na igrišče, kjer so tekmovali v bližanju.

Po zanimivem popoldanskem ogledu mesta Ilirska Bistrica z vsemi znamenitimi točkami in s Kindlerjevim parkom v središču smo se napotili na balinišče, kjer so ekipe tekmovali v polfinalni in finalni tekmi. Okoli igrišča se je nabralo večje število gledalcev, ki so opazovali zanimivo igro metanja balin, merjenja razdalj in napetega pričakovanja rezultatov.

Za igralce in druge goste je veskozi skrbel utečen tim ilirskobistriškega društva balinarjev pod vodstvom predsednika Dušana Jenka. Ekipe so bile precej izenačene, zato je bilo tekmovanje toliko bolj zanimivo.

ZMAGA DOMAČINOM

Ekipe domačinov sta zasedli prvo in tretje mesto, drugega ekipa Slovenskega društva Snežnik iz Lovrana, na četrtem pa so pristali balinarji iz Gradne Obrova. Pokal v bližanju je prejel predstavnik Snežnika iz Lovrana.

Prve štiri ekipe so prejele posebne plakete Balinarske zveze Slovenije, vse pa priznanja in steklenico penine Frangež. Slovenska izseljenska matica je vsem udeležencem podelila pisno priznanje za udeležbo. Priznanja in plakete sta podelila podžupana Občine Ilirska Bistrica in Hrpelje Kozina.

Po pripovedovanju udeležencev tekmovanja in njihovih spremljevalcev so se vsi imeli lepo. Upamo, da bo srečanje balinarjev za Slovence v zamejstvu in po svetu postalo tradicionalen dogodek. Naša želja je, da bi v naslednjem letu gostili še več slovenskih balinarskih ekip iz drugih držav in društev.

Svetovni slovenski kongres

Pleskovič ostaja na čelu SSK

ZBOR SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA JE NA SVOJEM OSMEM ZASEDANJU V SOBOTO, 7. JULIJA 2012, V LJUBLJANI IZVOLIL VODSTVO ZA NOVO MANDATNO OBDOBJE.

Sonja Avguštin

Foto: arhiv SSK

Delovno predsedstvo VIII. Zbora SSK, na sliki (z leve): prof. dr. Dušan Povh, prim. Majda K. Zbačnik, dr. med., dr. Carlo Bresciani in Sonja Avguštin

Predsednik SSK ostaja tudi v naslednjem mandatu dr. Boris Pleskovič, za prvega podpredsednika je bil izvoljen dr. Dušan Povh (Nemčija), za podpredsednika za Evropo Marjan Terpin (Italija), za zamejstvo pa Miroslav Polzer (Avstrija). Podpredsednik za čezmorske države je postal dr. Andrej Fink (Argentina), funkcijo podpredsednika za finance pa je obdržal

dr. Carlo Bresciani (Italija). Izvoljenih je bilo tudi osem dodatnih članov Upravnega odbora (našteti po abecednem vrstnem redu): Sonja Avguštin (Slovenija), Branko Beltram (Avstrija), Franci Feltrin (Slovenija), Gregor Jensenko (Avstrija), dr. Edvard Kobal (Slovenija), prim. Majda Kregelj Zbačnik (Slovenija), dr. Stanislav Raščan (Slovenija) in Mira Šekoranja (Slovenija). Člani Nadzornega odbora SSK za naslednje mandatno obdobje so: mag. Stane Okoliš (Slovenija), Darja Čopi (Slovenija) in prof. dr. Peter Šuhel (Slovenija), za nadomestna člana

pa sta bila izvoljena prof. dr. Anton Perdih (Slovenija) in Jelena Malnar (Hrvaška). Častno razsodišče po novem sestavljajo: Jana Čop (Slovenija), prof. Tomaž Pavšič (Slovenija) in Dominik Humar (Italija).

Na Zboru je bilo predstavljeno delo SSK v preteklem triletnem obdobju. Posebne pohvale so bile deležne vseslovenske strokovne konference, ki ostajajo tudi v bodoče glavna aktivnost SSK. Zbor je sprejel načrte in smernice za nadaljnje delo. Novoizvoljeno vodstvo je program dela predstavilo na tiskovni konferenci.

Foto: Maja Kaplan

Tiskovna konferenca novega vodstva, na sliki (z leve): Miroslav Polzer, Marjan Terpin, dr. Boris Pleskovič, dr. Carlo Bresciani in dr. Edvard Kobal

Svetovni slovenski kongres

I. Konferenca slovenskih novinarjev iz sveta in Slovenije

Svetovni slovenski kongres pripravlja I. Konferenco slovenskih novinarjev iz sveta in Slovenije, ki bo potekala 27. in 28. septembra 2012 v Ljubljani, v prostorih RTV Slovenija, v Studiu 14. Častni pokrovitelj je predsednik Vlade RS, Janez Janša.

Po številnih drugih strokovnih srečanjih se je Svetovni slovenski kongres odločil, da pripravi srečanje tudi za slovenske novinarje in medijske hiše. V mnogih državah v svetu so slovenski novinarji oziroma novinarji slovenskega rodu zaposleni tudi pri uglednih medijskih hišah, kjer so si pridobili veliko znanja in izkušenj. Medsebojni stik, izmenjava mnenj in pogledi teh novinarjev na Slovenijo pa bodo zelo zanimivi in koristni za vse, ki se pri nas ukvarjajo z novinarstvom. Uglednim novinarjem iz domovine in sveta, ki so že potrdili udeležbo, bomo imeli priložnost prisluhniti in z njimi spregovoriti o aktualnih vprašanjih, tako v izbranih uvodnih predavanjih kot v zanimivih tematskih sklopih in okroglih mizah:

- Izzivi modernizacije medijskega sveta skozi oči slovenskih novinarjev doma in v tujini
- Problematika in izzivi slovenskega novinarstva po svetu
- Odmevnost zamejske in zdomske problematike v matičnih medijih
- Pričevanja slovenskih novinarjev, ki so se uveljavili v tujih medijih

Že sedaj vljudno vabimo vse, ki jih ta tematika zanima. Udeležba na konferenci je brezplačna, vse dodatne informacije in program pa bodo objavljeni na spletni strani www.slokongres.com. O podrobnostih lahko povprašate tudi po elektronski pošti info@slokongres.com

Slovenija v svetu

Drugo prvenstvo Slovencev po svetu v odbojki

20. OBLETNICO IZSELJENSKEGA DRUŠTVA SLOVENIJA V SVETU – SVS SMO TO POLETJE PRAZNOVALI TUDI SKUPAJ S SLOVENSKIMI ŠPORTNIKI IZ SVETA, KI SO V TA NAMEN PRIŠLI V SLOVENIJO.

Pavlinka Korošec Kocmur

Po štirih letih prvega odbojkarškega srečanja Slovencev po svetu, ko so se v mešanih moštvih pomerili Slovenci iz treh držav, se je na letošnjem 2. prvenstvu v odbojki Slovencev po svetu v soboto, 21. julija, pomerilo 8 moštev – 4 dekliška in 4 moška, 5 iz Evrope in 3 iz Severne in Južne Amerike.

Cilj prvenstva v odbojki je druženje mladih Slovencev, rojenih v svetu, da prek športa občutijo povezanost z matično domovino in jo poskusijo ohranjati za prihajajoče rodove. Ob športnem in zabavnem druženju imajo igralci čudovito priložnost

spoznati domovino svojih staršev oziroma prednikov.

Zamisel društva SVS »druženja Slovencev prek športa«, in to v skupni matični domovini prednikov, navdušuje mlade Slovence iz sveta.

To druženje se je začelo že v petek, 20. julija, v Dijaškem domu Poljane s predstavitvenim večerom. S svojo prisotnostjo je vse udeležence počastila in pozdravila ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak, ki je navzočim zaželela prijetno odbojkarško tekmovalje in veliko uspeha pri tem športu tudi v prihodnje. Pozdravnim

besedam predsednika SVS dr. Branka Zorna in predstavnikov vseh delegacij je sledila večerja in prijateljsko druženje ob zvokih ansambla našega člana, Slovenca iz Avstralije, Johna Krizmana.

Poleg vseh športnikov, ki so se naslednje jutro pomerili v odbojki, so bili prisotni tudi dijaki iz Argentine, ki so navijali za svoje prijatelje, in dijaki iz Kanade, ki so se tisti večer poslavljali od Slovenije.

Naslednji dan smo začeli turnir ob 9. uri. Dekleta in fantje so odigrali skupaj osem tekem.

V ženski kategoriji so zmagala dekleta iz Kanade (SlovenianSportsClub iz Toronta), pri moških pa fantje s Koroške (Aich/Dob pri Pliberku).

S svojo prisotnostjo je vse udeležence počastila in pozdravila ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak.

V ženski kategoriji so zmagala dekleta iz Kanade (SlovenianSportsClub iz Toronta), pri moških pa fantje s Koroške (Aich/Dob pri Pliberku).

KONČNA RAZVRSTITEV

Dekleta:

1. mesto – Kanada (Slovenian Sports Club iz Toronta)
2. mesto – Slovenija (Gimnazija Želimlje)
3. mesto – Argentina (Slovenci iz Buenos Airesa in Bariloč)
4. mesto – Srbija (Slovenski športni klub iz Beograda)

Fantje:

1. mesto – Avstrija (Slovenci iz Aich/Doba pri Pliberku)
2. mesto – Argentina (Slovenci iz Buenos Airesa in Bariloč)
3. mesto – Slovenija (Gimnazija Želimlje)
4. mesto – Srbija (Slovenski športni klub iz Beograda)

Rafaelova družba

24. Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Nedelja, 5. avgust - dan vseh tistih, ki so se želeli srečati z rojaki iz domovine, zamejstva in izseljenstva na čudovitem kraju in doživeti nekaj več! Veliko smo prejeli od osrednjega predavatelja, akademika prof. dr. Jožeta Trontlja, ki je bil v svojem predavanju z naslovom

Ugledni gostje na Romanju Treh Slovenij z osrednjim predavateljem akad. prof. dr. Jožetom Trontljem

Etične vrednote - up za prihodnost še kako aktualen. Svoje predavanje je sklenil takole: »Potrebujemo nov načrt sonaravnega, odgovornega in zdržnega razvoja Slovenije, ki ne bo več temeljil na spodbujanju gospodarske rasti niti na kraju dobrin našim otrokom in vnukom... Začeti pa bo treba z vzgojo k drugačni miselnosti. In s ponovnim negovanjem etičnih vrednot.« Slovesno sveto mašo je po predavanju skupaj z večinom izseljenskimi duhovniki vodil msgr. Metod Piriš. Tudi upokojeni koprski škof se je ustavil ob gospodarski in moralni krizi sveta in zbrane spodbudil k doslednemu krščanskemu življenju in delu. Na ploščadi za cerkvijo je bil po sv. maši kratek kulturni program, na katerem so zbrane nagovorili številni ugledni gostje. Pri sv. maši in kulturnem programu je sodeloval Cerkevni mešani pevski zbor iz Podbrezj, gostili pa smo tudi mlade pesnice z avstrijske Koroške - Verena

Gotthard, Kvina Hutterer in Amina Majetič.

Sončna nedelja je na Višarje privabila več kot 2000 ljudi, po ocenah pa je bilo romarjev, ki so se udeležili predavanja in svete maše, več kot 600. Velike udeležbe in dobrega vzdušja smo se posebej razveselili organizatorji romanja - Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov.

- Mihela Zaveljcina -

Rafaelova družba

Višarski dnevi mladih 2012

Naša mlada družčina, pisana kot vedno, je tokrat spoznavala Koroško. V četrtek, 2. avgusta, nas je v Slomškovem domu v Celovcu sprejel Pavel Zablatnik, vodja Katoliške akcije, topel človek, odprt za sodelovanje s Slovenijo. Slomškov dom s poudarkom na Nedelji, cerkvenem listu krške škofije, ki v tej hiši nastaja, nam je predstavil član uredništva Vincenc Gotthard. Novinar Gotthard - še en simpatičen Korošec - nam je o stanju na Koroškem, odnosu Korošcev do Slovenije in Avstrije spregovoril med sprehodom po Celovcu, predvsem prek zanimivih zgodb in legend. Dobro naspani smo petkovo pot začeli pri Gospe Sveti, jo nadaljevali na Gradu Plešivec, kjer smo si v grajski cerkvi pogledali čudovite umetnine slikarja Valentina Omana. Pot nas je nato vodila v Vetrinjo in k naši žalostni povojni zgodbi. Pretresljiv kraj, kjer so molili, jokali, obupovali in v veri vstajali naši rojaki leta 1945. Dopoldne smo zaključili s kosilom v gostoljubni bilčovski gostilni ob okusnih »koroških« krapih. Po Koroški nas je vodila Marija Gruškovnjak iz Krščanske kulturne zveze. Popoldne smo zapustili Koroško in se iz Žabnic povzpeli na Svete Višarje, kjer nam je po sv. maši z g. Zvonetom Podvinskim s Švedske o slovenski skupnosti v Argentini spregovoril udeleženec in gost Jože Rožanec.

V soboto nas je s pripovedovanjem in neverjetnim poznavanjem zgodovine navduševal dr. Stane Granda, predsednik Znanstvenega sveta zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU in profesor, ki je v svojem nagovoru dal poudarek višarskemu slovenstvu in dr. Lambertu Ehrlichu. Popoldne smo se povzpeli na Kamniti lovec, večer pa je bil namenjen srečanju z duhovnikom msgr. Janezom Pucljem, predsednikom Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi.

V nedeljo smo sodelovali pri pripravi in izvedbi Romanja treh Slovenij. Za nami so torej še eni pestri Višarski dnevi, ki so nas obogatili v poznavanju naše zgodovine in nas približali zamejskim in izseljenskim rojakom. »Prišel sem iz Argentine, kjer so mi že večkrat svetovali, naj se udeležim Višarskih dnevov. Letos mi je uspelo in se ne kesam. Zelo sem se veselil oglada Koroške; zanimivo se mi je zdelo predvsem spoznanje usode koroških Slovencev in delo, ki ga vlagajo za nadaljnji obstoj slovenske kulture na tem delu Avstrije. Poleg tega sem spoznal skupino dobrih ljudi, ki cenijo slovenski narod, se zanimajo za slovensko zgodovino in jim ni vseeno, kaj se dogaja v Sloveniji.« (Sandi)

- Mihela Zaveljcina -

Rafaelova družba

Druženje z mladimi v Čedadu in Bardu

Na pobudo sodelavca Dejana Valentinčiča, velikega simpatizerja in dobrega poznavalca beneških Slovencev, smo se v ponedeljek, 23. julija, štirje »višarci« podali v Čedad na obisk k udeležencem tritedenskega seminarja, ki ga za potomce izseljencev vsako leto organizira Zveza Slovenci po svetu iz Benečije.

Poleg Lorene Martin, ki smo jo srečali že jeseni v Argentini in jo takrat med drugim spodbudili k učenju slovenščine na lektoratu v Buenos Airesu, smo spoznali še dvanajst simpatičnih mladih potomcev beneških Slovencev iz Argentine, Kanade, Avstralije in Belgije. V času seminarja so preko delavnic, pogovorov, izletov spoznavali izvor, kulturo, jezik in kraje svojih prednikov, se seznanjali s problematiko slovenske manjšine ter spoznavali sedanjo podobo Furlanije Julijske krajine.

V Benečijo, tokrat v Bardu v Terski dolini, smo se v isti zasedbi odpravili tudi v nedeljo, 29. julija, ko smo se z mladimi ponovno srečali na tradicionalnem 34. prazniku emigranta. Praznični dan se je začel s sveto mašo, pozdravnimi nagovori in predstavitvijo knjige Po poteh sveta, nadaljeval pa s kulturnim programom ter druženjem ob plesu in glasbi.

Nova poznanstva, prijetni pogovori in druženje z mladimi Benečani nam bodo ostali v resnično lepem spominu. Verjamemo pa, da smo s svojim obiskom tudi mi doprinesli majhen delček k njihovem občutenju slovenske identitete.

- Damjana Kern -

Slovenci v Italiji

Poklon Mariu Magajni

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V TRSTU TER INŠTITUT ZA ETNOLOGIJO STA V OMEJENI NAKLADI IZDALA MAPO DESETIH FOTOGRAFIJ ODLIČNEGA, A ŠE VEDNO NE POVSEM ODKRITEGA KRONISTA TRSTA, GORICE IN VIDMA MARIA MAGAJNE. Z NJO STA ŽELELA STROKOVNI IN LJUBITELJSKI JAVNOSTI PREDSTAVITI FOTOGRAFOVO IZJEMNO DELO IN USPELA.

Mirjam Muženič, RTV Slovenija

Deklica in temnopolti deček z mehurčki, telovadci v Trstu, beneški kosci in ribiči so le del povojnega življenja v krajih ob meji, ki ga je v svoj objektiv ujel Mario Magajna. Otroška leta je preživel v Križu, prvi fotoaparati je v roke dobil že kot otrok. Posnel je, med drugim, tudi bombardiranje Trsta leta 1944 in maja leto pozneje prihod jugoslovanskih partizanov v mesto. Začel je sodelovati s slovenskim Primorskim dnevnikom in mu ostal zvest tudi po upokojitvi vse do leta 1993. V osebnem arhivu, ki ga je zaupal Odseku za zgodovino Narodne in študijske knjižnice, je ohranil približno 300 tisoč fotografij, šestina vseh je bila objavljena. Je tudi avtor več tisoč diapozitivov, ki jih je prinesel s svojih potovanj po svetu. Fotografije Maria Magajne so objavili številni časopisi, s svojim delom se je predstavil tudi na več razstavah doma, v Sloveniji in svetu. Za svoje delo je prejel osem pomembnejših priznanj, tudi Tomšičevo nagrado Društva novinarjev Slovenije za življenjsko delo in red viteza za zasluge italijanske republike. Leta 2003 je dobil častni znak svobode Republike Slovenije.

Pri izboru fotografij za avtorsko mapo Maria Magajne je sodeloval umetnostni zgodovinar Andrej Furlan iz Trsta. Pobuda za tak trajni poklon starosti slovenskih fotografov ni nova, je povedal. Sam se je zanjo ogrel pri ugotovitvi, da v slovenskem fotografskem prostoru Magajna nima

pravega mesta, hkrati pa ga je k temu spodbudilo navdušenje nad Magajnovim objavljenim delom v italijanskem prostoru. Odločilna je bila ocena, da si velika umetniška in dokumentacijska vrednost ter sporočilnost njegovih posnetkov zaslužijo večjo prepoznavnost doma in na tujem.

»Vrednost osebne mape je vsebinsko neprecenljiva,« je prepričan Furlan, predvsem zaradi zelo premišljenega izbora. Magajnov jezik je svetovljanski, njegova estetika, sporočilnost in vsebina so tako močne, da prepričajo z estetsko in pripovedno dovršenostjo, s tem, kar ima dobra fotografija oziroma fotografija z določeno vrednostjo. »Dosegli smo vse to morda manj cenili, zato tudi njegov arhiv še ni urejen, Magajna še nima svoje monografije. Mapa je prvi korak k priznanju njegovega dela in poklon velikemu človeku, ki smo ga vsi spoštovali in imeli radi.«

Poleg fotografij, natisnjene so na vrhunskem bombažnem papirju s črnili, ki omogočajo trajnost sto in več let, ter življenjepisa, je v mapi tudi esej Metje Krese. Magajno je osebno poznala in občudovala njegovo popolnost v estetiki, pripovedi in tehniki. Že po ogledu njegove razstave v Jakopičevi galeriji v Ljubljani ga je ocenila kot dvojnega velikana - človeka in fotografa. Rad je imel ljudi, je prepričana, in ljudje so imeli radi njega. Morda mu je bilo zato toliko lažje »delati« dobre fotografije.

Foto: Davorin Križmančič

Dediščina Maria Magajne Narodni in študijski knjižnici ogromno pomeni, priznava njen ravnatelj Milan Pahor. Iz arhiva nenehno uporabljajo njegove fotografije različnih tem. V zadnjih letih so z njimi pripravili niz razstav, slednjič pa so se dogovorili za izdajo umetniške mape. Fotografitiranje je bilo del njegovega življenja. »Bil je odličen sodelavec tudi po upokojitvi. Ko smo velikansko zbirko njegovih fotografij iz uredništva Primorskega dnevnika preselili v prostore naše knjižnice, je prihajal vsak dan, jih pregledoval, izbiral, urejal in nam o njih povedal marsikaj zanimivega.«

Mapo so izdajatelji podarili prvim desetim italijanskim in slovenskim ustanovam in tako vsaj malo pripomogli k prepoznavnosti dela pokojnega tržaškega fotografa. Druge so zelo hitro prodali, zato je pričakovati njen ponatis, ki ga ljubitelji te umetnosti že nestrpno pričakujejo.

Foto: Davorin Križmančič

Slovenci na avstrijskem Štajerskem

Učna ura zgodovine in sedanjosti – za bodočnost

OBISKOVALCI RAZSTAVE GLEDAT, KAJ DELAJO V NEKDANJI MARIBORSKI VELIKI KAVARNI, SO SE SEZNANILI Z ZGODOVINO, SEDANJOSTJO IN NAČRTI SLOVENCEV, KI ŽIVIJO V AVSTRIJSKI ZVEZNI DEŽELI ŠTAJERSKI.

Ernest Ružič

Pogled na del predstavljenih eksponatov, ki ponazarja dolga leta po nepotrebnem zaprto mejo med prebivalci avstrijske in slovenske Štajerske, ne glede na narodnostno pripadnost ali jezik.

Otvoritvena slovesnost, ki je bila izjemno množično obiskana, je bila prava učna ura o dolgo časa v Avstriji in nekdanji Jugoslaviji zamočani manjšini, ki se je v zadnjih dvajsetih letih umestila med majhne, krhke, še vedno ranljive, toda prepoznavne narodnostne skupnosti v Avstriji in širšem evropskem prostoru.

Vsebinski koncept razstave, ki je imela za moto pomenljiv simbolni verz slovenske ljudske pesmi ... gledat, kaj delajo ... je pripravila glavna tajnica Kulturnega društva člen 7 in Pavlove hiše mag. Elisabeth Artl, dogodek je bil umeščen v sicer bogat program Evropske prestolnice kulture in sodelovanja med Mariborom in Gradcem.

Avtorica je na otvoritveni slovesnosti povedala, da je koncept zastavljen tako, da razstava daje širši vpogled na preteklost in življenje štajerskih Slovencev v Avstriji. »Z načrtanjem meje po prvi svetovni vojni sta iz skupnega štajerskega kulturnega prostora nenadoma nastali dve deželi, ki na videz nista imeli veliko skupnega. Toda če zgodovino štajerske pogledamo natančneje, je treba pripomniti, da je bilo ob tem, kar je ločevalo, tudi veliko skupnega, in v zadnjih letih se je to skupno še okrepilo.«

Ugledni strokovnjak za zgodovino jugovzhodne Evrope dr. Christian

Promitzer z Univerze Karla-Franca je v krajši razpravi izpostavil, da se je od prve razstave v Gradcu o slovenski manjšini pred devetnajstimi leti veliko spremenilo, kajti takrat ni bilo zaželeno omenjati »samostojno tradicijo slovenščine na tleh avstrijske Štajerske.« Tedanji drobni, skromni začetki, »pionirsko delo«, ima zdaj širši pogled: »Ta pogled se je po eni strani razširil od obmejnih predelov na pokrajinsko glavno mesto Gradec, kjer obstaja tradicija, ki je delno stara dve stoletji; po drugi strani slovenščina in njene govorke ter govorci zdaj nimajo statusa eksotičnega kot na začetku devetdesetih let.« V prejšnji razstavi v istih prostorih O Nemcih v Mariboru, in tokratni Gledat, kaj delajo..., je dr. Christian Promitzer poiskal skupno točko, povezanost in osvetlitev dogodkov in procesov v 20. stoletju.

Poudarjena so tematska področja: dvojezičnost, življenje ob meji in z mejo, položaj slovenske etnične skupnosti in slovenska dediščina mesta Gradec, kjer je bila po zaslugi pesnika Janeza Nepomuka Primica leta 1811 ustanovljena prva stolica za slovenistiko; razstava obvešča o dopolnilnem pouku slovenskega jezika, večjezični kulturni dejavnosti, pomembni vlogi Pavlove hiše, obiskovalci se sezna-

najo z najnovejšim dogajanjem, kot je poročanje o štajerskih Slovencih na celovškem Radiu Agora in zagotovljeni slišnosti na delu Štajerske; spoznavajo pomembne osebnosti iz zgodovine in sedanjosti, denimo dr. Avgusta Pavla, pesnico Jožefo Prelog, izumitelja Janeza Puha in druge. Predstavljeni so zlasti v novejšem času bogati stiki s Slovenijo in še veliko podrobnosti o dogajanju ob meji. Obiskovalci lahko spremljajo dokumentarni film Mi smo tu, Slovenke in Slovenci na avstrijskem Štajerskem, ki ga je posnel David Kranzenbinder. S fotografijami pod naslovom Styrians na razstavi sodeluje umetniški fotograf Branko Lenart, ki je pred sedanjem predsednico mag. Suzanne Weitlaner trinajst let vodil Kulturno društvo člen 7; Stojan Kerbler pa je prispeval fotografije Inge Morath – Zadnje potovanje.

Izjemno skrbno pripravljena in dobro obiskana razstava, že na otvoritvi je bilo vsaj 200 obiskovalcev, pomeni za štajerske Slovence pomembno priznanje v Sloveniji in Avstriji. Pozoren obiskovalec se lahko do podrobnosti seznani z življenjem ob meji, ki je bila tesno zaprta in dobro varovana ter neprijazna do prebivalcev, ne glede na narodnostno ali jezikovno pripadnost.

Znane osebnosti, ki imajo pomemben delež v kulturni in siceršnji zgodovini na slovenski in avstrijski strani Štajerske.

Slovenci na Koroškem

Dvojezičnih učiteljev še ni dovolj

V NARODNOSTNEM ŠOLSTVU JE V NASLEDNJIH LETIH PRIČAKOVATI SPREMEMBE.

Ernest Ružič

Šolstvo sodi med najprepoznavnejše kazalce, kako in koliko je večinski narod, natančneje aktualna politika pripravljena konkretno in brez zadržkov ali celo ovir pomagati neki manjšini. Ugotovitev sicer ni nova, je pa še vedno aktualna, čeprav se je v zadnjih dveh desetletjih veliko spremenilo tudi v narodnostnem šolstvu, skorajda samo po sebi. In pričakovati je, da bo sprememb v naslednjih letih še več.

Spremembe res niso nastale čisto same od sebe, ampak kot posledica političnih dogodkov v Evropi, kjer na prvo mesto nedvomno sodijo odprte meje, mnogo več stikov in sodelovanja čez mejo in med državami nasploh. In še kako preprosteje je vse, če se je mogoče brez težav pogovarjati v jeziku sosedu, tudi če je po naključju eden pripadnik manjšine, drugi večine. Zdaj se je ta proces začel, sprostil in želeli bi, da ga nihče ne zaustavi.

Večina opisanega velja tudi za šolstvo na avstrijskem Koroškem, od otroških vrtcev prek dvojezičnega pouka do slovenske gimnazije in študija slovenščine doma ali v Sloveniji. Čeprav se število učenč in učencev na Koroškem zmanjšuje, število prijav k dvojezičnemu pouku narašča. Otroke je mogoče prijaviti k pouku slovenščine na 73 ljudskih in 16 glavnih oziroma srednjih šolah. Šolska nadzornica Sabina Sandrieser ocenjuje, da bi trenutno potrebovali vsaj deset dvojezičnih učiteljev, s katerimi bi lahko izpolnili zakonske obveznosti za dvojezični pouk. Zaradi tega šolska nadzornica že dalj časa na gimnazijah spodbuja k odločitvi za poklic dvojezičnega učitelja, zlasti primerni za sicer zahtevno delo bi bili slovensko govoreči maturanti. Ta čas na Koroškem poučuje – zdaj so sicer večinoma na zasluženih počitnicah – 241 za dvojezični pouk usposobljenih učiteljev, ki jim pomaga 110 drugih, »fimskih« učiteljev. Obetavna je napoved, da se na celovski pedagoški visoki šoli 40 študentov izobražuje za dvojezičnega učitelja.

Prvič se je tudi zgodilo, da je deželni šolski referent Uwe Scheuch splošni razvoj šolstva na Koroškem

predstavil skupaj s podatki o manjšinskem šolstvu. Do zdaj je bila predstavitev vedno ločena. Šolski referent je med drugim omenil, da število prijav k dvojezičnemu pouku narašča tudi zato, ker starši želijo, da otroci doraščajo z različnimi jeziki, pa tudi zato, ker je dvojezično šolstvo prednost za učitelje, ravnatelje in učence zaradi manjših obveznosti in manjšega števila učencev v razredu.

Čeprav je zdaj še pomembno, vsaj z narodnostno-političnega stališča, da zvezna dežela Koroška ustrezno skrbi za manjšinsko šolstvo, bo nemara prišel čas, ko bo skrb za dvo- ali večjezični pouk za vse, ki bodo to želeli, še bolj okrepila. Pred časom je bilo rečeno, da je za Koroško ob nemškem in slovenskem, manjšinskem, pomemben tudi italijanski jezik. Slednji seveda ne v škodo slovenskega, marveč kot dejavnik za sporazumevanje v tem prostoru. Vendar ob tem ne gre prezreti, da bi morala veljati enaka prizadevanja povsod, tudi v Sloveniji, kjer nekateri praktiki ugotavljajo, da je zanimanje

za nemški jezik upadlo in je v ospredju angleščina. Prav bi bilo, da bi se mladi v Sloveniji ravno tako učili jezik sosedov, kakor se slovenščino učijo na avstrijskem Štajerskem, kjer nimajo narodnostnih, imajo pa iz leta v leto boljše organiziran in kakovostnejši pouk slovenskega jezika zato, da se bodo lažje sporazumevali v sosednji državi z drugačnim jezikom. Morda se te domneve komu zdijo nepremišljene, vendar temu ni tako, so dobronamerne in usmerjene vnaprej, tudi k bodočim rodovom, pa naj bo na avstrijskem Koroškem, Štajerskem ali v Sloveniji.

Mladi članice in člani Teatra zora (režiser Marjan Štikar) so na XII. vseslovenskem srečanju v Državnem zboru skozi narečna, nemška in knjižnoslovenska besedila pesnika Andreja Kokota zelo doživeto predstavili razmere na avstrijskem Koroškem. Za nastop so poželi izjemen aplavz.

Slovenci na Madžarskem

Jubilej slovenskih utrinkov

RAZPAD SKUPNE POLITIČNE IN KULTURNE ORGANIZACIJE, DEMOKRATIČNE ZVEZE JUŽNIH SLOVANOV IN PREHOD NA SAMOSTOJNO ORGANIZIRANOST STA SLOVENCEM PRINESLA TV ODDAJO SLOVENSKI UTRINKI Z UREDNIŠTVOM IN PRODUKCIJO V SZOMBATHELYJU TER PREDVAJANJEM NA I. PROGRAMU MADŽARSKE TV IN NA TV SLOVENIJA.

Ernest Ružič

Foto: Ernest Ružič

Urednica Slovenskih utrinkov Vijolica Dončec s sogovornikom Andrašem Wienerjem, ki se je iz Porabja odselil v kraj Szany v županiji Győr-Moson-Sopron.

Kakor so imeli Hrvati, Srbi in Slovenci skupni tednik Ljudski list, ki je izhajal v Budimpešti v treh jezikih, tako je bilo do 10. oktobra 1992 tudi s televizijskim programom: oddajo Naš ekran so skupaj za tri narodnosti pripravljali v Pecu, v županiji Baranja. V uredništvu ni bilo slovenskega novinarja, zaradi česar so bili prispevki o Slovencih, v sicer trem manjšinam namenjeni oddaji, sila redki. Morda ob kakšnih večjih prireditvah, kot je bil Narodnostni dan ali borovo gostovanje, drugače je Naš ekran poročal le o hrvaški in srbski manjšini.

Po političnih spremembah in ustanovitvi Zveze Slovencev na Madžarskem so tudi Slovencem ponudili možnost pripravljavanja tedenskih polurnih oddaj. Glede na številčno majhnost in intelektualno podhranjenost so se Slovenci odločili za dve polurni oddaji mesečno, uredništvo je prevzela Vijolica Dončec, ki Slovenske utrinke ureja še zdaj. »Nismo imeli izkušenj ne novinarjev, veččih

knjižnega jezika in narečja, zato smo se odločili za manj oddaj, kar se je v dosedanji praksi pokazala pametna poteza. Res je, da Slovenci ne živimo samo v Porabju, marveč tudi v Szombathelyu, Budimpešti, Mosonmagyaróváru in še kje, vendar je dogodkov in vsebin kljub vsemu vsak mesec komaj za dve oddaji,« ocenjuje odgovorna urednica, Števanovčanka Vijolica Dončec, tudi predavateljica na slovenski katedri v Szombathelyu. Nekaj časa je bila novinarka tudi Andreja Kovač, zdaj strokovna sodelavka na slovenskem generalnem konzulatu in direktorica razvojne agencije Slovenska krajina. Zdaj je ob urednici še novinar Dušan Mukič, ki je diplomiral na slovenistiki ljubljanske filozofske fakultete. Slovenskih utrinkov niso zaobšle finančne težave, zato so morali nekaj časa polovico oddaje ponavljati z reportažami, le polovica je bila aktualnih prispevkov.

Koncept so zastavili in ohranili podobno, kakor ga ima, denimo, tednik Porabje: zajemajo narodnostni

utrip med Slovenci na Madžarskem, najpogosteje v Porabju, vključujejo čezmejno sodelovanje med Porabjem in zlasti Prekmurjem, občasno objavljajo tudi samostojne reportaže iz Slovenije. V rabi sta tako knjižni jezik kakor narečje. »Oddaja Slovenski utrinki je namenjena v prvi vrsti Slovencem na Madžarskem. Njen namen je poleg informiranja tudi ohranjanje porabskega narečja in uveljavljanje slovenskega knjižnega jezika. Ker so oddaje podnaslovljene, so dostopne tudi večinskemu narodu. Prepričana sem, da smo v dvajsetih letih prispevali pomemben delež k temu, da so Madžari bolje spoznali Porabje, življenje in vsakdanji utrip tukajšnjih ljudi. Gledalci so se seznanili s prizadevanji in pridobitvami maloštevilne narodnosti, približali smo jim Slovenijo in enako velja tudi za tamkajšnje gledalce,« je prepričana Vijolica Dončec.

Odgovorna urednica je tudi avtorica okoli 20 dokumentarnih filmov, ki jih je pripravila za oddajo Együtt-Skupaj. To je pred dvema letoma TV ukinila in je ni nadomestila z novo. Tako so madžarski gledalci – jezik je bil madžarščina brez podnaslavljanja – videli dokumentarce: Slovenci v vasi Tarany (samoten slovenski »otok« v županiji Somogy); Naravne vrednote slovenskega Porabja; Zvesti sin dveh narodov – dr. Avgust Pavel; Borovo gostovanje v Porabju; Narava v harmoniji: arhitektura slovenskega Porabja in Örséga; Lončarstvo v Porabju in še druge, običajno 25-minutne filme, ki so nastali v produkciji zasebnega TV studia, ki nudi tehnične usluge in uredništva Slovenskih utrinkov. Med željami ob 20-letnici, za katero sicer še ne vedo, kako jo bodo počastili, si številčno skromno uredništvo želi med gledalce pritegniti več mladih, informirati o vseh pomembnih dogodkih in predstavljati zanimive osebnosti, spodbujati razvoj narodnostne kulture in jezika, torej nadaljevati z doslej uveljavljenimi izkušnjami.

Pišce – novo ime na turističnem zemljevidu Slovenije

Vila Silva Marija – nova stran v življenju Pišec

PIŠECE, MAJHNO VAS V BLIŽINI MEJE S HRVAŠKO, SMO DOSLEJ POZNALI PO TEM, DA JE BIL TAM ROJEN POMEMBEN SLOVENSKI JEZIKOSLOVEC IN ZGODOVINAR MAKS PLETERŠNIK. LJUDJE SO SE IN SE ŠE VEDNO NAJVEČ UKVARJAJO Z VINOGRADNIŠTVOM IN SADJARSTVOM, NEKAJ PA JE ZAPOSLENIH TUDI V NEKMETIJSKIH DEJAVNOSTIH.

Tomaž Štefe

Po zaslugi podjetnega domačina Martina Bibiča je z lanskim letom v Pišecah zapihal nov veter. V svojem rojstnem kraju je ob pomoči sredstev iz EU pogumno odprl novo stran v življenju Pišec. Postavil je večji turistični objekt (Vila Silva Marija) s sedmimi apartmaji, bazenom, savno, kar vse bo zadovoljilo tudi najbolj razvajene in zahtevne goste. Sicer pa Martin Bibič verjame, da bo goste bolj kot kaj drugega pritegnila mirna, dobro ohranjena, neonesnažena in raznolika okolica, polna dobrosrčnih in odkritosrčnih ljudi, ki se jih globalizacijske bolezni še niso niti prav dotaknile.

Privabljanje gostov je v prvi vrsti odvisno od lastnika oziroma od njegove iznajdljivosti in dobrih zvez z agencijami, posameznimi turisti in skupinami, ki jih je že veliko spoznal v svoji dosednji karieri hotelirja in gostinca. V ohranjanju dobrih navez s turisti zna biti izjemno prepričljiv in uspešen.

V neposredni okolici vasi se bodo gostje lahko sprehodili po idilični pokrajini med skrbno obdelanimi vinogradi in sadovnjaki ali pa se bodo podali v gozd proti 650 m visoki Orlici, ki bdi nad Pišecami in jih ščiti pred severnimi vetrovi. Lahko bodo tudi občudovali orle, po katerih je gora dobila ime. Veliko je urejenih pohodniških, kolesarskih in vinskih poti oziroma cest. Celotna pokrajina je tudi administrativno zaščiten, saj je vključena v varstveno območje Kozjanskega parka. Tudi tisti, ki poleg narave radi obiskujejo in občudujejo kulturne in zgodovinske znamenitosti (cerkve, gradove, spomenike itd.) bodo na tem koncu Slovenije prišli na svoj račun.

ZANIMIV KRAJ IN ŠIRŠA OKOLICA

Lepo vidna in skoraj na doseg roke je župna cerkev sv. Mihaela v Pišecah z oltarji, prinešenimi iz Radelj.

Tudi pišečki grad vitezov Mosconov ni prav daleč. V lepo obnovljenem gradu potekajo evropsko pomembne aktivnosti (srednjeevropska akademija za ekologijo). V gradu je že leta 1820 začela delovati zasebna ljudska šola barona Moscona. V grajskem parku si obiskovalec lahko ogleda okoli 35 različnih vrst dreves, med katerimi posebej izstopa več kot 50 m visoka sekvoja.

Za celotno Slovenijo je pomemben grad Mokrice, ki je bil dolgo časa v lasti grofov Auerspergov in zagrebške škofije. Tik ob njem je igrišče za golf z 18 luknjami. Še bližje kot Mokrice je grad Brežice z imenitno poslikano viteško dvorano, v kateri se odvijajo mednarodno odmevni koncerti (Sevq Brežice) in druge prireditve. Tudi sosednja vas Bizeljsko se ponaša z gradom, ki pa nima večje vrednosti, saj so zadnji lastniki Windischgrätzki odnesli vse dragocenosti.

Vožnja ob Sotli navzgor nas najprej pripelje do Bistrice ob Sotli z romarsko cerkvijo sv. Petra. Če v kraju

zavijemo levo, nas kratka cestica najprej pripelje pod Svete Gore, ki so zadnji izrastek bohorsko-orliškega gorskega hrbta. Na njih je razvrščeno petero cerkva z osrednjo romarsko, posvečeno Marijinemu rojstvu, omenjeno že leta 1265. Še nekoliko naprej v isti smeri pridemo do vasi Podšreda z imenitnim renesančnim gradom.

Če nadaljujemo potepanje proti severu, pridemo do vsem Slovencem znanega termalnega kopališča in zdravilišča (Atomskih toplic) v Podčetrtku in do Term Olimia v neposredni bližini kraja Olimje s samostanom, ki je znan po najstarejši lekarni v tem delu Evrope.

Še prej kot Olimio bi bilo treba omeniti Terme Čatež, saj od Pišec niso oddaljene več kot 20 km. Gostje v Bibičevem hotelu, ki si bodo tudi v zimskem času omislili plavanje v topli termalni vodi, se bodo z lahkoto odpeljali na kopanje v Terme Čatež, kar pa lahko storijo tudi v vseh drugih letnih časih.

Sečoveljske soline

Vir blaginje, oaza miru in bojno polje

FOTOGRAFSKA ZGODBA O SEČOVELJSKIH
SOLINAH OD TEDAJ, KO SO PRINAŠALE
BOGASTVO, DO DANES, KO RAZLIČNI
INTERESI NA TEM PRELEPEM KOŠČKU
SLOVENSKE ZEMLJE NETIJO PREPIR.

Besedilo in fotografije: Andrej Blatnik

Kakšnih dvajset let bo tega, ko sem po neki nevihtni noči vzel v roke fotoapararat in se odpravil na dolg sprehod do Sečoveljskih solin. Nebo je bilo dramatično oblačno, tu in tam je padlo še nekaj kapelj dežja, skozi redke raztrganine v oblakih pa je sem ter tja posijal žarek sonca. Ljudi ni bilo, slišati je bilo le veter in krike ptic, po večini galebcev. Čista idila.

Takrat sem posnel za kaka dva filma fotografskega materiala, v glavo pa sem si vtisnil vso idilično atmosfero tistega sprehoda v sivem, nič kaj prijaznem dnevu. Takrat sem sklenil, da se nekoč vrnem in poskusim tisto vzdušje zares ujeti v fotografski objektiv. Od takrat je minilo precej let, mnogo neviht je divjalo in zlilo se je obilo dežja... A nekoč je vendar prišel Dan.

Prišel je Dan, ko sem se vrnil na soline, ovešen s fotografsko opremo. Ta »sprehod« sem odlašal tako dolgo in, če ne bi bilo moje (takrat še ne) žene, bi ga nemara odlašal še dlje, da sem se solinam približal s silovito tremo, ki mi je dobesedno tresla kolena. Soline so fotogeničen kotiček, ki so ga po dolgem in počez prefotografirali že vsi fotografi in tudi vsi ne-fotografi, ki so se kdaj s fotoaparatom znašli tam. Nemara je bila že samo zaradi tega dejstva trema še toliko večja. Kakršna koli je že bila, izginila je v trenutku, ko sem na blatna tla postavil stativ in naredil prvi posnetek, potem je delovni proces stekel in v naslednjih tednih sem preživel nekaj svojih najlepših juter in večerov. Poleg številnih jat ptičev sem bolj kot ne sam gospodaril tisti oazi miru in v tistih zgodnjih in poznih urah tam res nisem srečeval kaj dosti ljudi. V tistih davnih časih, ko je bila sol zares bogastvo, je moralo biti bolj živahno.

Sol je danes le osnovna začimba v vsaki kuhinji. Tako osnovna in samoumevna kot kuhinja sama. Ko je zmanjka, stopiš do najbližje trgovine in se oskrbiš z novim kilogramom za majhen denar. Nekoč še zdaleč ni bila tako samoumevna, nekoč je bila lahko bogastvo. Kako dragocena je bila, je moč razbrati tudi iz slovite Levstikove povesti o Martinu Krpanu, ki je sicer res Dunaj rešil pred Brdavsom, živel pa je od tihoapljenja soli – angleške soli, kot pravi avtor. Na soli je zraslo mesto Piran. Njegovi prebivalci so pridelovali sol, trgovali z njo in bogateli. Nekdanja močvirja, ki so nastala na rečnih nanosih severno od Pirana v Strunjanskem zalivu in južno v Piranskem zalivu, so obrnili v svoj prid. Močvirja in del zalivskega morja so vizionarsko iztrgali iz rok matere narave in zgradili polja, na katerih so potem želi sol. Žetev je v začetku pokrivala lokalne potrebe, kasneje pa je s trgovci romala na vedno bolj oddaljene trge, na Kras in v Furlanijo, na Kranjsko, Koroško in Štajersko, celo na

Prostrana mreža
solnih fondov,
razmejenih z
nasipi in kanali,
se zdi skoraj
neskončna.

Nizozemsko in v Turčijo. Večina soli je potovala po uradnih poteh, država je pravico do trgovanja pridržala zase, nekaj pa so je po svojih poteh spravljali tudi razni Martini Krpani ali karkoli so že bili. Danes se na Sečoveljskih solinah še vedno pridobiva sol, vendar količine ne morejo zadostiti niti lokalnim potrebam. Veliko večino soli nasploh danes uvozimo, največ iz Afrike. Izvozniki pač ne moremo biti, pridelano sol se še vedno lahko proda, ni pa strateška surovina.

»ALL ABOUT SALT« V OBALNIH GALERIJAH PIRAN

V tistih lepih tednih fotografiranja sem ustvaril kar obsežno serijo fotografij in ko sem jih uredil, sem se povezal s Pomorskim muzejem Sergej Mašera iz Pirana, v pristojnost katerega sodi tudi Solinarski muzej, ki zavzema skrajni južni del Sečoveljskih solin med kanalom Giassi in Dragonjo, kjer še danes pridobivajo sol na enak način kot v srednjem veku. Začetek ni bil nič kaj obetaven, kazalo je, da gre za šum v naši komunikaciji, potem pa sem prišel do kustosinje, etnologinje Zore Žagar, ki jo je moje delo zares zanimalo. Muzej je bil vključen v mednarodni projekt All About Salt in v prostorih Obalnih galerij v Piranu so junija 2002 pripravljali razstavo o solinarstvu. Žagarjeva me je povabila, naj svoje fotografije razstavim kot samostojen likovni del te razstave in vabilo sem z največjim veseljem sprejel. V projekt so bili vključeni strokovnjaki z različnih področij, etnologi, ekologi, ornitologi, zgodovinarji..., finančno so ga podprli tudi gospodarstveniki. V zraku je bila neka izjemna energija in volja, da se na območju Sečoveljskih solin z inovativnim, interdisciplinarnim pristopom in podporo domačega gospodarstva in evropskih skladov naredi nekaj velikega, tako za našo kulturno in tehnično dediščino kot tudi naravno.

Kmalu po uspešni konferenci, katere del je bila tudi omenjena razstava, pa se je tisti enotni veter začel cepiti na manjše, bolj ali manj silovite tokove in ozračje je začelo postajati vse bolj in bolj naelektreno. Morda sem tisto slovo ob otvoritvi občutil, ker sem bil bolj kot ne »padalec« v projektu in nisem poznal dejanskega stanja in realnih razmerij. Morda so jo občutili vneti organizatorji. Za Zoro Žagar vem, da je bila z dušo in srcem pri stvari in da je trdno verjela v prihodnost tega projekta. Vem tudi, kako grenko razočaranje ji je prinesel razplet dogodkov. Danes je že pokojna, rak ne prizanaša nikomur, vendar kaže, da je bolj neizprosna do občutljivih, tenkočutnih idealistov, ki tej družbi služijo z vso predanostjo, in prizanesljivejši do raznoraznih tajkunov, ki družbo le ropajo, taista družba pa jih malo da ne časti zaradi izjemne »uspešnosti«. Kakorkoli že, Zori Žagar

je prihranjeno vsaj to, da ne gleda in doživlja v«vojne», ki se danes dogaja okrog Sečoveljskih solin, ki so postavile Piran na noge in postale nekakšna oaza miru. In vojna se odvija povsod, med različnimi panogami stroke, kapitalskimi in političnimi interesi, med institucijami in znotraj njih.

Slovenija je majhna dežela in Slovenci smo majhen narod. Imamo sicer morje, vendar je naša obala tako kratka, da jo z avtom prevozite v pol ure, če upoštevate vse hitrostne omejitve in seveda na cesti ni gneče. Tako malo, pa se ne moremo dogovoriti. Vprašanje je, ali bo na Sečoveljskih solinah še kdaj zavladal duh oaze miru. Morda bo kdaj tam sijajno igrišče za golf, posodobljeno letališče za petične, ki jih nikoli ne bo... Kdo ve? Kakšne vojne so se morale bojevati v tistih časih, ko je piranska sol prinašala bogastvo?

Lesene zapornice za regulacijo vode v solnih fondih

Soline, ki jih je nekoč davno človeška roka iztrgala neizprosni naravi, danes počasi, a nezadržno narava jemlje nazaj.

Solinarski vozički so bili narejeni na podvozjih rudniških vagončkov iz zaprtega Sečoveljskega rudnika. Od tam so tudi tiri.

London 2012

Zlata Urška premetavala tekme in premikala mejnike

URŠKA ŽOLNIR JE Z OLIMPIJSKO ZMAGO V LONDONU OBUDILA BALADO O POVODNEM MOŽU, TODA 30-LETNO URŠKO IZ PERNOVEGA PRI ŽALCU BI ZLODEJ PRECEJ TEŽJE UGRABIL KOT PREVZETNO LJUBLJANČANKO IZ PREŠERNOVE PESMI.

Peter Zalokar, Delo

Če nič drugega, judoistka celjskega kluba Sankaku precej trdneje stoji na tleh, kar je dokazala s petimi prepričljivimi zmagami na tatamiju dvorane Excell in postala prva Slovenka z zlato olimpijsko kolajno v samostojni državi. Edina, ki si je pred tem nadela zlato, je bila rokometašica Alenka Cuderman, ki je z jugoslovansko reprezentanco zmaga na Ol 1984 v Los Angelesu.

Vsa Slovenija je bila na trnih, ko je Urška v torek, 31. julija, nizala zmage. Laiki so se z bolj ali manj uspeha ekspresno učili pravil in pomena izrazov, ki prinašajo točke – juka, vazari, ipon. Na srečo je bil vse do finala pomemben le slednji, saj je Žolnirjeva vse štiri tekme v kategoriji do 63 kg vrgla na hrbet in predčasno končala nastope. Urškine predstave so bile zares impresivne. K vdaji je prisilila Nemko Claudio Malzahn, Ekvadorko Estefanio Garcia in Izraelko Alice Schlesinger ter na hrbet vrgla še Mongolko Munhzajo Cedevsuren.

PREPRIČLJIVO ZMAGOSLAVJE

Ljudje so se čudili, ker je bila pred vsakim dvobojem in tudi po njem povsem brez izraza na obrazu, povsem osredotočena. Kot kakšen robot. Za to ima kajpak največ zaslug trener Marjan Fabjan, ki ni dovolil, da bi se jim v misli prikradlo

kaj drugega kot snovanje taktike za naslednji izziv. Šele v finalu s Kitajko Lili Xu je morala na tatamiju preživeti vseh pet minut dvoboja. A tudi tega je imela pod nadzorom in po zaslugi vazarija, tj., ko tekmič pade na bok, prepričljivo zmaga. Štirje iponi in en vazari! Zmagoslavje bi bilo težko bolj prepričljivo.

»Zakaj si Chuck Norris ne upa v Celje? Ker je tam Urška Žolnir,« so po družabnih omrežjih začele krožiti šale, med najbolj priljubljenimi je bila: »Nujno pozivamo starša Urške Žolnir, da takoj prideta po hčer v London, ker se že ves dan pretepa.« No, mama Majda in oče Ljubo si že nista belila glave s tem in sta hčer skupaj s sokrajani, prijatelji in judoisti navdušeno spremljala na navijaški točki na Lopati pri Celju.

Prva kolajna za Slovenijo v Londonu je bil najlepši konec (olimpijske) kariere za Urško, ki je že osem let prej, v Atenah, osvojila bron, četudi je tja dopotovala kot rezerva. Sicer pa je pregled njenih uspehov zajeten. Urška je blestela že v mladinski konkurenci – z dvema naslovoma evropske prvakinja (Ljubljana, Rim). Pri članicah ima s svetovnih prvenstev dve bronasti kolajni (Kairo '05 in Pariz '11), z evropskih po eno zlato (Tbilisi '09) in srebrno (Beograd '07) ter dve bronasti (Lizbona '08 in Istanbul '11), na turnirjih za svetovni pokal pa je doslej osvojila že 34 kolajn (13 zlatih, 10 srebrnih in 11 bronastih).

ZAPISANA BORILNIM VEŠČINAM

Na pohodu proti vrhu Olimpa je niso ustavile niti številne poškodbe. Najhuje je bilo pred tremi leti, ko so ji hkrati operirali obe poškodovani koleni. Toda Urška, ki v prostem času rada bere romane Agathe Christie, igra klavir (uspešno je končala glasbeno šolo), kolesari in igra košarko, se je vedno znova pobrala in se v slogu reka, kar te ne ubije, te okrepi, na blazine vračala še močnejša.

Dekle z železno voljo in neizmerno željo po dokazovanju se je že v zgodnjem otroštvu navduševala nad filmi Brucea Leeja, tudi družila se je raje s fanti kot vrstnicami in se z njimi tudi kdaj zavsala. V celjski judoistični klub jo je pred dvajsetimi leti vpisala starejša sestra, ki zdaj živi v Avstraliji in tam bo Urška tudi preživela letošnji dopust. Borilne veščine z Daljnega vzhoda, pri katerih je duhovna moč bolj pomembna od telesne, so ji bile pisane na kožo.

Zanimiva je primerjava njenih izjav, izrečenih po dveh uspehih, med katerima je preteklo 13 let. Po osvojitvi zlata na mladinskem EP v Rimu: »Nobene skrivnosti ni. Zmage so preprosto rezultat trdega dela, kajti trener Marjan Fabjan, kolegi v klubu, starši in nenazadnje tudi jaz v judo vlagamo ogromno truda.« Po Ol v Londonu je izbrala skoraj iste besede. Glavna pa je bila: trud. V vsem tem času je ostala ista osebnost; prepro-

SLOVENSKE UVRSTITVE DO 10. MESTA

1. mesto:

Urška Žolnir, judo, do 63 kg

2. mesto:

Primož Kozmus, atletika, kladivo

3. mesto:

Iztok Čop in Luka Špik, veslanje, dvojni dvojec
Rajmond Debevec, strelstvo, MK-puška leže

5. mesto:

Franka Anić, taekwondo, do 67 kg

6. mesto:

Peter Kauzer, kajak na divjih vodah
Vasilij Žbogar, jadranje, finn

7. mesto:

Raša Sraka, judo, do 70 kg
Boštjan Maček, strelstvo, trap
Martina Ratej, met kopja

8. mesto:

Benjamin Savšek, kanu na divjih vodah
Luka Božič/Sašo Taljat, kanu na divjih vodah

9. mesto:

Nuša Rajher, tekvondo, nad 67 kg

10. mesto:

Anja Klinar, plavanje, 400 m mešano
Jani Brajkovič, kolesarstvo, kronometer
Špela Ponomarenko Janić, kajak na mirnih vodah, 200 m
Tanja Žakelj, gorsko kolesarstvo

sta, skromna in z obema nogama na trdnih tleh. Zagotovo je ne bo spremenil niti naslov olimpijske prvakinja niti 40.000 evrov, ki jih bo prejela od Olimpijskega komiteja Slovenije in pristojnega ministrstva. Odločitve o morebitnem nadaljevanju kariere sicer še ni sprejela, ni pa skrivnost, da jo vse bolj mika v trenerske vode.

NAJTEŽJA BITKA S KILOGRAMI

»Res je bil nor dan, vse se mi je izšlo. Moj ritem se je vseskozi stopnjeval. Na začetku sem bila še malo 'lesena'. Nisem si še upala 'iti na polno' pri vseh metih, a občutek je bil iz borbe v borbo vse boljši. Ko sem v uvodu premagala Nemko, sem čutila, da bi to lahko bil dober dan. Rekla sem si, da te priložnosti ne smem spustiti iz rok in da moram do konca. 'Fabi' (trener Fabjan, op. p) mi je ves čas govoril: 'takoj se loti tekmič, vsili jim svoj ritem.' Tega sem se držala, ker sem vedela, da bodo slejkoprej storile napako in to sem izkoristila.« (je borbe podoživela Žolnirjeva, ki je imela še najtežjo bitko s – kilogrami: »Na začetku sem bila utrujena, ker sem morala zbijati 'kilažo'. V dveh mesecih sem morala izgubiti šest kilogramov, kar se precej pozna. Dan pred tekmo sem morala izgubiti še kilogram, tako da se mi je že kar vrtelo. To je vse natančno izračunano. Zjutraj sem stopila na tehtnico, ki je kazala 62,9 kg. Le še pravo glavo sem morala dati na vrat in iti na tekmo.«

Ko je Urška, sicer članica športne enote v Slovenski vojski, pet dni po osvojitvi zlata okrog polnoči prispela

na brniško letališče, jo je tam čakala množica navijačev. Že zjutraj je na Valu 202 z veliko prednostjo zmagala v glasovanju za ime tedna, četudi je bila konkurenca huda – bronasta Iztok Čop in Luka Špik, srebrni Primož Kozmus in bronasti Rajmond Debevec. Ni dvoma, da bo brez prave konkurence tudi v glasovanju za športnico leta, ki jo decembra podeljuje Društvo športnih novinarjev Slovenije.

Če je bil njen prihod v domovino slavnosten, je bilo bolj pristno slavlje na sprejemu pri OŠ Trje v Galiciji, žalski krajevni skupnosti, v katero spada tudi zaselek Pernovo, kjer domujejo Žolnirjevi. Tam je bilo veliko prelestnih deklet, a lepše od Urške (vsaj ta večer) bilo ni nobene ...

Nogomet

Sarma, novi cesar na San Siru

SLOVENSKI REPREZENTANČNI VRATAR BO ŠTIRI LETA BRANIL BARVE INTERJA

Peter Zalokar, Delo

Bilo je samo vprašanje časa, a precej dolgo je trajalo, da je najboljši slovenski nogometni vratar Samir Handanović naredil skok kariere in iz Vidma prestopil v vrste evropskega velikana Interja. »Sarma« je milansko moštvo stal enajst milijonov evrov, s čimer je za Zlatkom Zahovičem postal drugi najdražji slovenski nogometaš.

»Inter je vrhunski klub in prav takšnega sem si želel. Vedno sem trdo treniral, da bi lahko prestopil h klubu Interjevega slovesa, s katerim lahko osvajáš lov-

Foto: BOB

se nadaljuje na strani 42

nadaljevanje s strani 41

ike,« je ob predstavitvi povedal 28-letni Handanović, ki je iz Domžal že leta 2004 prestopil k Udineseju in tam z vmesnimi postajami v Trevisu, Rimu (Lazio) in Riminiju ostal osem let.

Zdaj bo številko 1 oblekel namesto dolgoletnega člana črno-modrih, Brazilca Julia Cesarja, ki se je razšel v neljubih okoliščinah, saj je imel še dveletno pogodbo, toda ocenili so, da je s 4,5 milijona evrov letne plače predrag. Handanović se ni spustil izzvati: »Želo spoštujem in občudujem Julia Cesarja. Mislim, da je izjemen vratar. Vse, kar lahko obljubim, je, da bom dal vse od sebe in bom popoln profesionallec. Sem na začetku in ne želim se ozirati za tem, kdo je bil tu pred menoj in kaj je naredil za ta klub.«

BUFFON VZORNIK IN TEKMEC

Handanović naj bi letno zaslužil približno dva milijona evrov. San Siro mu ne bo tuj, saj je na največjem italijanskem stadionu gostoval že ničlikokrat. »Ko sem kot tekmelec prihajal na San Siro, sem dojel, kako lep je ta stadion. Prepričan sem, da bo še bolj vznemirljivo zdaj, ko sem Interjev igralec. Počutil se bom čudovito,« se nadaljevanja kariere veseli 193 cm visoki Ljubljčan s Fužin in pojasnjuje, zakaj je tako dolgo odlašal s prestopom življenja: »Lahko bi odšel že prej, ampak imeli smo dobre rezultate in bil sem srečen, ker sem ostal. Nisem čutil potrebe, da bi moral oditi. Zdaj sem star 28 let in to so še vedno idealna leta za menjavo kluba. Zamenjal sem ga in srečen sem. Ni mi bilo treba veliko razmišljati. Z Udinesejem sem imel dogovor, da lahko odidem, ko bo prišla ustrezna ponudba. In odšel sem.«

Handanovića ne skrbi, ker ima Inter drugačen sistem igre kot Udinese, ki je gojil sistem 3-5-2: »Ne pričakujem nikakršnih težav s preходом na obrambo s štirimi igralci. Tako igra tudi Slovenija.« Glede svojih vzornikov je bil odkrit: »Vedno sem občudoval Petra Schmeichla in Gianluigija Buffona iz Juventusa. 'Gigi' je že deset let fenomenalen,« je italijanskega kolega in tekmeča hvalil Handanović, ki se je junija poročil z dolgoletno spremljevalko Zojo

Trobec, nekdanjo vodjo navijaške skupine Zmajčice, s katero sta lani dobila sina Alena. »Šarmo«, kot kličejo postavnega moža, je za vratarski posel navdušil starejši bratranec Jasmin, ki brani mrežo Maribora. Nekega dne pred davnimi leti mu je med nogometno tekmo dejal, naj gre namesto njega med vratnici. Pred tem se je namreč preizkusil na vseh možnih igralnih položajih, a brez vidnega uspeha.

SPECIALITETA: ENAJSTMETROVKE

Samir se pri zahodnih sosedih počuti kot riba v vodi. Govori tekoče italijansko in obožuje italijansko kuhinjo. Zaveda pa se, da si bo v Lombardiji moral še priboriti ljubezen Interjevih navijačev, potem ko jim je kar nekaj let paral živce v črno-belem dresu Udineseja. Na predstavitvi v mestecu Pinzolo v Trentinu jih je pozdravil kar s »Forza Inter!«. »Rad bi pozdravil vse navijače in podpornike Interja. V Vidmu nisem bil vajen tolikšnega števila navijačev, to je zame nekaj novega. Zame je Inter odlično moštvo, ki lahko osvaja naslove. In po tem hrepenim.«

Inter, trikratni evropski prvak – nazadnje ga je na vrh popeljal Jose Mourinho leta 2010 – in osvajalet 18 italijanskih scudettov, v zadnjih dveh letih preživlja slabše čase. Po novem bo ekipo vodil trener Andrea Stramaccioni, ki verjame, da bo Handanović prinesel spremembo. Optimističen je tudi predsednik in lastnik kluba Massimo Moratti, ki je v intervjuju za časnik Gazzetta dello Sport Handanovića ocenil kratko in jedrnat: »Je vratar, vreden zaupanja. Vanj verjamemo!«

Handanović slovi kot hladnokrven vratar. Njegova specialiteta so enajstmetrovke. Nenazadnje drži rekord ubranjenih enajstmetrovk v Serie A – v sezoni jih je ubranil kar šest. Gotovo tudi v Milanu ne bo muha enodnevnica. Sklenil je namreč štiriletno pogodbo in postal tretji Slovenec pri Interju. Pred njim sta v članskem moštvu že igrala Rene Krhin in Vid Belec. Slednji je še vedno na San Siru, vendar kot četrti vratar ne dobiva kaj dosti priložnosti.

ŠESTI NAJDRAŽJI VRATAR

Prestop Handanovića v sloviti Inter se je znašel na šestem mestu najdražjih prestopov nogometnih vratarjev na svetu. Samo Gianluigi Buffon (54,2 milijona evrov), Manuel Neuer (24), David De Gea (22), Angelo Peruzzi (17,8) in Fernando Muslera (11,75) so bili dražji. Handanovičev prestop pa ima še večjo težo, ker se je zgodil v obdobju hude gospodarske krize, ki je udarila tudi po blagajnah največjih in najbogatejših klubov.

Na slovenski lestvici največjih prestopov pa je zaostal le za Zlatkom Zahovičem. Leta 1999 je Olympiakos za njegovo selitev iz Porta v Pirej odštél 15 milijonov evrov odškodnine. Najboljši strelec Slovenije je nato opravil še dva prestopa, vredna 8,5 milijona in 8 milijonov evrov. Tretji je Tim Matavž, za katerega je lani PSV plačal 7 milijonov evrov Groningenu.

Vabimo vas k sooblikovanju naše revije. Na naslovu vasa.posta@sloveniatimes.net pričakujemo zanimive utrinke iz življenja Slovencev po svetu. Vašo pošto sprejemamo tudi na naslovu Slovenija danes, Trg MDB 12, 1000 Ljubljana, Slovenija.

PRIREDITEV DOBRODOŠLI DOMA 2012, LJUBLJANA

»....Z veseljem vas 4. julija vabimo k druženju na dogodku Dobrodošli doma 2012, ki ga bomo pripravili skupaj s Slovenci z vsega sveta....« je v povabilu napisala ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu gospa Ljudmila Novak. Odzvali smo se in kljub peklenski vročini prišli z vseh strani sveta. Razstavljavci na Bregu, tik ob Ljubljani, so imeli na stojnicah v senci mogočnih dreves prijeten prostor za predstavljane bodisi ljudskega izročila, kulinarike, različnih ročnih mojstrov in v značilnosti območij, od koder prihajajo. Med množico stojnic je bila tudi naša, stojnica Društva Slovencev Triglav Banja Luka. Naše društvo na teh srečanjih sodeluje že šestič in vsakokrat želimo rojakom in mimoidočim pokazati kaj novega. Tokrat smo se določili za predstavitev multikulturnega bogastva Slovencev iz Republike Srbije v BiH in treh najštevilčnejših narodnosti, s katerimi v slogi in razumevanju delimo prostor v naši novi domovini. Na območju Banje Luke živi sedemnajst nacionalnih manjšin, od tega jih je trinajst registriranih. Triglav, nagelj in potico, slovenske simbole, smo postavili na osrednji del stojnice, da nismo pozabili maternega jezika, pa so v popoldanskem nastopu v lepem slovenskem jeziku pokazali naši učenci dopolnilnega pouka slovenščine. Kljub vročemu dnevu so se na prireditvi ves čas z nami družili predstavniki Slovenske izseljenske matice in urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Tudi ministrica Ljudmila Novak je bila dober del popoldneva v družbi rojakov, kramljala z nami, se zaustavljala ob stojnicah in se zanimala za naše življenje v novi domovini in načrte v prihodnosti.

Program se je končal zvečer, z zaključnim govoroma ministric Novakove in župana Ljubljane Zorana Jankovića. Srečanje, polno čustev, spominov, dobrih želja in trdnih obljub, da se bomo tudi v prihodnje srečevali, je prav gotovo v vsakem od nas budilo občutek zadovoljstva, da smo še vedno del naše matične domovine.

- Nataša Kajmaković -

40 LET ŠKD BLED IZ ESSNA

V soboto, 16. junija, smo v Essnu praznovali 40-letnico Športnega in kulturnega društva Bled. Zbrali smo se v dvorani sv. Gertrude v Essnu (St. Gertrudis-Saal). Prireditve smo pričeli z Zdravljico, ki jo je zapel zbor Slovenski cvet iz Moersa. Goste je pozdravil predsednik društva Anton Špiler, ki je tudi na kratko orisal njegovo bogato zgodovino, nagovorili pa so jih tudi Rudi Merljak z Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Matjaž Marko v imenu Veleposlaništva Republike Slovenije iz Berlina ter Matjaž Pen s Konzulata Republike Slovenije iz Düsseldorfa. Z lutkami in sceno, ki so jih sami izdelali, so se predstavili najmlajši učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture iz Essna. Na prireditvi so prejeli tudi pohvale za redno obiskovanje pouka. Folklorni nastop plesalcev iz Stuttgarta je navdušil navzoče v dvorani in dokazal, da društva v Nemčiji sodelujejo in se povezujejo. Prireditve so obogatili in zaokrožili pevci iz Moersa. Predsednik Anton Špiler se je ob koncu zahvalil nekdanjemu dolgoletnemu predsedniku Ivanu Kavčiču in njegovi ženi ter gospodu Merljaku in njegovi ženi Mari, ki je pred leti poučevala v Essnu. Ob okrogli obletnici so društvu Bled vse dobro zaželeli še predstavniki društev iz Nemčije in gospod Alojzij Rajk, župnik. Preden smo oder in mikrofon prepustili muzikantom iz Slovenije, ansamblu Svetlin, smo se spomnili še na našo domovino Slovenijo, ki je 25. junija praznovala. Poslovili smo se z besedami iz Cankarjevega Kurenta: »Vesela domovina, pozdravljena iz vsega srca!«

- Martina Tomšič -

DRŽAVNI SEKRETAR MATJAŽ LONGAR MED SLOVENCİ V BIH

Državni sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Matjaž Longar in višji svetovalec Aleš Selan sta se na dvodnevem obisku v Republiki Srbski v BiH junija srečala s člani Društva Slovencev RS Triglav Banja Luka. Skupaj z vodjo konzularne pisarne Republike Slovenije v Banji Luki Brankom Zupancem, predsednico našega društva Marijo Grbić in nekaj člani društva so si po snidenju z gosti ogledali Slatino, zibelko mnogih slovenskih družin. Tu sta jih sprejela Milan Perdud in Mladen Lunić, potomca slovenskih družin, ki so se naselile na slatinsko območje. Prvi je tako kot so njegovi predniki Adamičevi veliko storili za izboljšanje razmer na področju poljedelstva in kulturnega življenja, nadaljeval z družinsko tradicijo in zgradil tekstilno podjetje Slateks, ki je vse do zadnje vojne zaposlovalo številne ljudi s slatinskega območja in Banje Luke. Po vojni je zgradbo podjetja preuredil v sodobni geriatrijski center, medtem ko se je gospod Lunić skupaj z mlado družino in mamo, ki je po obeh starših Slovenka, osredotočil na ohranitev etničnih značilnosti. Domačija Luničevih ima v svojem dvorišču pravi slovenski kozolec, ki privlači mnoge obiskovalce termalno-rehabilitacijskega centra zdravilišča Miroslav Zotović v Slatini. Po ogledu Slatine, kosilu v Slateksu in prijetnem druženju z Luničevimi so naši gosti obiskali tudi društvo. Tu so se s člani izvršnega odbora pogovarjali o delu društva, prihodnjih programih in vprašanjih, ki so za Slovence, živeče zunaj matične domovine, pereča. Obisk državne delegacije se je nadaljeval v Prijedoru, kjer je Zveza slovenskih društev BiH Evropa zdaj pripravila 13. tradicionalno srečanje učencev dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture.

- Nataša Kajmaković -

13. TRADICIONALNO SREČANJE UČENCEV DOPOLNILNEGA POUKA SLOVENŠČINE IZ BOSNE IN HERCEGOVINE

V organizaciji Društva Slovencev Lipa Prijedor so se v okviru projekta Zveze slovenskih društev iz BiH Evropa zdaj junija srečali učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika iz Bosne in Hercegovine. Predstavilo se je sedem šol, 120

nastopajočih pa je pokazalo, kaj in koliko so se naučili v tem šolskem letu. Srečanja se je udeležil državni sekretar Matjaž Longar, ki je udeležence pozdravil ter poudaril pomen teh šol za ohranjanje slovenskega jezika in kulture, med visokimi gosti pa sta bila tudi veleposlanik RS v Sarajevu Andrej Grasselli in vodja konzularne pisarne v Banja Luki Branko Zupanc.

Cilj tega srečanja ni samo učenje, temveč spodbujanje druženja med mladimi znotraj Zveze slovenskih društev v BiH Evropa zdaj. Upamo, da bomo skozi te aktivnosti uspeli povezati mlade med različnim slovenskimi društvimi, da bi se spoprijateljili in družili tudi v prihodnosti.

- Nataša Kajmaković -

SLOVENSKO-ŠPANSKI GROFJE

Celjski grofje so zagotovo zanimiva družina, pomembna za slovensko zgodovino. V Colegio Esloveno v Mendoza (Argentina) je najstarejša skupina otrok, Mravljice, cel junij prizadevno pripravljala velik projekt – snemali so namreč kratek film o Frideriku, Veroniki, Hermanu in Barbari.

Nekajminutni film, ki ga je mogoče najti tudi na svetovnem spletu, je plod dolgotrajnega dela celotnega Colegio Esloveno, ki je ves junij v znak državnega praznika posvetil oddaljeni domovini Sloveniji.

Zgodba »treh zvezd« je seveda prilagojena starosti otrok in tako nekoliko po svoje interpretira realno, na trenutke tudi zelo krvavo zgodovino Celjanov. Mravljice so svojo stvaritev premierno predstavile 25. junija, skupaj tudi z drugimi skupinami v Colegio. Zapeli in zaplesali smo Jaz pa ti pa židana marela – med vajami pa smo staršem poslali tudi nenavadno pršnjo za Mendoza – saj tukaj dežuje zelo redko – naj priskrbijo dežnike.

- Barbara Fužir -

OKROGLA MIZA O POTENCIALU DRUŠTEV SLOVENSkih IZSELJENCEV V BIH

22. junija je v Banji Luki potekala okrogla miza z naslovom »Društva izseljencev kot neizkoriščen potencial Slovenije v Bosni in Hercegovini«, ki so jo soorganizirali Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU, Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto in Društvo Slovencev Triglav Banja Luka. Na njej so sodelovali predstavniki devetih slovenskih društev iz Bosne in Hercegovine, tj. iz Tuzle, Kaknja, Breze, Zenice, Viteza, Sarajeva (»Cankar«), Prijedora, Doboja in Banje Luke, vodila pa jo je dr. Janja Žitnik Serafin z Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije. Osrednja tema pogovora so bili izzivi prihodnosti, kot jih vidijo posamezna društva v medsebojnem sodelovanju in povezovanju, sodelovanju z lokalno skupnostjo ter obema državama, Bosno in Hercegovino ter Slovenijo. Dobršen del pozornosti na okrogli mizi je bil namenjen delovanju društev, ki, splošno gledano, združuje celo vrsto različnih interesov in aktivnosti, od kulturnih in izobraževalnih do športnih in drugih.

- Ana Kunjadić -

PO POTEH NAŠIH PREDNIKOV

Že nekaj let načrtujemo skupno potovanje in srečanje s sorodniki in predniki s Krasa, Primorskega, kjer so korenine večine Slovencev iz Slatine in Banje Luke. Letos pa smo se končno odločili, da se napotimo do naših prednikov in morda uspemo najti še kakšnega bližjega sorodnika. Z avtobusom je 38 članov našega društva krenilo na pot. Najprej v Novo mesto, kjer

smo skupaj s tamkajšnjim društvom za razvijanje prostovoljnega dela predstavili dvojezično knjigo pisateljice Ivanke Mestnik Izlet na modri planet. Potovanje smo nadaljevali proti Primorski in Krasu. V Postojni so nas sprejeli člani Zveze borcev Primorske, s katerimi se srečujemo že vrsto let, in sicer ob času njihovega vsakoletnega potovanja Po poteh Avnoja.

Pri ogledu Kosovelovega doma v Tomaju so učenci v prelepi slovenščini, zahvaljujoč učiteljici Valentini Gradič, recitali pesmi Srečka Kosovela. Spotoma smo si ogledali Štanjel, na Gorjanskem pri Komnu pa prisostvovali kulturnemu programu na domačiji znanega slovenista prof. Karla Štreklja. Gorjansko je majhna, vendar kulturno zelo bogata občina, ljudje s tega območja pa gostoljubni. Pokazali so nam »mesto tišine«, kjer samo spomeniki govore o znani soški fronti, v kateri je 10.000 mladih vojakov izgubilo življenje. V njihovem kulturnem centru smo bili na proslavi Mladinskega društva ŠUZ Komen. V programu so sodelovali tudi naši mladi člani.

Naslednji dan je bil namenjen ogledu jame Vilenice in kobilarne Lipica. Tridnevni izlet se je končal. Ostali so vtisi in zahvali vsem, ki so se ob času našega obiska družili z nami.

- Nataša Kajmaković -

MEDNARODNI SEMINAR SPROSTI VOLJO

V Novem mestu je sredi junija v organizaciji Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto potekal mednarodni seminar »Sprosti voljo!«. Udeležilo se ga je prek 80 predstavnikov slovenskih društev s Hrvaške, iz Bosne in Hercegovine, Srbije in Makedonije, partnerji projekta VIT in predstavniki lokalnih nevladnih organizacij ter Mestne občine Novo mesto.

Cilj delavnice »Sprosti voljo!« je bil predstaviti primere dobre prakse na področju integracije manjšin in poudariti pomen prostovoljnega dela kot orodja za pridobivanje medkulturnih kompetenc. Seminarja so se udeležili člani našega društva Marija Grbić, Nataša Kajmaković, Darko Mijatović in Nikola Kunjadić. V popoldanskem času smo obiskali sejemsko predstavitev udeležencev, zvečer pa smo prisostvovali na čudoviti zaključni prireditvi ob Tednu kultur.

- Nataša Kajmaković -

SLOVENSKI DAN V SLATINI

Obetal se je lep junijski dan, takšen, kot smo si ga vsi tudi želeli. Šotor, mize, klopi za sprejem gostov, oder, poljska kuhinja, iz katere se je širil vonj po golažu, vse je bilo pripravljeno. Urediti je bilo treba še stojnice, prevzeti pijačo in sladice, skratka, poskrbeti še za zadnje podrobnosti, preden se začno zbirati gosti. Opoldne jih je bilo na prizorišču že polno. Dekleti v narodnih nošah sta jim že ob stojnicah v gumbnice pripenjali nageljne, jih vabili na šilce žganja, mali prigrizek in ogled stojnic. Na teh tokrat ni bilo predstavljeno zgolj slovensko, temveč tudi ljudska izročila nekaterih narodov, s katerimi živimo v sedanji domovini. Želeli smo namreč predstaviti multikulturno bogastvo vseh tu živečih nacionalnih manjšin, žal pa so bile stojnice za to premajhne. Naj ostane to za naslednje slovenske dni!

Program smo začeli z nastopom MPZ Davorin Jenko Društva Slovencev Triglav Banja Luka. Vse prisotne je tudi tokrat pozdravila podpredsednica društva Marija Petković. Sledila sta priložnostna pozdravna govora predstavnikov Veleposlaništva Republike Slovenije v BiH in občine Laktaši, ki ji Slatina tudi pripada. Vrstili so se nastopi folklorne skupine Ivan Navratil iz Metlike in učencev dopolnilnega pouka slovenščine. Programu je sledila veselica z domačim golažem, žganci, cvičkom, ki smo ga dobili od »naše Branke« iz Novega mesta in veselimi vižami tamkajšnjih krepkih fantov.

V prijetnem vzdušju na utrujenost nismo niti pomislili, kajti vedeli smo, da nas bosta pozno popoldne obiskali že prej vabljeni skupini plesalcev in pevcev Nasmeh in Ajda iz Trebnjega, s katerima naš pevski zbor prijateljuje že vrsto let. Veselje se je nadaljevalo še pozno v noč. Nismo pozabili stare navade, ki jo poznamo iz pesmi »...prej, pa negremo dam, da se bo delal dan, da se bo šajnaljo tja do...«

Nataša Kajmaković

Zaradi prostorske omejenosti in tudi zato, ker bi želeli objaviti čim več vaših sporočil, vas prosimo, da jih omejite na največ 1000 znakov s presledki, v nasprotnem primeru si uredništvo pridržuje pravico krajšanja prispevkov. Primerno sporočilo je tudi fotografija v jpg formatu s kratkim opisom. Veselimo se sodelovanja z vami! / vasa.posta@sloveniatimes.net

Slovenian Junior Researchers and Students Conference from Home and Abroad

Uniting Knowledge is the Future

The first conference of Slovenian junior researchers, postgraduate and undergraduate students from Slovenia and abroad, organised by the World Slovenian Congress (SSK), entitled From Brain Drain to Brain Gain united more than 300 participants which proves that the young wish to return to Slovenia. Together with the representatives of successful Slovenian firms, the attendees searched for an answer to what needs to be improved in Slovenia for the young to return to their homeland. Before the conference the SSK president Boris Pleskovič told Slovenija danes that every year there are hundreds of Slovenian students across Europe and around the world who do research or are in the process of finishing their graduate or postgraduate studies. "We would like our companies to attract these students back to Slovenia so that knowledge could circulate." SSK's decision to focus special attention on young Slovenians who educate themselves abroad was supported also by the Minister for Slovenians abroad Ljudmila Novak who asked herself about the reasons for this trend. She posed questions of whether this situation is brain drain or not and what can be done for better collaboration and establishment of good conditions for the return of those who wish that. The participants were greeted also by the president of the Commission for Relations with Slovenes in Neighbouring and Other Countries Franc Pukšič. "Integration of Slovenian researchers, under- and postgraduate students from Slovenia and abroad into the Slovenian research environment and collaboration with them are vital. Yet the environment in Slovenia is sadly still not supportive enough," he noted.

Ciril A. Božič

When you don't have anything, you have everything! Thank God!

This July in Ljubljana, vicar Ciril A. Božič received a high presidential accolade for his priceless contributions for preservation of Slovenian culture and language and his selfless help to the Slovenian compatriots in Australia where he avidly follows the events in Slovenia. He dislikes the provincial attitude and bigotry, be it from the left or the right wing of the political spectrum. In an interview he told us that Slovenians express a great, even too great, demand to live and work in Australia. Božič warns everybody that the global economic crisis has struck also the country Down Under hence he advises everyone who is considering new beginnings abroad to thoroughly think things over, do some research on the current situation and ensure themselves a guarantee to get a job. "Do not go to the unknown with a pace too fast. The land of milk and honey does not exist anywhere in the world!" he asserts. According to vicar Božič, it would be of great symbolic meaning if Slovenians abroad had their representative in the parliament, but only if this was possible in practical terms.

Boštjan Kocmur

Slovenia Should be Brought Closer to Compatriots

The emigrant society Slovenia in the World is celebrating its 20th anniversary of existence. For Slovenija danes, the long-time president and member of the society Boštjan Kocmur shared his memories and views on the beginning of the society and its role today; also he told us about his own emigrant experience. Ever since its establishment in 1991, the purpose of the emigrant society for emigrants as they called it has been to help the Slovenians

who were returning home with all their questions. "We try to convince everyone coming back that this is like being re-born: you need to arrange everything, from the first document onwards," says Kocmur. According to him, the desire to come back to Slovenia increased in the years after the independence. In an interview he spoke about the beginnings of the society, the troubles the returned emigrants met back then and emigration in the past and today.

London 2012

Golden Urška tossed Competitors and moved Boundaries

Winning an Olympic medal in London, Urška Žolnir revived the ballad of the water sprite, yet it is a fact that the 30-year-old Urška from Pernovo near Žalec would be a much greater challenge to the devil than the conceited Ljubljana girl from Prešern's poem. If nothing else, the judoist from the Celje Sankaku club stands on the ground much firmer and she proved this with five convincing wins on tatami of the Exell Hall and has thus become the first Slovenian woman with a gold Olympic medal in the independent Slovenia. The only one to wear gold was the handball player Alenka Cuderman who won at the OG 1984 in Los Angeles with the Yugoslav team. All Slovenia was on tenterhooks on Tuesday 31st August when Urška was winning one match after another. All her fights were truly impressive. She made the German Claudia Malzahn, the Ecuadorian Estefania Garcia and the Israeli Alice Schlesinger surrender and won over also the Mongolian Munhzaja Cedevsuren. Only in the final against the Chinese Lili Xu she had to spend all five minutes of the duel on tatami. But she dominated also in this one and convincingly won. Five days after she won gold, she was welcomed by a large group of fans at the Brnik airport around midnight; the celebrations continued on a reception near the primary school of Trje in Galicija in the local community of Žalec, part of which is also the hamlet of Pernovo, the home of the Žolnir family. Many beautiful girls were there, but (at least that night) no one was fairer than Urška ...

Conferencia mundial de estudiantes universitarios y jóvenes investigadores

El estudio interdependiente es el futuro

Durante el pasado Congreso Mundial Esloveno tuvo lugar la primera Conferencia Mundial de Estudiantes Universitarios y Jóvenes Investigadores Eslovenos, intitulada "De la fuga de cerebros al enriquecimiento cerebral". Participaron más de 300 personas, quienes asistieron a presentaciones y clases magistrales a cargo de representantes de muchas y exitosas empresas eslovenas. De esta manera se comprobó que a los jóvenes eslovenos residentes en el extranjero les interesa regresar a la República de Eslovenia. El presidente del Congreso, Dr. Boris Pleskovič, dijo a Slovenija Danes que todos los años cientos de eslovenos terminan sus estudios universitarios o de postgrado en universidades extranjeras. "Quisiéramos que las empresas locales se ocuparan de traerlos de vuelta al país, para que de esta manera el conocimiento circulase". Tanto Ljudmila Novak como Franc Pukšič –Ministra de los Eslovenos en el Extranjero y Presidente de la Comisión Parlamentaria para las Relaciones con los Eslovenos en el Extranjero respectivamente– celebraron la decisión del Congreso de prestar especial atención a los jóvenes que parten a estudiar al extranjero, y animaron a la creación de condiciones que sirvan mejor a los estudiantes y científicos que desean volver al país luego de terminar sus estudios en el exterior.

El Padre Ciril A. Božič

¡Si nada tienes, nada te falta! ¡Y a Dios gracias!

El Padre Ciril A. Božič recibió en el mes de julio pasado la mayor condecoración presidencial por sus invaluable aportes a la conservación de la cultura e idioma eslovenos en Australia, país donde

reside desde hace años. Le molesta la estrechez de miras y la intolerancia, tanto desde la izquierda como de la derecha. En diálogo con Slovenija Danes, dijo notar que el pueblo esloveno considera la emigración a Australia con mucho (o quizás demasiado) interés. La crisis económica mundial también afecta a su segunda patria, por lo que el religioso aconseja a quienes sueñan con un nuevo comienzo en Australia asegurarse primero el trabajo. "No se zambullan en lo desconocido. En ninguna parte corren ríos de leche y miel", advirtió.

Curso de verano de idioma esloveno

De la comprensión básica a las declinaciones

Entre el 2 y 27 de julio próximo pasado tuvo lugar en la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Ljubljana el 31er Curso de verano de idioma esloveno, organizado por el Centro de Esloveno como Segunda Lengua. Este año participaron 125 personas de 31 países de todo el mundo: desde países limítrofes como Austria, Italia y la ex-Yugoslavia hasta más lejanos, como Australia y Estados Unidos. Entre los participantes, como es costumbre, hubieron muchos de ascendencia eslovena, algunos de ellos también becados. "Al finalizar el curso los participantes reciben un certificado de asistencia", dijo a Slovenija Danes Jana Kete Matičič, una de las organizadoras, aclarando además que "el certificado oficial de manejo activo del idioma no está incluido en el curso, por lo que para obtenerlo los candidatos deben anotarse en el Centro de Examen correspondiente". Además de asistir a cuatro horas de clase todas las mañanas, algunos participantes decidieron tomar clases adicionales de conversación, gramática, literatura y cultura eslovenas, y de apoyo para el examen. No dejen de leer el reportaje a los participantes en este número de nuestra revista.

Boštjan Kocmur

Eslovenia debe acercarse a los compatriotas en el extranjero

El Círculo de Inmigrantes Eslovenia en el Mundo (N. del T: Izseljensko društvo Slovenija v svetu) festeja este año sus primeros 20 años de actividad. Boštjan Kocmur, quien fuera presidente del Círculo durante muchos años, nos contó sobre los comienzos de la organización, su misión actual, y sobre de su experiencia personal como inmigrante. El objetivo principal de esta sociedad "de y para inmigrantes" fue, desde sus comienzos en 1991, ayudar en cuestiones concretas a los eslovenos que decidían regresar a la joven República de Eslovenia desde todo el mundo. "Desde siempre intentamos convencer a los recién llegados de que esto es como nacer de nuevo: hay que conseguir todos los papeles desde cero, desde el primer documento", dijo Kocmur, quien además cree que el número de eslovenos y eslovenas que regresaron al país se incrementó notablemente desde de la independencia de 1991. En la entrevista nos explicó los problemas con los cuales se enfrentaron (y todavía se enfrentan) nuestros compatriotas, y también opinó sobre la inmigración en general, ayer y hoy.

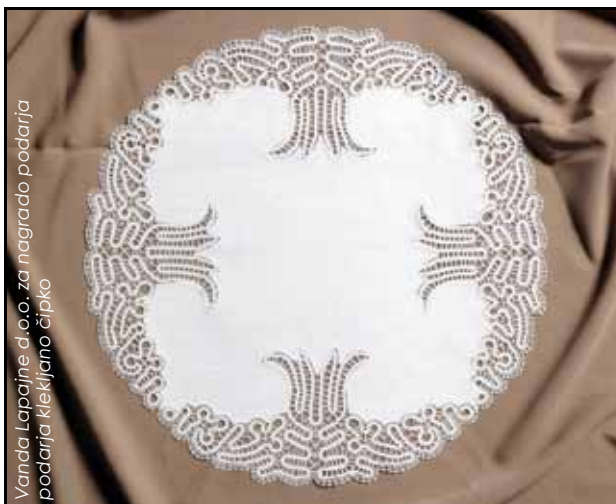
Londres 2012

De oro: Urška barrió con los contrincantes e hizo historia

Urška Žolnir, judoka del club Sankaku de Celje, se transformó el pasado mes de julio en la primera atleta eslovena (desde la independencia de 1991) en obtener una medalla de oro en Juegos Olímpicos. Urška, de treinta años de edad, demostró con cinco convincentes victorias ser la mejor del mundo en su categoría, dejando atrás a la alemana Claudia Malzahn, la ecuatoriana Estefanía García, la israelí Alice Schlesinger, la mongola Munhzaja Cedevsuren y, ya en la final, a la china Lili Xu, con quien el duelo se extendió por más de cinco minutos. Toda Eslovenia estuvo pendiente de la final el 31 de julio pasado, y cinco días más tarde fue recibida por una multitud de admiradores en el aeropuerto de Brnik. Los festejos continuaron en la escuela primaria de Trje de la localidad de Galicija, donde se encuentra el pueblo natal de Urška, Pernovo.

NAGRADNA KRIŽANKA

Geslo junijske križanke se glasi: VSESLOVENSKO SREČANJE. Srečna nagrajenka je Anita Kordić iz Poreča (Hrvaška).
Za nagrado prejme knjigo Založbe Domus, Učbenik življenja.

Vanda Lapajne d.o.o. za nagrado podarja
podarja kletkano čipko

Vanda Lapajne d.o.o.
ladijska čipka s tradicijo

AVTOR: MARKO DREŠČEK	ZABAVNA ZGODBICA O ZNAME- NITEM ČLOVEKU	NASIP, KI VARUJE PRISTANI- ŠČE PRED VALOVI	ATLETSKA DISCI- PLINA	EVA LONGORIA	MESTO V KALI- FORNIJI ITAL. PEVEC										
SLOV. RADIJSKA UREDNIKA (MERI)							TENKOST ODVOZ ZLIKOVCA POD NAD- ZOROM								
SKRIVEN NAČRT, NAKANA						OLGA REMS POLJA- MIDNO VLAKNO			JOSIP STRITAR RESNA GLEDALI- ŠKA IGRA			NEKD. NEMŠKI ATLET BEYER	LESENA ROPO- TULJA	LAJK, LJUBITELJ	
VZDEVEK GRAFIKA JUSTINA				PREDLOG ZA KANDI- DATA SASA VEGRI											
VISOKOKA- LORIČNO GORIVO ZA PLAYŽE					LISTNATO DREVO KRAJ PRI DOM- ZALAH				PO SIRU POZNANO NIZO- ZEMSKO MESTO						
DRAGAN BULIČ			NALEPKA ZA PLAČA- NO AVTO- CESTO UMETNOST						KRAVA Z VELIKIMI ROGOVI ATA, OČE						
"DOMAČA" GAZIRANA ORANŽADA				AMERIŠKI SLIKAR (AL) 4. IN 16. ČRKA				KENIJSKI POLITIK (DANIEL) LANA TURNER				LUDIK TOPLAK NIKITA HRUŠČOV			
CILJ PRI STRELJA- NJU					NADE- VANJE OBLAČIL NA TELO										
PISATELJ NOVAČAN					AMERIŠKI PIANIST ? KING COLE				IZDELO- VALEC IRHOVINE						

Geslo nagradne križanke september lahko do 12. septembra pošljete po pošti na naslov Slovenija danes, Dunajska cesta 5, 1116 Ljubljana, Slovenija ali pa nam ga sporočite po elektronski pošti slovenija.danes@sloveniatimes.net. V sporočilu navedite tudi svoj točen naslov, da vas bomo lahko obvestili o nagradi.

Prenovljen osrednji medij za Slovence izven Republike Slovenije izhajajo mesečno - zadnji petek v mesecu
Želite prejeti brezplačni ogledni izvod?

slovenija dan

Pošljite nam vaš poštni naslov na e-mail: slovenija.danes@sloveniatimes.net ali po pošti:
Slovenija danes, c/o The Slovenia Times, Dunajska cesta 5, SI-1000 Ljubljana, Slovenija

IME _____

NASLOV _____

DRŽAVA _____

TELEFON _____ DATUM _____

E-POŠTA _____ PODPIS _____

Slovenija

Mednarodno

6 številc ☐ 15 EUR ☐ 22 EUR
12 številc ☐ 27 EUR ☐ 38 EUR

Revija bo poslana z avionsko pošto, tako da jo prejmete 5-7 dni po izidu

Would some of your family members like to read news from Slovenia in English?

THE SLOVENIA TIMES

You can subscribe to The Slovenia Times, the leading Slovenian monthly in English.

Send us your e-mail: subscription@sloveniatimes.com or fill in and cut out the enclosed form and send it to: The Slovenia Times, Dunajska cesta 5, SI-1000 Ljubljana, Slovenija

NAME _____

ADDRESS _____

COUNTRY _____

TELEPHONE _____ DATE _____

E-MAIL _____ SIGNATURE _____

Slovenia

Worldwide

6 issues ☐ 28,80 EUR ☐ 39,60 EUR
12 issues ☐ 54,72 EUR ☐ 75,25 EUR

30% discount if you subscribe to both magazines - The Slovenia Times and Slovenija danes

Slovenija

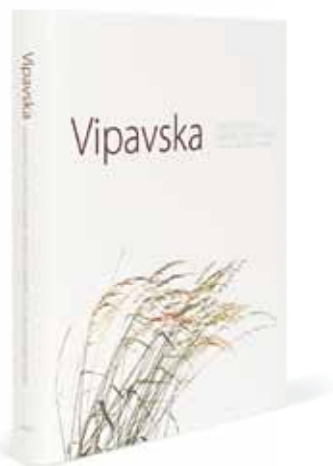
Worldwide

6 issues ☐ 43,12 EUR ☐ 61,60 EUR
12 issues ☐ 79,27 EUR ☐ 113,24 EUR

Vipavska

barve, vonji, okusi

Slovensko, angleško, italijansko

Čudovito darilo ali spomin na ne tako daljno deželo ...

*"It simply looks fabulous ...
Great pictures all over the book ...
One of the most beautiful books
I ever saw, a real masterpiece."*

Christian Callec, Nizozemska

Več o monografiji na: www.vipavska.si

Kontakt: 00386 (0)82 051 612 • 00386 (0)51 382 381 • narocilo@revija-vino.si